

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΖ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14-115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308 | 15 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1990 | ΑΡΙΘ. 17

ΕΘΝΙΚΑΙ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΕΣ

Εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον μας ἐτονίσσαμεν, ὅτι ἡ πεντηκονταετηρίς τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 καὶ αἱ ἐπακολουθοῦσαι πεντηκονταετηρίδες ἀλλεπαλλήλων ἐπὶ μέρους ἱστορικῶν σταθμῶν τῆς ἐποποιΐας τοῦ 1940-1941 καὶ τῆς γερμανοϊταλικῆς κατοχῆς ἐπιβάλλουν, ὅπως ἀναζωπυρήσωμεν τὰς μνήμας ὅχι μόνον τῶν σχετικῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ἀλλὰ καὶ τῶν βαθυτέρων πνευματικῶν των συναρτήσεων καὶ τῆς ἐμψυχώσεως ταῦτα «ἐντελεχείας» τῶν προβαλλομένων ὑπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας ἐλληνορθόδοξων παραδόσεων. Εἰς τὰ ἐπισημανθέντα εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον μας πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ μερικὰ ἄλλα, τὰ ὅποια ὡσαύτως δὲν πρέπει νὰ λησμονηθοῦν:

5) Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἠύλόγησε μόνον τὴν ἐναρξιν τοῦ ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων καὶ ἐνίσχυσε ποικιλοτρόπως τοὺς ἀγωνιστὰς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἐλληνοϊταλικοῦ πολέμου 1940-1941, ἀλλὰ καὶ ἐδοξολόγησε τὸν Θεὸν πανηγυρικῶς κατὰ τὴν λῆξιν τῆς κατοχῆς καὶ τὴν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ζυγοῦ ἀπελευθέρωσιν. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μακαριστὸς Δαμασκηνὸς τὴν 12ην Ὀκτωβρίου 1944, κατὰ τὴν ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν Δοξολογίαν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, διεκήρυξεν: «Ἡ Δεξιὰ Σου, Κύριε, δεδόξασται ἐν ἰσχύϊ· ἡ Δεξιὰ Σου χεῖρ, Κύριε, ἔθραυσεν ἐχθρούς, καὶ τῷ πλήθει τῆς δόξης Σου συνέτριψας τοὺς ὑπεναντίους... Εὐλογεῖτε, ἡρώων νεκρῶν σκιαὶ καὶ ζώντων πλήθη καὶ θυμάτων μυριάδες καὶ τάφων στίχοι καὶ θλιβομένων ἐσμοί, ἐν δάκρυσιν ἀγαλλιᾶσθαι τὸν Κύριον... Εὐλογεῖτε, βουνῶν ἤχοι καὶ πεδιάδων καλλίνικοι δάφναι

καὶ πόντου αὔραι καὶ ἀέρος ἐλεύθεραι πνοαὶ τὸν Κύριον. Εὐλογεῖτε, ἐλευθερωτῶν τροπαιοῦχοι φάλαγγες καὶ ὅπλων κλαγγὴ καὶ νίκης σάλπιγγες καὶ δόξης παιᾶνες, τὸν Κύριον. Εὐλογεῖτε, οἴκοι Θεοῦ καὶ κώδωνες εὐλαοὶ καὶ κυανολεύκων ριπαὶ καὶ δούλων ἀδουλώτων ἀπελεύθερον σύστημα, ὕμνοις καὶ εὐαρεστίαις τὸν Κύριον. Κύριε ὁ Θεός, κράτυνον τὸ Ἔθνος ἡμῶν· τὰς ἀκάνθας τοῦ πικροῦ μαρτυρίου εἰς δάφνας μετὰτρεψον· δόξῃ καὶ τιμῇ στεφάνωσον τοὺς νικητὰς»⁴. Αἱ ἐκφράσεις αὗται, — αἱ ὁποῖαι, ὡς καὶ τὸ κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἀγῶνος διάγγελμα τοῦ μακαριστοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου, ἔπρεπε νὰ κοσμοῦν τὰ Νεοελληνικὰ Ἀναγνώσματα τῶν Σχολείων —, εἶναι θαυμασία ποιητικὴ ἐκφρασις πασῶν τῶν πνευματικῶν συναρτήσεων τῶν ἡρωϊκῶν ἀγώνων τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν περίοδον 1940-1944.

6) Ἡ Ἐκκλησία ἐνίσχυσε τοὺς Ἑλλήνας κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ ἔπους 1940-1941 καὶ τῆς γερμανοϊταλικῆς κατοχῆς ὅχι μόνον διὰ διαγγελμάτων, κηρυγμάτων, κατηχητικῶν μαθημάτων καὶ διὰ τῆς λειτουργικῆς καὶ μυστηριακῆς ζωῆς⁵, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς

4. Εἶναι λυπηρόν, ὅτι οἱ λόγοι οὗτοι εὐχαριστίας καὶ δοξολογίας δὲν ἔχουν γίνῃ εὐρέως γνωστοί.

5. Πρβλ. Εὐσταθίου Χ. Μπάστα, Ἀναφορὰ στὸ 1940, Ἀθῆναι, Ὀκτώβριος 1990, ὅπου ἀναφέρεται ἡ ἐξῆς ἐκ τοῦ Μετόπου μαρτυρία: «Ἡμεῖς ἐδῶ ὅλοι μας ἔχομεν μετανόησι εὐλικρινῶς. Ἀπὸ τοῦ μεγαλυτέρου ἀξιώματι τοῦ ἔως τοῦ μικροτέρου στρατιώτου ζῶμεν ὑπὸ τὸ κράτος ζωῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ ἀναπνέομεν τὸν ἀέρα τῆς ἡθικῆς ἐλευθερίας. Ὅλοι ἐξωμολογήθησαν καὶ ὅλοι ἐκοινώνησαν. Τώρα κανεὶς δὲν κουράζεται, ὅταν τρέχῃ νὰ ἀκούσῃ τὴν θεῖαν Λειτουργίαν, καίτοι γίνεται τὴν νύκτα εἰς τὰς χαράδρας. Κανεὶς δὲν φοβεῖται τὸν κρουρὸν βορρᾶ πού φυσᾷ ἄγρια...».

προβολῆς καὶ ἀναπτύξεως κατὰ πρωτοποριακὸν τρόπον γνησίου ἀγωνιστικοῦ καὶ ἀντιστασιακοῦ φρονήματος.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος κυρὸς Χρῦσανθος, ὁ ὁποῖος ὡς Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος εἶχε διακριθῇ παλαιότερον εἰς τοὺς ἀγῶνάς του ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου, δὲν περιωρίσθη εἰς τὸ μνημονευθὲν ἤδη διάγγελμα του. Ἐπὶ πλέον ἀπεφάσισε τὴν διάθεσιν τῶν τιμαλφῶν τῶν Ἱ. Ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς Ἀεροπορίας καὶ «εἶναι αὐτὸς ἀκριβῶς ποὺ ξεκίνησε πρῶτος, τὸ τονίζουμε: πρῶτος, τὴν ἀγωνιστικὴν ἐκείνην ἔπειτα δρᾶση τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ στὴν ἀντιστασιακὴ του μορφή, ἐνάντια στοὺς γερμανοὺς ναζὶ κατακτητὲς, καθὼς ἀρνήθηκε χωρὶς ταλαντεύσεις, φόβους καὶ ἐπιφυλάξεις νὰ εἶναι μέλος Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν παράδοση τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν στοὺς γερμανοὺς κατακτητὲς»⁶. Ἡ ἱστορικὴ ἀπάντησίς του ἔλεγεν ἐπὶ λέξει: «Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας δὲν παραδίδει τὴν πρωτεύουσαν τῆς πατρίδος του εἰς οὐδένα ξένον. Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐν καθήκον ἔχει: Νὰ φροντίσῃ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσίν της». Οἱ λόγοι οὗτοι ἐνθυμίζουν πράγματι τοὺς λόγους τοῦ Κωνσταντίνου ΙΑ' Παλαιολόγου πρὸς τὸν Μωάμεθ Β' τὸν Κατακτητὴν: «Τὸ μὲν τὴν πόλιν σοι δοῦναι οὐτ' ἐμὸν οὐδ' ἄλλου τινὸς τῶν κατοικούντων ἐνταῦθα»⁷.

Σθεναρὰ ὑπῆρξεν ἡ στάσις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου ἐναντι τῶν Γερμανῶν καὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν ἐγκαθιδρυθείσης κυβερνήσεως, τὴν ὁποίαν προσκληθεὶς ἤρνήθη νὰ ὀρκίσῃ⁸. Τότε διεκήρυξεν, ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις κατέφυγεν εἰς τὴν Κρήτην, ἵνα συνεχίσῃ τὸν ἀγῶνα, «δὲν δύναται ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας νὰ ὀρκίσῃ κυβερνήσιν σχηματιζομένην ὑπὸ τὴν διοίκησιν

τοῦ ἐχθροῦ»⁹. Χαρακτηριστικῶς καὶ πρὸς τὸν γερμανὸν ἀρχηγὸν τῶν κατοχικῶν δυνάμεων φὸν Στοῦμμε ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Χρῦσανθος εἶχε τονίσει τὰ ἑξῆς: «Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία εὐρέθη πάντοτε παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἰς τοὺς ἀγῶνάς του, ἀξία τῆς ἐμπιστοσύνης του, καὶ νὰ εἴσθε βέβαιοι, ὅτι δὲν θὰ παραλείψῃ νὰ πράξῃ τὸ καθήκον της καὶ κατὰ τὴν κρίσιν αὐτὴν περιστάσιν»¹⁰. Κατὰ τὸν Κ. Βοβολίνην, ὁ Χρῦσανθος παρουσιάσθη ὡς «ὁ ὑπέρτατος πνευματικὸς ἡγέτης τῆς ἐθνικῆς ἀντιστάσεως ἐν Ἑλλάδι, δὲν ὑπῆρξε δὲ οὐδεμία ἐθνικὴ ἀγωνιστικὴ ἐκδήλωσις τοῦ ἐσωτερικοῦ μετώπου, χωρὶς νὰ τύχῃ καὶ τῶν εὐλογιῶν καὶ τῶν ὁδηγιῶν του καὶ τῆς πλήρους ἐκ μέρους του καὶ τόσον πολυτίμου συμπαραστάσεώς του... Ὁ παράνομος ἀσύρματος, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπεκοινῶναι ἡ ἀγωνιζομένη Ἑλλάς μὲ τὴν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ Ἐθνικὴν Κυβέρνησιν καὶ μὲ τὸ συμμαχικὸν στρατηγεῖον..., ἐλειτούργει ἐντὸς τῆς ταπεινῆς ἀλλ' ἱστορικῆς οἰκίας τοῦ Χρυσάνθου — ἐκεῖ εἰς τὴν ὁδὸν Σουμελᾶ 3 τῆς συνοικίας Κυψέλης. Ἀκολούθως μετεφέρθη εἰς τὴν Ἐξαρχειάν τοῦ Παναγίου Τάφου, εἰς τὴν ὁδὸν Ἐρεχθεῶς 18, καὶ ἐλειτούργει ἐπὶ ἔτη ὀλόκληρα, μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως ὑπὸ τὴν ἄμεσον ἐπίβλεψιν τοῦ τότε Ἐξάρχου καὶ μετέπειτα Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Βενεδίktου»¹¹.

7) Παρόμοιον ἀγωνιστικὸν καὶ ἀντιστασιακὸν φρόνημα ἐπέδειξε καὶ ὁ κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον ἕτερος μέγας Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μακαριστὸς Δαμασκηνός. Ἡ ἐνεργοποίησις τῆς ἀνόδου του εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον «ἐσήμανε τὴν ἐμφάνισιν ἐνὸς ἐκκλησιαστικοῦ ἡγέτου-ἐθνάρχου ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς, ἀνδρὸς δυνατοῦ, ἐμπνευσμένου, ἀπτοήτου καὶ πρακτικοῦ καὶ ἱκανοῦ νὰ βοηθήσῃ τὸν δουλωμένον λαόν... Ἡ δύναμις τοῦ πνεύματός

6. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου Ἀλεξάνδρου, Ἡ Ἐκκλησία στὸ ἔπος τοῦ 1940 καὶ τὴν γερμανικὴν κατοχὴ. Εἰσαγωγικὸ ἄρθρο στὰ «Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (Κανονάριον - Ἐπετηρίς), ἐκδ. «Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», 1990 (ἔτος ἐξηκοστὸν ἔκτον), σελ. ιδ'.

7. Ἐνθ' ἄνωτ.

8. Ἰω. Χ. Κωνσταντινίδου, Χρῦσανθος (ὁ Φιλιππίδης), Θερησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια, τόμ. 12, Ἀθῆναι, 1968, στ. 399.

9. Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλασίου Ἀλεξάνδρου, ἐνθ' ἄνωτ. Πρβλ. Ἀρχιμ. Γερβασίου Παρασκευοπούλου, Ὁ Χρῦσανθος καὶ ἡ αὐποδοχὴ τῶν Γερμανῶν, περ. «Ἀνάπλασις», Ἀθῆναι, 1954, σελ. 328.

10. Αὐτόθι.

11. Κ. Βοβολίνην, Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς Ἐλευθερίας, Ἀθῆναι, 1952, σ. 270.

του, τὸ θάρρος, ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ τὸ ἀπτόν-
τον φαίνονται εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰς ἐγ-
κυκλίους τῆς Κατοχῆς καὶ τὰ γράμματα
πρὸς τὸν κατακτητὴν... Τότε πολλοὺς ἔσωσε
καὶ ἠρνήθη τὸ δικαίωμα εἰς τὸν κατακτητὴν
νὰ ἐπιστρατεύσῃ τοὺς "Ελλήνας"¹². Ὁ Ἀρχι-
ἐπίσκοπος Δαμασκηνός, ἀψηφῶν οἰονδήποτε
κίνδυνον, ἐπράξε τὸ καθήκον του ἐναντι τοῦ
λαοῦ, διατηρήσας τὴν ἐπαφὴν καὶ τὰς συνεν-
νοήσεις του μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνή-
σεως τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ ἀνταποκρι-
νόμενος εἰς τὰς ὁδηγίας καὶ ὑποδείξεις τῆς¹³.
Ἀπετέλεσε τὸ καταφύγιον τῆς παρηγορίας
καὶ τὸν πρωτεργάτην τοῦ ἔργου τῆς διασώ-
σεως τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἑλλήνων ἐκ τῆς ἀπει-
λουμένης ἐξαφανίσεως. «Μὲ παραστάσεις, ὑπο-
μνήματα καὶ προσωπικὰ γράμματα, πρὸς
ἐχθροὺς καὶ μὴ, πέτυχε νὰ ἀντιμετωπισθῇ
ὁ ἀφανισμὸς τῆς φυλῆς. Μὲ θαρραλέο ὑπό-
μνημα τῆς 9.7.1942 στὶς ἀρχὲς Κατοχῆς
ἐπεσήμανε μὲ ἀριθμοὺς τὴν ὀξύτητα τοῦ
ἐπισιτιστικοῦ καὶ τὶς εὐθύνες τῶν κατεχόν-
των ἐναντι τῆς Ἱστορίας, ἀποσαφηνίζοντας
ὅτι «ἐσήμανε ἡ μεγάλη στιγμή νὰ ἀναλάβῃ
ἕκαστος τὰς εὐθύνες του ἐνώπιον τῆς Ἱστο-
ρίας»... Ἡ δραστηριότητα τοῦ Δαμασκηνοῦ
ἐκτάθηκε στὴ λήψη μέτρων γιὰ τὴν προστα-
σία φυλακισμένων καὶ τῶν οἰκογενειῶν τους,
τοὺς ὁμήρους, τοὺς καταδικασμένους σὲ θά-
νατο ἀπὸ τὶς δυνάμεις Κατοχῆς, τὶς ὁποῖες
καὶ δὲν δίσταζε νὰ ἐπισκέπτεται γιὰ νὰ καταγ-
γέλλῃ τὴν ἠθικὰ καὶ νομικὰ παράνομη ἐκτέ-
λεση ἀθῶων καὶ γενικὰ νὰ ἀναλίσκεται κυ-
ριολεκτικὰ σὲ μιὰ κάποτε εὐέλπιδα, ἀλλὰ
κάποτε καὶ ἀπέλπιδα προσπάθεια¹⁴. Ὡς
ἔχει ἐπισημάνει ἡ Κα Ἰωάννα Τσάτσου,
«στὴ σκοπιὰ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅπου ἡ
ἀλληλεγγύη ἦταν ἀπόλυτη μὲ ὅλους τοὺς
γενναίους καὶ μὲ ὅλους τοὺς δυστυχεῖς, καθη-

μερινὰ σποῦσαν τὰ κύματα τῶν σκλάβων
Ἑλλήνων. Στὸ τέλος καὶ οἱ ναζὶ φοβισμένοι
ἀπὸ τὴν κοσμοσυρροὴ συνέλαβαν τὸν Δε-
σπότη καὶ τὸν κράτησαν σὲ ἀπομόνωση»¹⁵.

Τὸ παράδειγμα τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος
δύο Προκαθημένων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλ-
λάδος συνετέλεσεν εἰς τὴν πυροδότησιν καὶ
ἀνάφλεξιν τῆς κατὰ τῶν κατακτητῶν παντο-
ειδοῦς ἀντιστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ
εἰς τὴν ὁργάνωσιν εἰδικῶν ἀντιστασιακῶν
ὁργανώσεων, τῶν ὁποίων μετέσχον καὶ ἀρ-
κετοὶ κληρικοί, ὡς λ.χ. ἐν Ἡπείρῳ ὁ νῦν
Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ. Ὡσαύτως, ὅταν μερι-
καὶ ἐκ τῶν ὁργανώσεων τούτων, σὺν τῷ χρό-
νῳ, ἀπεμακρύνθησαν οὐσιαστικῶς ἐκ τοῦ
ἀρχικοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ σκοποῦ των
καὶ ἀπέβλεπον εἰς πνευματικὸν ἐξανδραποδι-
σμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὴν ὑποδού-
λωσίν του εἰς σταλινικὰ ὀλοκληρωτικὰ κοι-
νωνικοπολιτικὰ συστήματα, καὶ τότε πολ-
λοὶ κληρικοὶ παρουσίασαν ἀξιόλογον ἀντί-
στασιν εἰς τοὺς ἀποβαλόντας τὸ προσωπεῖον
καὶ δι' αὐτὸ ἐδιώχθησαν ἢ ἐσφαγιάσθησαν
ἢ ὑπέστησαν παντοειδῆ βασανιστήρια. Ἡ
αὐτοθυσία τοῦ ἱεροῦ κλήρου ἔλαμψε καὶ
κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀδελφοκτόνου ἐμφυ-
λίου πολέμου.

Ἀλλὰ ἡ παρουσίας τῆς εὐεργετικῆς
διὰ τὸ Ἔθνος δράσεως τῆς Ἐκκλησίας κατὰ
τὴν περίοδον τοῦ 1940-1941 καὶ τῆς γερμανο-
ἰταλικῆς κατοχῆς θὰ ἦτο ἐλλιπὴς καὶ ὑποτο-
νική, ἐὰν δὲν ἐμνημονεῖτο παραλλήλως καὶ
ἡ τεραστία διακονικὴ καὶ κοινωνικὴ δρᾶσις
τῆς πρὸς ἐπούλωσιν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου καὶ
τῆς κατοχῆς πληγῶν καὶ πρὸς ἀντιμετώπι-
σιν παντοειδῶν ἀναγκῶν καὶ θλίψεων. Ἀλλὰ
διὰ τὴν κοινωνικὴν ταύτην δρᾶσιν, τῆς ὁποίας
σκαπανεῖς καὶ πρωτεργάται ὑπῆρξαν καὶ πά-
λιν οἱ μακαριστοὶ Ἀρχιεπίσκοποι Χρῦσαν-
θος καὶ Δαμασκηνός, θὰ ὁμιλήσωμεν εἰδι-
κῶς εἰς τὸ ἐπόμενο ἀρθρον μας.

(Συνεχίζεται)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

12. Γερασίμου Κονιδάρη, Δαμασκηνός, Ἀρχιεπί-
σκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, Θρ. καὶ Ἠθ. Ἑγκυκλ.,
τόμ. 4, Ἀθήναι, 1964, στ. 921.

13. Κ. Βοβολίνη, ἐνθ' ἄνωτ., σ. 271 ἐξ.

14. Περικοπὴ ἐξ ἀρθρου τοῦ Εἰδικοῦ Συμβούλου τῆς
Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Γ. Αἰλαίου εἰς τὸ περιοδικὸν
«ΝΑΥΣ» τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ναυπάκτου καὶ Ἀγίου Βλα-
σίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Μνήμη Ἀρχιεπισκόπου Δαμασκηνοῦ»
(τόμ. Ε', ἀρ. 20, Ναύπακτος 1989, σ. 11 ἐξ.).

15. Περικοπὴ ἐξ ἀρθρου ὑπὸ τὸν τίτλον «Θύμησης» εἰς
τὸ ὡς ἄνω τεύχος τοῦ περιοδικοῦ «ΝΑΥΣ», σ. 15.

Ο ΠΑΡΟΝΑΞΙΑΣ ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ(†) (1912-1990)*

Σεβασμιώτατε Τοποτηρητά,
Σεβασμιώτατοι Ἀρχιερεῖς,
Τίμιον τῆς Ἐκκλησίας Προσβύτεριον,
Ἐντιμώτατοι Ἀρχοντες τῆς Νάξου,
Εὐλαβῆς καὶ πενθοῦσα Χριστιάνωμε ὁμήγυρις,

«Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη,
τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ ζῇ εἰς γενεάς·
σοφίαν αὐτοῦ, διηγῶνται λαοὶ
καὶ τὸν ἔπαινον ἐξαγγέλλει Ἐκκλησία».
(Σοφία Σειράχ, μδ' 14-15).

Οἱ ἐπιγραμματικοὶ καὶ Θεόπνευστοι λόγοι οὗτοι, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ ἀπόσπασμα τῆς σοφίας τοῦ Σοφοῦ Σειράχ, γεγραμμένοι δι' ἄνδρας οἵτινες κατηνάλωσαν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, εὐρίσκω δι' ἀρμόζουσιν εἰς τὴν ἔξοδον τοῦ ἀπελθόντος Ποιμενάρχου τῆς ἰστο-

Ὁ ἀεὶμνηστος Μητροπολίτης Παροναξίας κυρὸς Ἐπιφάνιος.

ρικής καὶ ἐνδόξου Νησιωτικῆς ταύτης Ἱερᾶς Μητροπόλεως, Μητροπολίτου Παροναξίας κυροῦ Ἐπιφάνιου. Καὶ πράγματι. Ὁ ἀνὴρ οὗτος περιβάλλεται ἤδη ὑπὸ δόξης αἰωνίου. Τὸ σῶμα αὐτοῦ θὰ ἀναπαυθῇ μετ' ὀλίγον «ἀπὸ τῶν κόπων αὐτοῦ» ἐν εἰρήνῃ, ὑπὸ τὰ χόματα τῆς εὐκλεοῦς ταύτης Νήσου, ἥτις διὰ μέσων τῶν αἰώνων διεκρίθη ἐπὶ θεοσεβείᾳ, ἡρωϊσμῷ, πατριωτισμῷ, αὐτοθυσίᾳ καὶ γενικώτερον διὰ τὸν πνευματικὸν αὐτῆς πολιτισμόν. Τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ μένει ἑσαεὶ καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων θὰ ἐπαινοῦνται αἰωνίως τὰ ἔργα αὐτοῦ. Διὰ τὸν ἄνδρα αὐτόν, Σεπτιῇ ἐντολῇ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, Προέδρου τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐξαγγέλλεται ἐπ' Ἐκκλησίας ὁ ἔπαινος κατὰ τὴν εὐσημον ταύτην ὥραν καθ' ἣν τελεῖται ἐν τῇ ἔδρᾳ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως αὐτοῦ, ἡ Ἐξόδιος αὐτοῦ Ἀκολουθία. Καὶ ἐξαγγέλλει ἡ Ἐκκλησία τὸν ἔπαινον ἐκ τῆς ἀναθεωρήσεως τῆς ἐπιγείου βιοτῆς τοῦ ἀπελθόντος Ποιμενάρχου. «Ἡδὺς τὸν λόγον, ἡδίων τὸν τρόπον» (Migne P. G. 35, 1088 B) ὑπῆρξεν ὁ μακαριστὸς Μητροπολίτης Παροναξίας Ἐπιφάνιος, ὅστις, πενήτηκοντα ὀλοκλήρους ἐνιαυτοὺς ἐμόγησεν ἐν τῷ θείῳ τοῦ Κυρίου γεωργίῳ. Γλυκὺς καὶ μελίσχιος, πραᾶς καὶ ἀπλοῦς, πρὸς πάντας προσηγὴς καὶ εὐπροσέγορος, ἔχων τὴν καρδίαν αὐτοῦ πεπληρωμένην ἀγάπης Χριστοῦ, ἡκτινοδόλει τὴν εὐγένειαν τῶν ἐκλεκτῶν βλαστῶν τῆς εὐάνδρου Νήσου Ὑδρας, τειμημένον τέκνον τῆς ὁποίας ὑπῆρχεν, γεννηθεὶς ἐκεῖ, τὸ σωτήριον ἔτος 1912. Καλῶς δὲ ἀνατραφεὶς παρὰ γονέων εὐσεβῶν καὶ ἐναρέτων ὁ Μητροπολίτης κυρὸς Ἐπιφάνιος, κατὰ κόσμον Ἐμμανουὴλ Καλαφάτης, ἔλαβε νηπιόθεν τὸ χάραγμα τῆς πίστεως ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ διετήρησεν τὴν πίστιν ὡς τὴν πλέον ἱερὰν πατρικὴν κληρονομίαν. Τῇ ἀσφαλῇ δὲ ταύτῃ αὐτῆς πίστεως ὁλκάδι, διέδραμε τὴν αἰειάραχον τοῦ παρόντος βίου θάλασσαν καὶ τῷ τοῦ Κυρίου προσδραμῶν ἀναπαύεται νῦν εὐδίῳ λιμένῳ. Ζήλῳ θείῳ ἐμφορούμενος καὶ ἀρετῇ βίου κοσμούμενος, ὁ ἐκλιπὼν Ἱεράρχης, εὐδοκίμως τὰς θεολογικὰς αὐτοῦ συμπληρώσας σπουδὰς, ἀφο-

* Λόγος ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν ἐξόδιον Ἀκολουθίαν αὐτοῦ, ἐντολῇ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (31.10.1990).

ρισθείς τῇ Χάρτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος τοῦ Χριστεπωνύμου ποιμνίου καὶ διὰ τῆς χειροτονίας εἰς τὰξιν ἀγγελικὴν καὶ θείαν εἰσελθὼν, ποιμένος θεοῖν ἔλαβεν, χειροτονηθεὶς Διάκονος καὶ Πρεσβύτερος ὑπὸ τοῦ γεραροῦ Μητροπολίτου Ὑδρας καὶ Σπεισῶν Προκοπίου, ἐν σωτηρίῳ ἔτει 1941, ἐκκινῶν οὕτως μίαν λαμπρὰν ἐκκλησιαστικὴν σταδιοδρομίαν. Ἀπὸ τοῦ σωτηρίου ἔτους 1941 ὅτε ἐχειροτονήθη Πρεσβύτερος ἕως τῆς καταστάσεώς του εἰς τὴν Αἰγαιοπελαγίτικὴν ταύτην Ἱστορικὴν Ἱερὰν Μητροπόλιν, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Ἐπιφάνιος Καλαφάτης διέδραμεν μίαν εἰκοσαετῇ ἱερατικὴν σταδιοδρομίαν μεστὴν κόπων καὶ καρπῶν ἀγλαῶν. Ὑπερέστη ὡς ἐφημέριος εἰς Ὑδραν, εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν τῆς Ἀγίας Εἰρήνης Ἀθηνῶν, εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν Ἀγίου Νικολάου Πειραιῶς, ὡς καὶ εἰς τὸν Ἱερὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσόστομου.

Ὁ ἀειμνήστος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ ἀντιθασιλεύς Δαμασκηνὸς ἐιοποθέτησεν αὐτὸν ἐν Παλαιῷ Φαλήρῳ, ἔνθα ὁ μεταστάς Ἱεράρχης ἰδρυσεν ὡς νέος κληρικὸς τότε τὰ πρῶτα ἐν Ἀθήναις συστάς τοῦ Ἐρυσθροῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ Ε.Ο.Χ.Α. Τὸ 1942 διωρίσθη ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης, ἔνθα ἀνέπτυξε συγχρόνως καὶ ἐθνικὴν δραστηριότητα, συλλεφθεὶς διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὑπὸ τῶν Ἀρχῶν Κατοχῆς. Μετὰ ταῦτα ἐιοποθετήθη, ἐμπερίστατος ὢν, ἱεροκῆρυξ ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει ἐξ ἧς ὥρματο, ἀναπτύξας ἐκεῖ ἀξιόλογον ἐθνικὴν, κοινωνικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἄμα δραστηριότητα.

Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1944, ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ Ὑδραίου Ναυάρχου Πέτρου Βούλγαρη, ὅστις μετέπειτα κατέστη Πρωθυπουργὸς τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, ἵνα ὑπηρετήσῃ ἐν τῷ Βασιλικῷ Ναυτικῷ. Κατ' ἀρχὰς ὑπηρετήσεν ὡς στρατιωτικὸς ἱερεὺς ἐν τῷ θωρηκτῷ «ΑΒΕΡΩΦ» καὶ βραδύτερον ἐν μέσῳ τῆς στρατευομένης Ἑλληνικῆς Νεολαίας, εἰς Σκαρामαγκᾶν καὶ εἰς τὴν Σχολὴν Ναυτικῶν Δοκίμων. Ἡ Ἐκκλησία, ἥτις τὸν ἐπαινεῖ, ὡς εἵπομεν, αὐτοῦ ἐξαγγέλλει σήμερον, ἐπὶ τὰς ἰκανότητας, τὴν ἀρετὴν, τὰ εἰδικὰ αὐτοῦ χαρίσματα καὶ τὴν ἐν γένει αὐτοῦ πνευματικὴν καλλιέργειαν προσδλέπουσα, ἀνατίθησιν αὐτῷ, διακονίας λίαν ὑπευθύνους καὶ τιμητικὰς, ἀναδιβάσασα τέλος αὐτὸν εἰς τὸ Ἐπισκοπικὸν Ἀξίωμα, ἐκλέξασα αὐτὸν Μητροπολίτην Παροναξίας τὸ σωτήριον ἔτος 1960.

Ἀπὸ τοῦ σωτηρίου δὲ τούτου ἔτους, ἕως τῆς ἡμέρας, ὅτε μετέστη πρὸς τὴν ὀντως ἀγῆρω ζωὴν,

ἐπὶ τριάκοντα ὅλους ἐνιαυτούς, δεξιῶς καὶ ἐν Πνεύματι Θεοῦ διεκνέεργησεν τὴν πνευματικὴν ὁλκάδα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Παροναξίας, ἔχων ἀρίστους συνεργάτας. Ἐν τῇ Ἱερᾷ ταύτῃ Μητροπόλει, ἔχων τὴν Θεομητορικὴν Προστασίαν, ἀνεδείχθη ὁ μακάριος, ὁ ὄντως Ἐπίσκοπος. Τὰ ἐπίχειρα τῆς ἐπιτυχῆς ταύτης ποιμαντορίας κατέχομεν. Ἡ παρουσία κατὰ τὴν ἐξόδιον αὐτοῦ Ἀκολουθίαν ισοσούτων Ἱερέων καὶ Μοναχῶν καὶ ἐπισήμων ἀνδρῶν τοῦ τόπου τούτου, καὶ ἡ ἐκδηλὸς ἀγάπη τοῦ ἐν Νάξῳ καὶ Πάρῳ ποιμνίου του, μαρτυροῦσιν τὸν ἐπαινόμενον ἄνδρα, καὶ ἀποτελοῦσιν τὸ πρῶτον ἀπάντιον τεκμήριον τὸ δεικνύον τὴν πατρικὴν αὐτοῦ ἀγάπην καὶ στοργὴν πρὸς τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποίμνιον.

Γνωρίζομεν, ὅτι μέγα εἶναι καὶ ὑψηλὸν τὸ Ἀξίωμα τοῦ Ἐπισκόπου. Οὐχὶ διὰ τὴν αἵγλην μεθ' ἧς περιβάλλεται, οὐδὲ διὰ τὴν τιμὴν ἣν ἀποδίδουσιν εἰς αὐτό, ἀλλὰ διὰ τὰς βαρεῖας ἐνθύνους, καὶ τοὺς αἰσθητοὺς πόνους οὓς ἐπωμίζεται ὁ ἀνερχόμενος ἐκάστοτε τὰς θαυμίδας αὐτοῦ. Αἱ πικραὶ καὶ αἱ θλίψεις αἱ ὁποῦνδ' ἴσως προερχόμεναι, αἱ ἀνησυχίαι καὶ αἱ ἀγωνίαι, αἵτινες εἰς ἕκαστον δῆμα τῆς ζωῆς τῶν ἀκολουθοῦσιν, λόγῳ αἷς μερίμνης... τῶν Ἐκκλησιῶν», φθείρουσιν αὐτοὺς σωματικῶς, ἀλλ' ἡ λάμψις, ἡ ἐκ τῶν ἔργων τῆς προσφορᾶς αὐτῶν προερχομένη, καθιστᾷ αὐτοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἀξιότους μάρτυρας «τοῦ ἐσφαγμένου ἀρνίου, τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ» (Ἀποκ. ε' 12).

Οὕτως ἔζησεν ὁ ἀπελθὼν Μητροπολίτης Ἐπιφάνιος. Νῦν ὅμως, εἰσέγησεν ἡ καλλικέλαδος αὕτη ἀηδὼν ἥτις ἐπλήρου διὰ τῆς γλυκυτάτης φωνῆς τὸν Μητροπολιτικὸν τοῦτον Ἱ. Ναὸν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς τῆς Νάξου, ἐν ᾧ νῦν πρόκειται ἄπνους καὶ ἄφωνος. Νῦν ἀπώλεσεν ἡ ποίμνη τὸν Ποιμένα αὐτῆς. Ὁ ἱερός κληρὸς τὸν ἅγιον καὶ συνετὸν ἡγούμενον του, τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα τὸν Πατέρα αὐτῶν, ἡ τῶν Ἀγιοτάτων Ἱεραρχῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος σεβασμία χορεία, τὸν ἐκλεκτὸν ἐν αὐτῇ Ἱεράρχην, ἡ ἐκκλησιαστικὴ τάξις, τὸν ἔμπειρον ρυθμιστὴν, ἡ Ἱερὰ ἡμῶν Παράδοσις τὸν εὐλαβῆ φύλακα, ἡ Ἐκκλησία δὲ τέλος, τὸ σταθερὸν ὑπόδειγμα Ἱεράρχου ἁγίου καὶ σώφρονος, τὸν ἄξιον αὐτῆς πρόμαχον. Ἀλλ' ὁ μέγας οὐτός Ἱεροφάντης τῶν Μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, ὁ γλυκύλαλος ψάλτης, ὁ ἐγκρατὴς ἱεροκῆρυξ, ὁ στοργικὸς Πατήρ, μετέβη ἐκ τοῦ κόπου εἰς τὴν ἀνάπαυσιν. Ἐκ τῆς ταλαιπωρίας τῆς παρούσης ζωῆς, εἰς τὴν ἄνεσιν, ἐκ τῆς τρικυμίας εἰς τὴν γαλήνην, ἀπὸ τοῦ πελάγους, εἰς τὸν ἀσφαλῆ λιμένα, ἀπὸ τῆς σκοτίας εἰς τὸ φῶς, ἀπὸ τοῦ θανάτου

εἰς τὴν ζωὴν. Εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν χαίρει νῦν ὁ Μητροπολίτης Ἐπιφάνιος, καὶ ἀναπαύεται ἀπὸ τῶν κόπων αὐτοῦ. Καὶ εἶναι χαρᾶς ἄξιον, ὅτι δι' ἡμᾶς τοὺς χριστιανούς, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι ξένη πρὸς τὸ παρόν. Δι' ὃ ἄς μὴ λυπούμεθα, διότι ὁ ἀπελθὼν τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας ἡμῶν Πατὴρ δὲν ἐμακρύνθη ἀφ' ἡμῶν. Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἐνεργεῖ ἐν ἡμῖν ἀπὸ τοῦδε. Καὶ ὅτε ἦτο ἐνώπιον ἡμῶν ἐθύμιζεν εἰς ἡμᾶς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἀπὸ τοῦ παρόντος, παράγει σκέψεις καὶ πράξεις ἀγίας καὶ μετὰβάλλει τὰ ἥθη ἐπὶ τὸ πνευματικώτερον καὶ θεοσεβέστερον καὶ σχηματίζει πέριξ ἡμῶν ὀρίζοντά τινα πνευματικόν, παραδεισιακόν, πρὸς τὸν ὁποῖον συνδέει τὸν πνευματικὸν τῆς Ἐκκλησίας ὀργανισμόν. Καὶ τοῦτο, δὲν εἶναι σκέψις τις ἀπότοκος τῆς θλίψεως ἡμῶν ἢ τῆς ἐξάρσεως τοῦ ἐπαίνου, ἀλλὰ λόγος Κυρίου εἰπόντος πολλάκις καὶ ποικιλοτρόπως ὅτι «ἡγγικεν ἡ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν» καὶ ὅτι «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἐντὸς ἡμῶν ἐστίν». Καὶ αὐτὰ μὲν ἔχουσιν τὴν ἡθικὴν αὐτῶν θάσιν. Φέροντα καλλιέργειαν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν, ταῖς «τὰ ἄνω» φρονοῦσας, «τὰ ἄνω» ζητούσας.

Ἄλλ' ὅ,τι κυρίως μᾶς ἐνδιαφέρει, εἶναι ἡ ἐσχολογικὴ τῶν πραγμάτων διάστασις. Διότι ἡ βασιλεία τῶν Οὐρανῶν σπειρεται καὶ θεμελιούται ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ταύτην ἀφειδῶς ἔσπειρεν καὶ σιερρῶς ἐθεμελίωσεν ὁ ἀπερχόμενος Ἱεράρχης, ἀλλὰ καρποφορεῖ καὶ ἀκμάζει ἐν οὐρανοῖς, ὅπου ἡ πλήρης αὐτῆς τελείωσις. Αἱ παρούσαι ἄρα ὅλων ἡμῶν προσπάθειαι, αἱ προσπάθειαι τῆς στρατευομένης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀναμένουσιν τῆς θριαμβουσίας Ἐκκλησίας τοὺς στεφάνους καὶ τὰς δάφνας. Αἱ ἡμέραι τῆς σπορᾶς ἀποβλέπουσιν πρὸς τὰς ἡμέρας τοῦ ἀμυθῶ. Ὁ παρὼν αἰὼν κυλῖει τὸ ρεῦμα τοῦ πρὸς τὸν θρόνον τοῦ Ἀγίου, εἰς τὸ ὁποῖον, πᾶσα ψυχὴ κρινομένη καὶ ἀποκαθαίρουμένη θὰ εὖρη τὴν «κατάπανον». Ἐκεῖ ὅπου θὰ καταπαύσῃ ὁ Μητροπολίτης Ἐπιφάνιος, ὁ τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως Ποιμενάρχης, καὶ ὅπου μᾶς ἀναμένει. «Εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπανον οἱ πιστεύσαντες» (Ἐβρ. δ' 3). Λυπούμενοι καὶ δοκιμαζόμενοι ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἀπερχομένου Πατρός, οἱ μιμηταὶ ἔσμεν, ἀπολαμβάνομεν τῆς προγεύσεως τῆς μελλούσης βασιλείας. Ὡς ὁ λαὸς ὁ διερχόμενος τὴν ἐρημὸν προεγεύθη τοὺς θαυμαστοὺς καρπούς τῆς γῆς τῆς Ἐπαγγελίας, οὓς ἐκόμισαν οἱ περὶ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Νανῆ, οὕτως καὶ τοῦτου τοῦ ἁγίου Ἱεράρχου τοῦ σκόντος εἰρηνικά, χριστιανὰ καὶ ἀνεπαίσχυντα τέλη τὴν εὐφροσύνην γενόμενοι, ἦν νῦν ἐν οὐρανοῖς προγεύεται, τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν

προγεγόμεθα ἥς τὴν ἀπόλαυσιν πᾶσιν εὐχόμεθα.

Τὸ μὲν σῶμα αὐτοῦ θὰ ἐνταφιασθῇ ἐντὸς ὀλίγου εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, ἡ δὲ ἀγία αὐτοῦ ψυχὴ, ἀφοῦ διέλθῃ τὰ Ἱερὰ τοῦ τόπου τοῦτου προσκυνήματα, ἀφοῦ προσκυνήσῃ τὴν Ἐκατονταπυλῖαν τῆς Πάρου, τὴν Παναγία σὺν Θαυρανά, τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν σὺν Λογγοβάρδα καὶ τὰ ἅγια Λείψανα τῶν ἐδῶ κειμένων ὁσίων, θὰ εὐρεθῇ ἐν μέσῳ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου καὶ τοῦ Ἀρσενίου τοῦ ἐν Πάρῳ, ἐν τῇ οὐρανίῳ χαρᾷ.

Σεβασμιώτατε Τοποτηρητά,

Ἑμεῖς ὅστις ὑπῆρξατε φίλος γνήσιος καὶ ἐν Κυρίῳ ἀδελφὸς τοῦ μεταστάντος Ἱεράρχου,

Σεβασμιώτατοι Μητροπολῖται Πολυνῆς καὶ Κιλκισίου κ. Ἀμβρόσιε καὶ Θήρας, Ἀμοργοῦ καὶ Νήσων κ. Παντελεῆμον, ὑμεῖς οἱ ὁποῖοι ἄγετε τὴν καταγωγὴν Ὑμῶν ἀπὸ τὰ ἅγια τοῦτα χῶματα καὶ πέλαγα, καὶ παρίστασθε σήμερον ἐν τῇ ἱερᾷ τελετῇ ταύτῃ,

Τοιαύτης οὔσης ἐν ἀδραῖς γραμμαῖς τῆς ἐπιγείου βιοτῆς τοῦ πρὸ ἡμῶν κοιμηθέντος καὶ ἐν Κυρίῳ ἤδη ἀναπανομένου μακαριστοῦ Ἱεράρχου καὶ ἐπὶ τὸ ἀπειρον τοῦ Κυρίου ἔλεος σιερρὰν τὴν ἐλπίδα ἔχοντες, πεποίθαμεν διὰ Κύριος ὁ Θεός, εἰσακούων τῶν δεήσεων καὶ προσευχῶν τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἐπὶ ἀνθρώπων «πνευματικῇ ἀξίᾳ» κατεκόσμησεν αὐτόν, οὕτω καὶ ἐπὶ Ἀγγέλων, τῇ Αὐτοῦ δόξῃ ἀκατάκριτον τηρήσει αὐτόν, ἐν τῷ χορῷ δὲ τῶν ἐκλεκτῶν καὶ ἐν τρυφῇ παραδείσου οἰκίσει αὐτόν οὗ ἡ μνήμη ἀγῆρως ἔσται διότι δικαίως ἀρμᾶζει εἰς αὐτόν:

ἡ ἐν εἰρήνῃ ἀνάπαυσις τοῦ σκηνώματός σου,

ἡ αἰώνιος δόξα,

ἡ διὰ μέσον τῶν γενεῶν διατήρησις τοῦ ὀνόματός σου,

καὶ ἡ ἐξαγγελία τοῦ ἐπαίνου αὐτοῦ ἐπ' Ἐκκλησίαις. Ἀμήν.

Ἀρχιμ. ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΛΑΠΠΑΣ
Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
Στὴ σειρὰ «ΦΥΛΛΑΔΙΑ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΟΣ»

ἐκυκλοφόρησαν καὶ τὰ τεύχη:

★ ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ Ι. ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΩΣ ὅπως θιώνεται στὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν (τοῦ Βασ. Μουστάκη, †).

★ ΠΩΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΖΕΤΑΙ ΤΟ ΠΕΝΘΟΣ.

★ ΤΟ ΑΛΛΑΘΤΟ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ (κριτήριο καὶ βάση ἐνότητος), τοῦ Καθηγ. Παν. Ι. Μπούμη.

Η Α.Θ.Π. Ο ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΑΘΩΣ (21-27 Σεπτεμβρίου 1990)*

Ἑκτακτη Διπλή Ἱερὰ Σύναξη.

Ὁ Παναγιώτατος μετ' τῆ συνοδεία του κατέλυσε σὸ Κελλίον τοῦ Ἀγίου Νικολάου τοῦ Μπουραζέρη, ὅπου καὶ ἀναπαύθηκε. Τὴν ἐπομένην ὁ Πατριάρχης παρέστη στὴν ἑκτακτη Διπλή Ἱερὰ Σύναξη, ποὺ συνήλθε σὸ Ἱεροκοινοτικὸ κατὰστημα καὶ στὴν ὁποία, ἐκτὸς τῶν 20 ἀντιπροσώπων τῶν Ἱ. Μονῶν μετέσχον καὶ οἱ Καθηγούμενοί τους. Τῇ βαρυσήμεντὶ ὁμιλία τοῦ Παναγιωτάτου πρὸς τὴν ἑκτακτη Διπλή Σύναξη καταχωρίζομε στὴ συνέχειαν:

«Ὁσιολογιώτατοι Πατέρες καὶ Ἀδελφοί,

Παρακαθήμενοι μεθ' ὑμῶν σήμερον εἰς τὴν πανηγυρικὴν ταύτην συνεδρίαν τῆς καθ' ὑμᾶς Ἐκτάκτου Διπλῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, ἐπὶ τῷ ἐπισήμῳ προσκυνήματι ἡμῶν εἰς τὸν Ἀγιώνυμον τοῦτον Τόπον, πρωτίστως ἐπιθυμοῦμεν νὰ εὐχαριστήσωμεν πᾶσιν ὑμῖν ἐκθύμως διὰ τὴν ἀνδράν προσέλευσιν καὶ παρουσίαν, ἀποτελοῦσαν μίαν ἐπὶ πλέον μαρτυρίαν τῆς ἄκρας προσηλωσεως καὶ νίκης σιοργῆς μεθ' ἧς ἀείποτε ἀντίζετε, πάντες οἱ ἐνταῦθα θεοφιλῶς ἀσκούμενοι, πρὸς τὸν ὃν ταπεινῶς ἐκπροσωποῦμεν πάνσοπον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον.

Ὅτως τυγχάνει ἱστορικὴ καὶ ἱερωτάτῃ ἡ πρώτη ἡμῶν ἐπίσημος αὕτη συνέλευσις ὑπὸ τὸ ἀπὸ αἰώνων καθηγιασμένον σχῆμα τῆς Διπλῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, διὸ καὶ δίκαιον ἡγοῦμεθα καὶ θεοφιλές, ὅπως δραιοτόμενοι τῆς τοιαύτης μοναδικῆς εὐκαιρίας ἀπευθύνωμεν πᾶσιν ὑμῖν, ἀπὸ τῆς Μητρὸς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας καὶ προσωπικῶς, λόγους τινὰς τῆς ἥν πρὸς πάντας ὑμᾶς τρέφομεν πατρικῆς ἀγάπης. Οἱ δὲ λόγοι οὗτοι ἀπευθύνονται σήμερον πρὸς ὑμᾶς εὐκαιρῶς, ὅχι μόνον πρὸς ἐπόμνησιν καὶ νοσησίαν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς παρηγορίαν καὶ ἐπιβράβευσιν τοῦ ἐνταῦθα ὑφ' ὑμῶν ἰσοβίως συνεχιζομένου ἱεροῦ δολίχου κατὰ Θεὸν ἀσκήσεως, χάριν τῆς σωτηρίας τῶν ὑμετέρων ψυχῶν ἀλλὰ καὶ τοῦ κόσμου παντός.

Ὅθεν, ἀπαραίτητον κρίνομεν νὰ συνεχίσωμεν καὶ ἀναπτύξωμεν ἐπὶ μᾶλλον σήμερον ἐνταῦθα, ὅσα δίκην

εἰσαγωγῆς καὶ συντόμου προσλαλιᾶς εἵπομεν χθὲς κατὰ τὴν πανηγυρικὴν Δοξολογίαν ἐν τῷ πανσέπτῳ Ἱερῷ Ναῷ τοῦ Πρωτάτου, ἵνα οὕτω γένηται σαφεσιτέρα ἡ ὑπόληψις ἥν ἀπὸ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας οἱ πάντες ἔχομεν περὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Μοναχισμοῦ.

Χαρακτηρίζοντες, λοιπόν, τὸν ὃν θεοφιλῶς ἐκπροσωπεῖτε παλαίφατον θεσμόν τοῦ Ἀγιορειτικοῦ Μοναχισμοῦ ὡς «Θεομητορικόν», ἐπιθυμοῦμεν νὰ δηλώσωμεν ὅτι δὲν ἐχρησάμεθα, χάριν σιγμιαίας φιλοφρονήσεως, «ρητορικῶν» τινι σχήματι, ἀλλ' ἀντιθέτως ἐπελέξαμεν τὸν κατὰ τὸ δυνατόν ἀκριθέστερον καὶ θεοπρεπέστερον «προσδιορισμόν» τοῦ ἱερωτάτου θεσμοῦ τοῦ Μοναχισμοῦ, ὅστις, ὡς γνωστόν, εἰς παλαιότερους χρόνους συγκατελέγετο μεταξὺ τῶν λοιπῶν τῆς Ἐκκλησίας Μυστηρίων ὑπὸ τὸ ὄνομα «Μοναχικὴ Τελείωσις».

Ἐπισημαίνοντες ὅμως τὸν Θεομητορικὸν χαρακτήρα τοῦ Ἀθωνίτου Μοναχισμοῦ, ὀφείλομεν νὰ ἐπενθυμίσωμεν ἐν συντόμῳ τὰ κυριώτερα γνωρίσματά του, ἅτινα ἀκριθῶς καὶ τὸν καθιστοῦν κανόνα καὶ γνώμονα τῶν ἀπανταχοῦ μοναζόντων.

Θὰ ἡδυνάμεθα μάλιστα νὰ εἰπωμεν ὅτι ὁ Μοναχισμὸς ἐν γένει εἶναι ἐν τῷ Χριστιανισμῷ ἐξ ὀρισμοῦ θεομητορικὸς. Διότι ἐὰν σκοπὸς ἄμεσος τῆς κατὰ Θεὸν ἀσκήσεως εἶναι ἡ σ τ α ὕ ρ ω σ ι ς τοῦ π α λ α ι ο ὕ ἁ ν θ ρ ῶ π ο υ «σὺν τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις», τότε ὁ διὰ τοῦ ἐν λόγῳ θανάτου ἀνιστάμενος καὶ ν ὀ ς ἁ ν θ ρ ῶ π ο ς ἀσφαλῶς ἔχει μέτρον καὶ ἰδεώδη ἀναφορὰν τὸν Θεὸν ἁ ν θ ρ ῶ π ο ν, ὁπότε ὁ Μοναχισμὸς κυφορεῖ μ ν σ τ ι κ ῶ ς τὸν Χριστὸν ἐν τῷ κόσμῳ, ὡς τὸν ἐκνοφόρησεν ἡ Θεομήτωρ ὑ π ε ρ φ ῶ ς. Αὐτό, ἄλλωστε, δὲν εἶναι τὸ ὕψιστον ἄθλημα, τὸ ὁποῖον πολλοὶ Πατέρες, καὶ μάλιστα ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητὴς, θέτουν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν παντὸς πιστοῦ;

Ἐκ τοῦ τοιοῦτου πρωταρχικοῦ γνωρίσματος, δηλαδὴ τοῦ Θεομητορισμοῦ, ποὺ χαρακτηρίζει κατ' ἐξοχὴν τὸν καθ' ἡμᾶς Μοναχισμόν, τρέφονται πᾶσαι αἱ ἐπὶ μέρους ιδιότητες, τὰς ὁποίας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὗρωμεν ἐν τῷ «κόσμῳ», ἢ τοῦλάχιστον εἰς ὃν τὰς εὐρίσκομεν ἐν τῷ Μοναχισμῷ θαυμόν.

*Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 575 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 16 τεύχους.

Ὁ Παναγιώτατος μετὶ τὸν Πρωτοπρεσβύτερον, τοὺς Καθηγουμένους καὶ τοὺς Ἐπιτρόπους τοῦ Ἁγίου Ὁρους, μετὰ τῇ Δοξολογίᾳ στὸ Πρωτάτο καὶ τὴν ἄνοδό του στὴν Ἱερὰ Κοινότητα.

Πρόκειται κυρίως διὰ τὴν *ταπεινώσιν* ἀφ' ἑνός, καὶ τὴν *σιγήν* ἀφ' ἑτέρου, αἵτινες καὶ ἀποτελοῦν τὰς «ὧν οὐκ ἄνευ» προϋποθέσεις τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς.

Ταπεινώσεις ἐνταῦθα δὲν σημαίνει ἀπλῶς ὑποταγήν καὶ ὑπακοήν εἰς τὸν Ἡγούμενον. Δὲν σημαίνει ἀπλῶς «ὑπο-τάξις», ἀλλὰ κυρίως καὶ πρὸ πάντων «ἀπο-τάξις», τοῦ ἰδίου θελήματος εἰς τὴν πλέον ριζικὴν αὐτῆς μορφήν, ὥστε ὅπως νὰ δύναται ὁ καθ' ἡμᾶς Μοναχὸς νὰ λέγῃ *κρυολεξίῳ* μετὰ τοῦ θείου Παύλου «ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται καὶ ἐγὼ τῷ κόσμῳ» (Γαλ. 6,14). Ἀλλὰ τοιούτου βαθμοῦ ταπεινώσεις δὲν εἶναι δυνατὴ ἄνευ σιγῆς. Καὶ «σιγή» ἐνταῦθα δὲν σημαίνει βεβαίως ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ κόσμος ἀντιλαμβάνεται ἀπλῶς ὡς «σιωπὴν». Διότι ὁ Μοναχὸς ὁμιλεῖ. Προσομιλεῖ μετὰ τοῦ Θεοῦ πρωτίστως, καὶ ὁμιλεῖ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπίσης, τὴν πλέον εὐγλωττον γλῶσσαν τοῦ κόσμου, διὰ τῆς ἐν Θεῷ καὶ κατὰ Θεὸν *σιγῆς* του. Καὶ ἡ τοιαύ-

τη σιγή δὲν οἰκοδομεῖ μόνον, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ κοῖνει τὸν κόσμον, ὅπως ἡ σιγή τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς. Καὶ τῆς Θεοτόκου, ἄλλωστε, ἡ σιγή δὲν ἦτο ἀπλῶς σιωπὴ, δηλαδὴ *ἀφασία*. Ὅπως ἡ Θεομήτωρ, κατὰ τὴν παρατήρησιν τῶν ἱερῶν Εὐαγγελιστῶν, «διειρήρει πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς» (Λουκ. 2,51), οὕτω καὶ ὁ Μοναχὸς φυλάσσει τοὺς λόγους οὐχὶ ἐν τῷ σιόματι ἢ ἐν τῇ διανοίᾳ του, ἀλλ' «ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ», ὥστε ἐὰν καὶ ὅταν παρίσταται ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσῃ, ὁ λόγος του νὰ ἔχῃ μέτρον καὶ θεληνικὴς τὴν *καρδίαν* καὶ οὐχὶ τὴν *διάνοιαν*. Τότε εἶναι βέβαιον ὅτι θὰ κοῦπῃ ἀγάπην καὶ καταλλαγὴν, καὶ θὰ δύναται ἀκόμη «καὶ ὅρη μεθισιάνειν», πρᾶγμα ποὺ δὲν ἐπιτυγχάνουν οἱ ρητορικῶς καὶ διὰ τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων φωνασκοῦντες.

Ἐχοντες διὰ τῶν ἀνωτέρω σκιαγραφῆσαι ἀδρομερῶς τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἀληθοῦς Ἀγιορείτου, εὐχόμεθα νὰ ἐδώσαμεν εἰς πάντας τοὺς ἐνταῦθα ἀσκουμένους Πατέρας τὸ μέτρον τῆς Παραδόσεως, διὰ

τοῦ ὁποίου ἕκαστος θὰ δυνηθῇ νὰ μειώσῃ ἑαυτὸν καὶ νὰ διαπιστώσῃ, καθ' ἑαυτὸν πάλιν, κατὰ πόσον ἀνταποκρίνεται εἰς ὃ ἐλευθέρως ἐξελέξατο ἰδεῶδες.

Ἡ Μήτηρ, πάντως, Ἀγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία τοιοῦτους γινώσκει καὶ ὑπολαμβάνει τοὺς ἐνταῦθα ἀσκουμένους ἐκλεκτοὺς υἱοὺς αὐτῆς, διὸ καὶ σεμνύνεται ἐπ' αὐτοῖς. Ἡ ἐξ Ἀγίου Ὁρους φωνὴ θὰ εἶναι πάντοτε ἱερὰ καὶ σεβαστή, ἐφ' ὅσον θὰ διατυπῶται πρὸς τοὺς εἰς οὓς ἐκάστοτε ἀπευθύνεται κατὰ τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καθηγιασμένην μακραίωνα τάξιν.

Οὐδεμία, βεβαίως, ὑπάρχει ἀμφιβολία δι, διερχόμενοι ἐποχὴν διαχριστιανικῶν διαλόγων καὶ οἰκουμενικῆς κινήσεως, διατρέχοντες σοβαροὺς πνευματικούς κινδύνους καὶ ἀντιμετωπίζοντες πολλοὺς πειρασμούς. Ἡ Ὁρθοδοξία, ἐν τούτοις, καλεῖται νὰ καταθέσῃ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἀδιαίρετου Ἐκκλησίας ἐν φόβῳ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ μὲ βαθεῖαν φιλανθρωπίαν. Ὡς ἐκ τούτου, εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον ἀγῶνα, καλοῦνται νὰ συμπράξουν καὶ συλλειτουργήσουν ἐν πνευματικῇ ἀντιδόσει πᾶσαι αἱ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τάξεις καὶ πάντα τὰ χαρίσματα καὶ λειτουργήματα. Ἐκαστος ἀπὸ τῆς θέσεως τῆς ἑαυτοῦ εὐθύνης ὥς μεριμνήσῃ πρωτίτως διὰ τὰ κατ' αὐτόν, καὶ τότε εἶναι βέβαιον δι' ἡ προσφορά του θὰ εἶναι πλέον ἀποτελεσματικὴ διὰ τὸ σύνολον.

Ὁμιλοῦντες ὅμως πρὸς ὑμᾶς σήμερον, καὶ δὴ ἐν τῷ πλασιῳ Ἐκτάκιον καὶ Πανηγυρικῆς Διπλῆς Ἱερᾶς Συνάξεως, θὰ ἦτο οὐσιώδης παράλειψις ἐὰν δὲν ἐλέγομεν καὶ τινα καίρια, ὡς πρὸς τὴν ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1963, χάριτι Θεοῦ, ἐορτασθείσης χιλιετηρίδος ἀρξαμένην καὶ ἐν εὐλογίαις Θεοῦ συνεχιζομένην ἄνθησιν τοῦ Ἀγιορειτικοῦ Μοναχισμοῦ, ἥτις ἐπ' ἐσχάτων ἔλαβε καὶ ἐξόχως χαρακτηριστικὴν ἔκφρασιν διὰ τῆς ἐκ νέου εὐλογημένης μετατροπῆς εἰς Ἱερώ Κονόβια Μονῶν ἐπὶ μακρὸν εἰς τὴν Ἱδιόρρυθμίαν διατελεσασῶν.

Καὶ ὡς μὲν πρὸς τὴν ἐν γένει ἄνθησιν τοῦ Ἀγιορειτικοῦ Μοναχισμοῦ, κατὰ τὴν τελευταίαν ἰδίως ταύτην τριακονταετίαν, δεόν νὰ λεχθῇ δι' ἀσφαλῶς αὕτη δὲν ἦτο τυχαία τις καὶ ἀνερμήνευτος τῶν καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐξέλιξις. Ἀντιθέτως, ὁφείλομεν ἐν ἐγγνωμοσύνῃ νὰ ὁμολογήσωμεν, δι' ἡ τοιαύτη πλουσία εὐλογία ὑπῆρξε καρπὸς ἀφ' ἐνὸς μὲν τῆς εὐεργετικῆς παρουσίας εὐαριθμῶν, πλὴν ἐξόχως πνευματοφόρων καὶ χαρισματούχων Γερόντων εἰς Σκήτας, Κελλία καὶ ἄλλας ἀπομονωμένους ἐστίας μοναστικῆς ζωῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ἐν φιλοτιμίᾳ ἐκ νέου ἀνακαλύψεως καὶ μεγαλυτέρας καλλιεργείας

παρ' ἡμῖν τῶν Πατερικῶν θησαυρῶν, ὅχι μόνον εἰς τὰς Θεολογικὰς Σχολὰς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἑνορίας, ὡς αὕτη ἀνεξωογονήθη διὰ φλογερῶν ἱεροκηρύκων, ἐξομολόγων καὶ κατηχητῶν.

Ὡς δὲ πρὸς τὴν κατὰ τὴν αὐτὴν τριακονταετίαν βαθμιαίως ἐπελθοῦσαν μετατροπὴν καὶ αὐτὴς εἰς Κοινὸν δῶλον σχεδὸν τῶν ἰδιορρυθμῶν Μονῶν, ἡ ὁποία ἐκρηγνύθη ἐν εὐλογίαις διὰ τῶν ὅλως προσφάτων σχετικῶν ἀλλαγῶν καὶ εἰς τὰς ἐκ τῶν μεγίστων καὶ ἀρχαιοτέρων Μονῶν τοῦ Ὁρους, Βατοπαίδιου καὶ Ἰβήρων, δεόν νὰ εἰπωμεν ἐνταῦθα ὅτι αὕτη τιμᾷ κατ' ἀρχὴν ἰδιαίτερος τοὺς σχόντας λόγον καὶ ψῆφον ἐπ' αὐτῆς ἀδελφούς, οἵτινες ἐλευθέρως προέκριναν τὸ ἀρχαιοπαράδοτον καὶ ἀσφαλῶς δοκιμότερον τοῦτο σύστημα κατὰ Θεὸν ἀσκήσεως. Ὡσαύτως τιμᾷ ἡ εὐλογημένη αὕτη καὶ λίαν θεάρεστος ἀλλαγὴ καὶ πάντας ἐκείνους, οἵτινες διὰ παντὸς πνευματικοῦ μέσου εἰργάσθησαν καὶ συνετέλεσαν εἰς τὴν ἐν προκειμένῳ ἀνάληψιν.

Ταῦτα ὅμως λέγοντες, ἀσφαλῶς ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιτρέπεται νὰ παρασυρθῶμεν εἰς ἀκράτας ἢ γενικευτικὰς ὡς πρὸς τὸ σύστημα τῆς ἰδιορρυθμίας ἀξιολογικὰς κρίσεις. Διότι τοῦτο δὲν θὰ ἦτο μόνον ἀπαράδεκτος τυπολατρεία καὶ ξένος πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν «φορμαλισμός», ἀλλὰ θὰ ἦτο ἐπίσης καὶ ἄδικος καὶ ἀνευλαβὴς ἀποτίμησις τοῦ ὅπερ ἐπὶ αἰῶνας ἐνταῦθα ἐπετελέσθη καὶ ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς ἰδιορρυθμίας ἱεροῦ ἔργου, τὸ ὅποτον μόνον «ὁ καρδίας καὶ νεφροῦς ἐτάζων» Θεὸς δυνατὸν νὰ κρίνῃ δικαίως καὶ ἀπροσωπολήπτως. Οὐδεμία, ἄλλωστε, ὑπάρχει ἀμφιβολία δι' ἡ ἀπὸ τοῦ Κοινοβίου εἰς ἰδιορρυθμίαν μετατροπὴ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἶχε πάντοτε καὶ ἀπαραιτήτως ὡς κίνητρον τὴν μεγαλυτέραν ἄνεσιν καὶ ἐλευθερίαν πρὸς ἐνδεχομένην ἀδολοσχίαν ἢ καὶ ἀουδοσίαν ἐνίοτε, ἀλλ' ὡσαύτως εἰς τινας περιπτώσεις ἡ ἰδιορρυθμία, πρέπει νὰ δεχθῶμεν δι' ἐνεφορεῖτο καὶ ὑπὸ πνεύματος ἔτι μεγαλυτέρας αὐστηρότητος, ἀπὸ διαθέσειν δηλαδὴ ἀσκήσεως μυστικωτέρας. Καὶ ἐντὺ τοῦτο ἦτο δυνατόν, ὡς εἰκός, νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς εἰς τὴν ἔρημον φυγῆς, ἀπεφεύγειο ἐν τούτοις ἐπιμελῶς αὕτη διὰ νὰ μὴ ἐκτεθῇ ὁ Μοναχὸς εἰς τὸν ἔπαινον καὶ θαυμασμόν τῶν ἀδελφῶν, διὸ καὶ παρέμενεν ἀθέατος ἡ ἐσωτέρα αὐτοῦ πολιτεία, ἐν τῷ ἰδίῳ κελίῳ, ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς ἰδιορρυθμίας.

Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει, δεόν νὰ παρατηρήσωμεν συμπερασματικῶς δι' τὸ μυστήριον τῆς μοναχικῆς ἀσκήσεως δὲν καλύπτει τελείως ὁ γνωστὸς ἐκείνος καὶ ὄντως σοφὸς Πατερικὸς λόγος, καθ' ὃν «ὄυχ ὁ τόπος, ἀλλ' ὁ τρόπος», διὰ τοῦτο καὶ δίκαιον εἶναι

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης προσκυνᾷ τὴν ἐφέστια εἰκόνα τοῦ «Ἄξιόν Ἐστιν».

νά τὸν συμπληρώσωμεν λέγοντες «οὐχ ὁ τρόπος, ἀλλ' ὁ πόθος», δηλοῦντες διὰ τοῦ τελευταίου τούτου οὐχὶ ἀπλῶς τὸ ἐξωτερικὸν σχῆμα, ἀλλὰ καὶ τὸ βαθύτερον φρόνημα.

Ταῦτα πάντα, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα περιπόθητα, ἐν βαθυτάτῃ σιοργῇ πρὸς πάντας ὑμᾶς καὶ τοὺς οὓς ἐκπροσωπεῖτε ἐνταῦθα ἀπευθύνοντες, δεόμεθα διαπύρως τοῦ Κυρίου τῶν Φώτων καὶ τῶν Οἰκτιρῶν ὥπως ἐνισχύῃ τὸν τίμιον ὑμῶν ἀγῶνα ἡμέρας καὶ νυκτός, ἵνα «καὶ δι' ὁρωμένων καὶ δι' ἀοράτων... δοξάζηται» τὸ Πανάγιον Αὐτοῦ Ὄνομα. Ἀμήν».

Στὴν αὐλὴ τοῦ Πρωτάτου ὁ Παναγιώτατος φύτεψε συμβολικὰ ἓνα κυπαρίσσι.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἑίδας μέρας ὁ Πατριάρχης παρέστη στὸν πανηγυρικὸ Ἑσπερινό, ποὺ τελέσθηκε στὸν Ἱ. Ναὸ τοῦ Πρωτάτου, κατὰ τὸν ὁποῖο ἔψαλαν καλλιφωναὶ ἀγιορειτικοὶ χοροὶ ἀποτελούμενοι ἀπὸ τοὺς Δακνηλαίους, Θωμάδες, Μικραγιαννανίτες κ.ἄ. Πα-

τέρεις. Προηγουμένως ἐψάλη παράκληση γιὰ τὴν ἔξοδο ἀπὸ τὸ ἱερὸ δῆμα στὸν κυρίως Ναὸ τῆς θαυματουργῆς εἰκόνας τοῦ «Ἄξιόν ἔστι». Ὁ Παναγιώτατος ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸ ἐκκλησίασμα εἶπε:

«Ἀδελφοὶ καὶ Πατέρες προσφιλέστατοι, εὐλαβεῖς προσκυνηταί,

Ἡ διπλῇ αὕτῃ ἱερὰ ἀκολουθία τοῦ πανηγυρικοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τῆς χάριν τῆς ἡμετέρας Μειριότητος ἐξόδου τῆς πανσέπιου Εἰκόνας τοῦ «Ἄξιόν Ἐστιν», εἰς ἣν καὶ ἐνθάδε τὴν ἱερὰν παράκλησιν, ἀποτελεῖ ὄντως, διὰ πάντας ἡμᾶς τοὺς ἐκ τοῦ κόσμου ἐρχομένους, πηγὴν ἐντόνου πνευματικοῦ καθαρμοῦ καὶ κατανύξεως βαθυτάτης.

Ὁ προσκυνητὴς τοῦ Ἁγιωνύμου τούτου Τόπου—εἴτε τὸ πρῶτον ἔρχεται ἐνταῦθα, εἴτε ἐπανέρχεται—εὐρίσκειται συνεχῶς, κατὰ τρόπον θαυμαστόν, πρὸ διαδεχομένων ἀλλήλας ἐκπλήξεων, διότι ἀνεξάντλητον εἶναι ἀληθῶς ἐνταῦθα τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀνάλογοι οἱ τρόποι χαριτώσεως πάσης στιγμῆς τοῦ

Η ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ Α.Θ.Π. ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΙΣ Η.Π.Α.* (2-29 Ἰουλίου 1990)

Τὸ βράδυ παρέθεσε δείπνο στὸν Πατριάρχη ἡ ἡγεσία τῶν «Ἑκατὸν» στὸν Ὄργανισμό τῶν Ἀμερικανικῶν Κριατῶν. Στὸ δείπνο παρευρέθηκε καὶ ὁ Ἀντιπρόεδρος τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν κ. QUALE μὲ τὴ σύζυγό του. Πρόκειται γιὰ τὸ λεγόμενο ἐλληνικὸ «λόμπυ» τὴν ὑπαρξὴ καὶ σημασία τοῦ ὁποῖου γιὰ τὸν Ἑλληνισμό καὶ τὴν Ἐκκλησία ἐξήρε ὁ Παναγιώτατος ἐκφράζοντας παράλληλα τὴ συγκίνησή του γιὰ τὴν παρουσία τοῦ Ἀμερικανοῦ Ἀντιπροέδρου:

«Ἡ ἐσπέρα αὕτη θὰ παραμείνῃ εἰς τὴν ὅλην πο-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 578 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 16 τεύχους.

διὰ τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς καὶ λατρείας ἁγιαζομένου χρόνου.

Ἀκροώμενοι πρὸ ὀλίγου τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ Εὐαγγελικὸν ἀνάγνωσμα τῆς Παρακλήσεως, ἐνομίσαμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι ἡ περιγραφομένη συνάντησις τῆς Μαριὰμ μετὰ τῆς Ἑλισάβετ ἀναφέρεται κατὰ τινα τρόπον καὶ εἰς τὴν συνάντησιν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν, ἥτοι τῶν ἐνταῦθα ἀσκουμένων ἐξ ἑνός, καὶ ἡμῶν τῶν προσκυνητῶν ἐξ ἑτέρου.

Ἐὰν ἀνασιᾶσα Μαριὰμ ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς μεγάλης, καὶ ἡμεῖς ἀνασιᾶντες ἀπὸ τῆς Βασιλίδος ἐπορεύθημεν εἰς τὸ ὄρος τοῦτο μετὰ πόθου ἐνθέου, ἵνα ἴδωμεν καὶ ἀσπασθῶμεν ὑμᾶς.

Πόθος, λοιπόν, συναντήσεως καὶ ἀσπασμὸς ἐκεῖ «ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις», πόθος συναντήσεως καὶ ἀσπασμὸς καὶ ἐνταῦθα σήμερον.

Κυφορρία ἐκεῖ ἐκ μέρους τῆς Ἑλισάβετ, φερούσης ἐν γαστρὶ τὸν Προδόχον, καὶ τῆς Μαρίας μελλούσης νὰ τέξῃ τὸν Ἰησοῦν, κυφορρία καὶ ἐνταῦθα ἐκ μέρους τῶν καρδιῶν πάντων ἡμῶν, φλεγομένων ὑπὸ τοῦ ἐν αὐταῖς μυστικῶς φιλοξενουμένου Κυρίου.

Σκίρτημα ἐκεῖ τοῦ βρέφους ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Ἑλισάβετ, ἐπὶ «τῇ φωνῇ τοῦ ἀσπασμοῦ» τῆς Μαρίας, σκίρτημα καὶ τῶν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς φωνῆς ἀλλήλων, καταγγελλούσης τὰ θαυμάσια, ἅτινα ἀπὸ κοι-

ρεῖαν τῆς ἐν Ἀμερικῇ ποιμαντορικῆς ἡμῶν ἐπισκέψεως ὡς σημαντικὸς σταθμὸς καὶ ὡς μία ἐκ τῶν πλέον ἀληθομονήτων ἐμπειριῶν. Ἐπισημαίνομεν καὶ ὑπογραμμίζομεν μὲ τόσην ἐμφρασιν τὸ γεγονός τοῦτο, πρῶτον διότι τὸ δείπνον τοῦτο τιμοῦν διὰ τῆς παρουσίας τῶν ὁ Ἐξοχώτατος Ἀντιπρόεδρος τῆς Χώρας ταύτης μετὰ τῆς ἀξιοτίμου συζύγου αὐτοῦ Κυρίας Quale (Κουάλ), πράγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μεγάλην τιμὴν διὰ τὴν ἡμῶν Μετριότητα καὶ τοὺς συνοδοὺς ἡμῶν. Μία τοιαύτη ὑψηλὴ παρουσία ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ἀπόψε μαρτυρεῖ περὶ τῆς σημασίας, τὴν ὁποίαν

νοοῦ βιοῦμεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος διὰ τῆς διακονίας τοῦ αὐτοῦ Κυρίου.

Ἐκεῖ ὅμως ὅπου ὁ ἀμοιβαῖος ἀσπασμὸς ἡμῶν ἀποβαίνει δοξολογικὸς ἀλλαγαμὸς ἀμφοτέρωθεν — ὅπως ἀκριβῶς ἐγένετο καὶ μετὰ Μαρίας καὶ Ἑλισάβετ — εἶναι ἡ ἐσχατολογικὴ δεσποσύνη, ἐν τῇ ὁποίᾳ συναντιώμεθα, ὅτι ὄντως «μακαρία» πᾶσα ψυχὴ «ἢ πιστεύουσα ὅτι ἔστι τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου». Ὅταν τὴν προδραμοῦσαν καὶ αὐτοῦ τοῦ Προδόχου φωνὴν ταύτην τῆς μακαρίας μητρὸς τοῦ Ἑλισάβετ ἐνωτισθῶμεν ἐν ταπεινώσει καὶ πίστει στερεῶ, τότε εἶναι βέβαιον ὅτι «γινόμενοι σύμμορφον πρὸς τὴν Θεομήτορα, θὰ εἴμεθα καὶ ἡμεῖς ἔτοιμοι νὰ ἀναφωνήσωμεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τοῦ παρόντος βίου τὸ θεσπέσιον Μεγαλυνάριον ἐκείνης: «Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον, καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρί μου. Ὅτι ἐπέβλεπεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ... Ὅτι ἐποίησέ με μεγαλεῖα ὁ δυνατὸς καὶ ἅγιος τὸ ὄνομα αὐτοῦ» (Λουκ. 1, 46-50).

Στὸν ἐσπερινὸ χοροστάτησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνας κ. Βαρθολομαῖος.

(Συνεχίζεται)

Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

Δ/ντῆς τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

ἀποδίδει ἡ Κυβέρνησις τῆς Χώρας ταύτης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν καὶ τὴν ἐν Ἀμερικῇ ὁμογένειαν, διὸ καὶ εὐχαριστοῦμεν θερμῶς δι' αὐτήν.

Δι' ἓνα θρησκευτικὸν καὶ πνευματικὸν Ἡγέτην μία τοιαύτη τιμὴ ἀντανακλᾷ αὐτομάτως εἰς τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα, διότι ὑποδηλοῖ ὅτι ἡ ὅλη ἐν τῇ Χώρᾳ ταύτῃ παρουσία καὶ δραστηριότης τῶν ἐκτιμᾶται θαθέως καὶ δὴ καὶ εἰς τὸ ὕψιστον ἐπίπεδον. Τοῦτο μᾶς κάμει λίαν ὑπερηφάνους διὰ τὴν ἐν Ἀμερικῇ Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν ἡμῶν καὶ φέρει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὴν σπουδαιότητα τῆς ἡγεσίας τοῦ ἐκλεκτοῦ καὶ πεφλημένου ἀδελφοῦ ἡμῶν Ἱεροτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κυρίου Ἰακώβου, πρὸς τὸν ὁποῖον πλήρως ὑπάρχει ἡ τιμὴ καὶ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ πρὸς τοὺς τιμίους συνεργάτας αὐτοῦ Ἐπισκόπους, ἱερεῖς καὶ λαϊκούς.

Ἡ ἡγεσία ἀποτελεῖ χάρισμα ὀλίγων. Δὲν ἀντίκειται τοῦτο διόλου εἰς τὸ πνεῦμα τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς ἰσότητος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Διότι οὔτε ἡ Ἐκκλησία, οὔτε αἱ ἀνθρώπινοι κοινωνίαι ἀποτελοῦν μάζας καὶ ἐνότητας ὁμοιομόρφων καὶ ἰσομεγέθων ἀτόμων, ἀλλὰ ἐνότητας προσώπων, ἕκαστον τῶν ὁποίων διαθέτει ἴδια χαρίσματα. Καὶ ἡ ἡγεσία ἀποτελεῖ χάρισμα, διδόμενον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πολλῶν. Ὑψηλῆς τῶν ἄλλων εἶναι ὁ ἡγέτης, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι αὐτὸς εἶναι ιεταγμένος νὰ ἡγῇται τῶν ἄλλων εἰς ἀποφάσεις καὶ πρωτοβουλίας ὑπὲρ τοῦ συνόλου, καὶ νὰ «προτίσταιται καλῶν ἔργων» κατὰ τὸν λόγον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου.

Εἰς τὸ δεῖπνον τῆς ἐσπέρας ταύτης τιμώμεθα ὑπὸ τῆς ἡγεσίας τῶν ὀλίγων, οἱ ὁποῖοι ἐτάχθησαν νὰ ἡγῶνται καὶ προηγῶνται τῶν πολλῶν εἰς «καλὰ ἔργα», ὧν μέγιστον καὶ ὕψιστον ἡ προκοπὴ καὶ δόξα τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπῆρξεν ὄντως ἐξαίρετος πρωτοβουλία ἡ Ἱδρυσις τῆς «ἡγεσίας τῶν ἑκατὸν» καὶ ἀποτελεῖ καὶ τοῦτο δείγμα τῆς ζωτικότητος τῆς ἐνταῦθα ὁμογενείας μας καὶ τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Ἀρχιεπισκοπῆς. Χάρις εἰς τοὺς ὀλίγους τούτους ἐκλεκτοὺς ἡγέτας τῶν καλῶν ἔργων προβάλλεται καὶ τιμᾶται τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα ἐν τῇ Χώρᾳ ταύτῃ καὶ προάγονται τὰ μεγάλα ἔργα τῆς παιδείας καὶ πνευματικῆς προκοπῆς τοῦ Γένους μας.

Ἡ «ἡγεσία τῶν ἑκατὸν» ἀποτελεῖ μίαν νέαν καὶ ἐξ ἴσου σημαντικὴν μορφήν ἡγεσίας ἀναλόγου ἐκείνης τῶν μεγάλων εὐεργετῶν τοῦ Γένους, τῶν ὁποίων ἡ προσφορὰ ὑπῆρξεν ἀποφασιστικὴ διὰ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀξίζει συνεπῶς κάθε τιμὴ, κάθε ἔπαινος καὶ κάθε εὐαρέσκεια τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας πρὸς πάντας ὑμᾶς ὅσοι ἀνήκετε εἰς τὴν ὁμά-

δα αὐτὴν τῶν ἡγετῶν τῆς ἐνταῦθα Ὀμογενείας. Ἡ ἄμιλλα περὶ τὴν προσφορὰν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν συνιστᾷ φιλοδοξίαν εὐγενῆ καὶ ἀξιέπαινον. Τὸ λόγιον τοῦ Κυρίου «μακάριόν ἐστὶ διδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν» δικαιώνει τὴν ἄμιλλαν αὐτὴν πνευματικῶς.

Διὰ τοῦτο ἡ Μητὴρ Ἐκκλησία, τιμωμένη ἀπόψε ὑφ' ὑμῶν, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀπονεύμῃ πρὸς ὑμᾶς τὴν δικαίαν καὶ ὀφειλομένην τιμὴν καὶ νὰ σᾶς εἴπῃ ὅτι σᾶς θεωρεῖ ἀξιόους συνεχιστὰς καὶ ἐκφραστὰς τῶν μεγάλων τέκνων τῆς, τὰ ὁποῖα ἐλάμπρυναν καὶ ἐν πολλοῖς ἔγραψαν τὴν ἱστορίαν τῆς. Τὴν ἱστορίαν αὐτὴν λαμπρύνετε καὶ γράφετε ἤδη σεῖς εἰς τὴν Χώραν αὐτὴν τῶν μεγάλων ἐπιτευγμάτων, ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς μεγάλας ἀρετὰς τοῦ Ἀμερικανικοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποῖου ἐπίλεκτον τιμῆμα ἀποτελεῖτε...».

Ἡ Κυριακὴ 8 Ἰουλίου ἦσαν μιὰ ἐξαιρετικὴ μέριμνα, ἀπὸ ἄρχης μετὰ Πατριαρχεικὴ Θεία Λειτουργία στὸ τεράστιον «CONSTITUTION HALL» τῆς Οὐάσιγκτον, ποὺ παρκαλοῦντο χιλιάδες σύνεδροι κ.ἄ. ὁμογενεῖς, καθὼς καὶ Ἀμερικανοὶ ἐπίσημοι, καὶ καλύφθηκε ἀπὸ τὰ ραδιοτηλεοπτικὰ μέσα. Προσῆλθαν μεταξὺ ἄλλων ὁ Ὑπουργὸς Ἀπομάχων κ. Ντερβίνσκυ, ὁ Γερουσιαστὴς κ. Πῶλ Σαρμπάνης, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἑλλάδος στὴν ἀμερικανικὴ πρωτεύουσα κ. Χρ. Ζαχαράκης κ.ἄ.

Στὸν χώρον τῆς σκηνῆς εἶχε τοποθετηθεῖ ξυλόγλυπτο τέμπλο μετὰ θυζαντινὰς εἰκόνες σὲ φυσικὸ μέγεθος. Ὁ Ὅρθρος ἦταν μιὰ πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ πανδυσία, καθὼς ἔφαιλε θυζαντινὰ μέλη μετὰ λαμπρὴ ἀπόδοσιν ὁ χορὸς τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῆς Οὐάσιγκτον ὑπὸ τὴ διεύθυνσιν τοῦ χοροῦ τοῦ κ. Παπαποστόλου. Ἡ Θεία Λειτουργία ἐφάλη χορωδιακὰ ἀπὸ πολυμελὲς ὁμᾶν χορωδῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Πρόεστη ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Δημήτριος περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Γέροντα Χαλκηδόνος κ. Βαρθολομαῖο, τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπο Γέροντα Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ἰακώβο, τοὺς λοιποὺς συνοδούς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου. Στὴν ὁμιλία τοῦ ὁ Παναγιώτατος ἀναφέρθηκε στὴ σημασίαν τῆς Θείας Εὐχαριστίας προβαίνοντας σὲ θαθεῖα θεολογικὴ ἀνάλυσιν τοῦ μυστηρίου αὐτοῦ τῆς Πίστεώς μας. Ὁλόκληρη ἡ σπουδαία αὐτὴ ὁμιλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου ἔχει ὡς ἐξῆς:

Ἀδελφοὶ συλλειτουργοὶ καὶ τέκνα περιπόθητα τῆς Ἐκκλησίας,

Ἡ τέλεις τῆς Θείας Εὐχαριστίας ὑπὸ τῆς συνηγμένης οἰκογενείας τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἀπλῶς μία

ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους μορφῶν λατρείας, μία δηλαδή ἀκόμη μορφή προσευχῆς. Εἶναι ἡ εἰς τὸν ὑψιστον βαθμὸν βίωσις ἐκ μέρους ὅλων τῶν μελῶν τῆς εὐχαριστιακῆς κοινότητος ὅλων ἐν ταύτῃ τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ Του, ἀπὸ τῆς καταγγελίας τοῦ «λόγου τῆς καταλλαγῆς» ἕως τοῦ θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ θεανθρώπου. Ὁ λόκληρος ἄρα ἡ σειρά τῶν σωτηριωδῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς Θείας Οἰκονομίας βιοῦται καὶ κορυφοῦται ἐν τῇ Θεῇ Εὐχαριστίᾳ.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Εὐχαριστία εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν Δοξολογία τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο ἡ Εὐχαριστία εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ἐνέργεια Κυριακὴ καὶ οὐχὶ ἀνθρωπίνη. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ἡ τοῦ Κυρίου αὐτῆς προσφορά καὶ θυσία — «Σὺ γὰρ ὁ προσφέρων καὶ προσφερόμενος καὶ προσδεχόμενος καὶ διαδιδόμενος...» — ὡς ἀκρίβως τελεσιουργεῖται ἐν χρόνῳ καὶ χώρῳ μετατρέπει ὅλον τὸ σῶμα τῆς Κοινότητος εἰς αὐτὸ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, δηλαδή εἰς σύναξιν Κυριακήν, καὶ ἄρα κυριολεκτικῶς εἰς Ἑκκλησίαν.

Μόνον ἔτσι θὰ ἀντιληφθῶμεν τὴν τόσον χαρακτηριστικὴν διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Θεολογίαν «ἐξίσωσιν», διὲν Εὐχαριστία ἔσονται Ἑκκλησία καὶ Ἑκκλησία ἔσονται Εὐχαριστία.

Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς ὡς ἀκρίβως τελεῶμεν τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν μεταποιοῦνται, τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου — ὁ Ἄγιος καὶ ὁ Οἶνος — εἰς Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ, ἡ δὲ καθημερινὴ ἡμέρα εἰς Κυριακήν καὶ ἡ ὅλη Λειτουργία εἰς Πάσχα.

Τοιοιτοτρόπως ἐξαπλοῦται ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ σταδιακῶς εἰς τὸν κόσμον διὰ τοῦ θαυμαίου καθαρασμοῦ τοῦ κόσμου.

Τὰς θεμελιώδεις ταύτας ἀληθείας τῆς πίστεως ἐκθέτει θαυμασίως ἐν ἐπιτομῇ ἡ περικοπὴ τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς τοῦ Παύλου, τὴν ὁποίαν μόλις πρὸ ὀλίγου ἠκούσαμεν.

Ἡ περικοπὴ αὕτη, ἐὰν θεδαίως τὴν ἀναγνώσωμεν οὐχὶ μεμονωμένως καὶ ἀποσπασματικῶς, ἀλλ' ὡς προσήκει, δηλαδή ἐν ὁργανικῇ συναφείᾳ πρὸς τὰ συμφραζόμενα ὁλοκλήρου τοῦ δεκάτου τρίτου κεφαλαίου τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς, ὁμιλεῖ κυρίως διὰ τὴν πραγματικότητα τοῦ λείμματος, τοῦ μέσους δηλαδή ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς πάντοτε διατηρεῖ κατὰ τὰς διαφόρους ἱστορικές φάσεις τῆς Θείας Οἰκονομίας, διὰ τὴν ἐτοιμάσῃ, τὴν ἀγιάσῃ καὶ τὴν σώσῃ τὸ ὅλον.

Αὐτὸ εἶναι τὸ κύριον θέμα τῆς περικοπῆς — τὸ λείμμα — αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ δεσπότης χαρακτηρ τῆς

Ἑκκλησίας, ἀπὸ τῆς Διαθήκης καὶ τῆς Ἐνανθρωπείας μέχρι τῆς Παρουσίας: τὸ νὰ εἶναι τὸ λείμμα, τὸ μέρος ἀντικειμένου τοῦ ὅλου καὶ ὑπὲρ τοῦ ὅλου.

Τὰ περὶ λείμματος ὁμῶς, ὡς χαρακτηρηστικοῦ τρόπου ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τῇ ἱστορίᾳ, ἐκθέτει ὁ Παῦλος κατὰ τὴν ὁργανικὴν ἀκολουθίαν τῶν ἐν γένει σωτηριολογικῶν δεδομένων.

Ὑπενθυμίζει, λοιπόν, καὶ ἐπισημαίνει ὁ Ἀπόστολος τῶν Ἑθνῶν:

Πρῶτον, τὴν διαχορικήν παγκοσμιότητα τῆς ἀποστολῆς «τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ» (9,15).

Δεύτερον, τὴν ἀντινομίαν καὶ τὴν ἀγριότητα τοῦ νὰ ἀποδεικνύονται ἐνίοτε περισσότερον δεκτικοὶ τῆς καθολικῆς χάριτος οἱ μακρὰν τοῦ Θεοῦ, παρὰ τὰ τέκνα τοῦ περιουσίου λαοῦ Του: «εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι» (9, 19-21).

Τρίτον, τὴν πλήρη καὶ σπληνικήν ἔκπιωσιν ἀπὸ τῆς χάριτος αὐτῶν τούτων τῶν υἱῶν τῆς Βασιλείας: «Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαφαν...» (10, 3), καὶ

Τέταρτον, τὴν παρὰ ταῦτα μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, ὅστις διὰ τοῦ «λείμματος» συνεχίζει νὰ καλῇ εἰς σωτηρίαν: «κατέλιπον ἐμαυτῷ ἐπιτακισχίλους ἀνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βαβίλῃ» (10,4).

Ὡς κορυφῶσιν δὲ συγχρόνως καὶ ἐπαλήθευσιν ὅλων αὐτῶν τῶν ἀληθειῶν τῆς πίστεως, ποὺ παρατίθενται ἀπὸ λόγους τῶν Προφητῶν, ἱσοπεθεῖ ὁ Παῦλος τὸ αἰσιόδοξον συμπέρασμα του, λέγων: «οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λείμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις» (10,5).

Ἐὰν τώρα ὑπὸ τὴν Παύλειον αὐτὴν θεώρησιν τοῦ μυστηρίου τῆς χάριτος θελήσωμεν νὰ ἐξετάσωμεν τὴν ἀποστολὴν ἡμῶν ὡς Ἑκκλησίας σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ, τότε ἀσφαλῶς πολλὰ θὰ διδαχθῶμεν ὡς πρὸς τὰ ἐν ἡμῖν καὶ τὰ περὶ ἡμῶν παγκοσμίως συμβαίνοντα.

Ἐκκινούντες, λοιπόν, ἀπὸ τὰ περὶ ἡμᾶς συμβαίνοντα παγκοσμίως, ὅχι μόνον εἰς ἐπίπεδον κοσμοθεωρίας καὶ ἰδεολογίας, ἀλλὰ καὶ εἰς μέτωπα ἡθικοκοινωνικῶν πρεβλημάτων, καλούμεθα ὡς Ἑκκλησία νὰ ἐξετάσωμεν κατὰ πόσον ὁ λόγος καὶ τὸ ἥθος ποὺ κηρύσσομεν σήμερον, ὡς μήνυμα ποὺ ἐπαγγέλλεται «καινὴν

γῆν καὶ καινὸν οὐρανὸν» (πρβλ. Β' Πέτρ. 3,13), ἀνταποκρίνεται ὄντως εἰς τὰς ἀνάγκας παντὸς ἀνθρώπου καὶ εἰς τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ κόσμου παντός. Ἐὰν ὁ λόγος καὶ τὸ ἥθος μας ὡς χριστιανῶν ἐξαντλῆται εἰς τὰ φθειρόμενα σχήματα τοῦ πεπιωκότος κόσμου, τότε οὐδὲν κομίζομεν καινόν, ἀλλὰ συσχηματιζόμεθα τῷ αἰῶνι τούτῳ (πρβλ. Ρωμ. 12,2). Ὁταν ὁ λόγος καὶ τὸ ἥθος μας ὡς χριστιανῶν ἀπολέσῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς καθολικῆς ἀληθείας, τότε γίνεται λόγος κλασματικὸς καὶ ἥθος φαιδρῶδες. Καὶ τοιαῦτα «νομίσματα» δὲν ἀπευθύνονται πλέον εἰς τὸν καθόλου ἀνθρώπου καὶ τὸν καθόλου κόσμον. Μόνον ὑπὸ τοιαύτης προϋποθέσεως κατέστη δυνατόν ἡ ἀδιαίρετος Χριστιανικὴ Ἐκκλησία νὰ ἀποβῇ ὁ κατακερματισμένος Χριστιανισμὸς τῆς δευτέρας χιλιετίας, πὺν συνεχίζεται μέχρι σήμερον, παρὰ τὰς ἀξιεπαίνους προσπάθειάς πρὸς ἐπανένωσιν.

Ἡ Ὁρθοδοξία, πάντως, εἰς τὰ ποικιλόνημα συστήματα τοῦ φθειρομένου κόσμου —τὰ πολιτικά, τὰ κοινωνικά, οἰκονομικά ἢ φιλοσοφικά— δὲν ἀντιπαραιτάσσει οὐ σίτημα. Τὸ σύστημα εἶναι κύκλωμα κλειστὸν πὺν ἐγκλείει τοὺς μὲν εἰς ἓνα «γκέτο» διὰ νὰ ἀποκλείσῃ τοὺς δὲ εἰς τὴν ἀπώλειαν. Ἡ Ὁρθοδοξία εἰς τὸ σύστημα ἀντιπαραιτάσσει τὴν Εἰκόνα, τὴν μόνην Εἰκόνα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, τὸν ἐν ἁκρᾷ ταπεινώσει Θεάνθρωπον.

Ἡ «Ἀκρα Ταπεινώσις», λοιπόν, εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς καθολικῆς σωτηρίας, τόσον εἰς τὸν παρόντα κόσμον, ὅσον καὶ εἰς τὸν μέλλοντα. Διότι μόνον ὁ ταπεινούμενος εἰς τὸ ἔπακρον δύναται νὰ ἴδῃ τὰ πάντα καὶ νὰ τιμῇ τὰ πάντα. Μόνον ὁ ταπεινούμενος εἰς τὸ ἔπακρον βλέπει καὶ ἐνεργεῖ καθολικῶς, δηλαδὴ θεανδρικῶς.

Τότε μόνον ὁ λόγος τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἔσχατος, καὶ ἄρα λόγος τέλειμος καὶ σωστικός, ὅταν δὲν εἶναι λόγος ὁμολογιακῶν ἀντεγκλήσεων καὶ ἀντιθέσεων, ἀλλὰ «λόγος καταλλαγῆς». Τότε θὰ ἔχῃ ὁ λόγος καὶ τὸ ἥθος μας ἀληθῶς κοσμικὰς διαστάσεις, ὅταν θὰ εἶναι φθόγγος ἐξερχόμενος εἰς πᾶσαν τὴν γῆν καὶ ῥήματα ἀπευθυνόμενα εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην (πρβλ. Ρωμ. 10,18). Τότε ὁ κηρύσσων καὶ σήμερον ἐν ὀνόματι Κυρίου θὰ δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ πρὸς τοὺς ἀκροατάς του, ὅτι «ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός» (πρβλ. Ἰωάν. 7,16).

Ἀνακρίνοντας τώρα ἐν αὐτοκριτικῇ τὰ ἐν ἡμῖν καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν μετὰ

συντριβῆς καὶ μετάνοίας, ὅτι, καθὼς λέγει ὁ Ἀποστολὸς Ἰάκωβος «πολλὰ γὰρ πιαίμεν ἅπαντες» (Ἰακ. 3,2). Σήμερον περισσότερον ἴσως παρὰ ποτὲ ὁ Χριστιανικὸς κόσμος καλεῖται νὰ δώσῃ ἐλπίδα καὶ διέξοδον εἰς τὰ δεινῶς πολλαπλασιασθέντα ἀδιέξοδα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὅμως δὲν τὸ κατορθώνει. Καὶ δὲν τὸ κατορθώνει, διότι ἡ μαρτυρία μας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον προσφέρεται σήμερον κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ καθίσταται ἀναξιόπιστος. Ἐνῶ ἐκλήθημεν καὶ εἴμεθα τὸ «ἄλας τῆς γῆς» καὶ τὸ «φῶς τοῦ κόσμου» συνεχρὰ διαπιστοῦμεν ὅτι ὄντως «οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι προάγουσιν ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ» (πρβλ. Ματθ. 5, 13-14 καὶ 21,31).

Ἡ κρατικὴ κοινωνικὴ πρόνοια σήμερον μαρτυρεῖ ἐνίοτε περισσότερον σεβασμὸν εἰς τὸ ἀνθρώπινον πρόσωπον παρὰ ἡ ἀναμιμνήχουσι καὶ φιλανθρωπίᾳ, ἡ ὁποία ὅχι σπανίως εἶναι ἐν εἶδος «μονοφυντισμοῦ», καὶ ἀκριβῶς διὰ τοῦτο καθίσταται ἀτελέσφορος. Τὸ σύγχρονον οἰκονομικὸν καὶ ἐν γένει —ἀκόμη καὶ διὰ οὐδὲ μίαν ἔχῃ σχέσιν μὲ τὸ χριστιανικὸν ὄνομα— παρουσιάζει συχνὰ ἐντονώτερον χριστιανικὸν ρεαλισμὸν διὰ τὸ ὅλον σῶμα τῆς Δημιουργίας, ἀπὸ τὸ ὅλως θεωρητικὸν ἐν προκειμένῳ ἐνδιαφέρον τῶν κατεστημένων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ πνευματικὴ καλλιέργεια καὶ ἐργήγορος μερίδος τοῦλάχιστον τοῦ κόσμου, τῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων τῆς σήμερον, χαρακτηρίζονται κάποτε ἀπὸ μεγαλυτέραν ἐσχατολογικὴν δίψαν καὶ ἀνησυχίαν ἀπὸ ὅτι πολλὰ ἀπὸ τὰ σύγχρονα μοναχικὰ τάγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Κατόπιν ὅλων αὐτῶν, πῶς νὰ μὴ ἀνησυχῶμεν ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ βλασφημεῖται ἔνεκεν ἡμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσι (πρβλ. Ρωμ. 2,24); Ἐν χείρων καὶ ὁλοκληρωτικῇ εἶναι ἡ ἔκπτωσις μας ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, ὅταν παρουσιάζεται ὡς ἀπιστία, ἀκόμη καὶ ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ χώρου τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ δὲν ἐννοοῦμεν ἐδῶ μόνον τὰς χιλιάδας τῶν πιστῶν, οἱ ὅποιοι ἐγκαταλείποντες τὰς διαφόρους Χριστιανικὰς Ἐκκλησίας καὶ Ὁμολογίας προσχωροῦν τυπικῶς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἀνατολικῶν Θρησκευμάτων. Ἀκόμη περισσότερον ἐννοοῦμεν, ὡς τραγικώτερον, τὴν ἔμπεδα καὶ ἀθελῆτα τῶν χριστιανῶν, ὅπως ἐκφράζεται διὰ τοῦ ὑλιστικοῦ φρονήματος, τοῦ εὐδαιμονισμοῦ καὶ τοῦ μηδενισμοῦ. Μήπως δὲν ἔχομεν ἐκκοσμικεύσει ἐν πολλοῖς ἀκόμη καὶ τὴν λατρείαν; Εἰς πόσους χριστιανούς σήμερον εἶναι ἀκόμη σαφὴς ἡ διαχωριστικὴ γραμμὴ μετὰ τοῦ ἱεροῦ καὶ τοῦ βεβήλου;

Καὶ ὅμως, παρὰ ταῦτα, δὲν ἀποθαρρυνόμεθα,

Ο ΠΑΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΝ 400 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΗΜΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΙΜΟΘΕΟΥ, ΚΤΙΤΟΡΟΣ Ι. ΜΟΝΗΣ ΠΕΝΤΕΛΗΣ

Τὸ «Κάστρο τῆς Ὁρθοδοξίας» ἡ «Πνευματικὴ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν», ἡ Ἱερὰ Μονὴ Πεντέλης ἐόρτασε ἀπὸ 14 ἕως 17 Αὐγούστου μὲ βυζαντινὴ λαμπρότητα καὶ μεγαλοπρέπεια καὶ Πανορθόδοξο Σύναξιν τὰ 400 ἔτη ἀπὸ τὴν Κοίμησιν τοῦ Ἀγίου Τιμοθέου, Ἀρχιεπισκόπου Εὐρύπου, Κτίτορος - ἱδρυτοῦ τῆς Ἱ. Μονῆς, ἀνθρώπου ἐναρέτου καὶ φλογεροῦ ἀγωνιστῆ, πὺν ὕψωσε μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τὸ τολμηρὸ, ἰσχυρὸ καὶ αἰσιόδοξο μῆνυμα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἐλευθερίας ἐνάντια στὴν τότε πανίσχυρη Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατο-

ρία, γενόμενος σύμβολο τῆς ἀντίστασης τοῦ σκλαβωμένου γένους ἐνάντια στὸν Τοῦρκο δυνάστη. Θεμελιωτὴ τοῦ «Κρυφοῦ Σχολείου» «ὅπου μέσα του χιονισμένο, βρεγμένο συνάζονταν τὸ γένος».

Σκοπὸς τοῦ ἐορτασμοῦ ἦτο νὰ ἀποσαφηνισθεῖ μέσα ἀπὸ τὴν κορυφαία αὐτὴ ἐορτὴ καὶ νὰ προβληθεῖ τὸ σύγχρονο μῆνυμα τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ὁ ρόλος τῆς εἰς τὸν διεθνῆ χῶρο. Μάλιστα σήμερον πὺν ὁ Ἑλληνισμὸς δέχεται μεγάλες πιέσεις (Κυπριακὸ - προβλήματα Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων - δῆθεν Μα-

διότι γνωρίζομεν, ὅτι ὑπάρχει τὸ «λεῖμμα» καὶ διὸ ἀνήκομεν εἰς τὸ λείμμα.

Τὸ ὅτι ὅμως ἔχομεν διατηρήσει αὐτὴν τὴν ιδιότητα, δὲν σημαίνει κατ' οὐδένα λόγον ὅτι τοῦτο εἶναι κατόρθωμα ἰδικόν μας ἢ ἀξιομισθία μας. Εἶναι μυστήριον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, πὺν δὲν ἐξαργαῖται ἀπὸ τὰ ἔργα μας, διότι τότε δὲν θὰ ἦτο χάρις, ὅπως χαρακτηριστικὰ παρειήρουν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Ἡ χάρις, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἐλευθέρω δώρεά τοῦ Θεοῦ, δὲν ἐξαγοράζεται οὔτε ἐπηρεάζεται. Αὐτὸ μᾶς ὑποχρεώνει νὰ εἴμεθα διαρκῶς ἐν ἐργηγόρσει, διὰ νὰ ἀπομεινῶμεν τοὺς σκοπέλους τοῦ ἡ θ ι κ ο ὕ ν α ρ κ ι σ σ ι σ μ ο ὕ, τοῦ ἐ ν ε ρ γ η τ ι σ μ ο ὕ καὶ ὅποιασδήποτε ἄλλης μορφῆς φ ι λ α ν τ ι ἰ α ς, πὺν, ὡς γνωστόν, ὑπῆρξε καὶ ἡ βασικὴ αἰτία τῆς προπατορικῆς πώσεως.

Σεῖς, λοιπόν, ὅλοι, ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ, πὺν ἔχετε τὸ προνόμιον νὰ ζῆτε καὶ νὰ δημιουργήτε εἰς τὴν πλέον δημοκρατικὴν καὶ δυναμικὴν χώραν τοῦ κόσμου, διατηρήσατε εἰς τὰς ψυχὰς σας ἄγρυπνον καὶ ἀνόθεντον τὸ ὁρθόδοξον φρόνημα. Καὶ τὸ ὁρθόδοξον φρόνημα, ὡς γνωστόν, δὲν εἶναι ἀφηρημένη ἔννοια, ἀλλὰ τὸ συγκροτοῦν τὰ πολὺ συγκεκριμένα χαρακτηριστικὰ τοῦ λείμματος τοῦ Θεοῦ, πὺν ἀποστολὴν ἔχει νὰ ζυμώσῃ ὡς ἡ μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα (πρὸβλ. Α' Κορ. 5,6). Μὴ παύσετε ἐργαζόμενοι καὶ προσευχόμενοι «ἕως ἡμέρας ἐστὶν» (Ἰωάν. 9,4). Ἀλλὰ καὶ μὴ λησμονήσετέ ποτε οὔτε ὡς ἄτομα, οὔτε ὡς Ἐκκλησία καὶ Ὁμογένεια, ὅτι «ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες».

Ἦλθομεν ἐνταῦθα μετὰ τῶν συνεκδήμων ἀδελ-

φῶν Ἀρχιερέων ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς Καθέδρας τῆς Μητροῦς Ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας διὰ νὰ ἐπευλογήσωμεν τὴν κατὰ Θεὸν συνεχῆ προκοπὴν σας καὶ νὰ συγχαρῶμεν ἐπὶ τόπου πρωτίστως τὸν ἀκάματον καὶ ἄξιον ποιμενάρχην μας Ἱερώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Γέροντα Ἀμερικῆς κύριον Ἰάκωβον, ὅστις χάριτι Θεοῦ συνεπλήρωσε πέρσι τρεῖς ὅλας δεκαετίας εὐλογημένης ποιμαντορίας, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς τιμίους συνεργάτας αὐτοῦ, κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς, δι' ὅσα ἐν ἀφοσιώσει πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ πρὸς τὸ Γένος ἔπραξαν μέχρι σήμερον. Ὡσαύτως ἡλθομεν διὰ νὰ κομίσωμεν μῆνυμα καταλλαγῆς καὶ καλῆς θελήσεως καὶ πρὸς τοὺς ἀρχηγούς τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν δογμάτων καὶ ἄλλων θρησκευμάτων, συγκαίροντες αὐτοὺς διὰ τὴν ἐν πνεύματι ἀλληλεγγύης συμβολὴν τῶν εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ πολιτιστικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Νέου Κόσμου. Καί, τρίτον, ἡλθομεν διὰ νὰ χαιρετίσωμεν τοὺς πολιτικούς ἄρχοντας τῆς μεγάλης ταύτης Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας, ἢ ὅποια ἀποτελεῖ καὶ τὴν εὐλογημένην θετὴν πατρίδα σας, διαβεβαιοῦντες τοὺς ὅτι δικαιοῦνται νὰ εἶναι ἐπερήφανοι, ὅπως εἴμεθα καὶ ἡμεῖς, δι' αὐτὸ πὺν εἰσθε καὶ δι' ὅσα ἐκάστοτε ἐπιτελεῖτε ἐν φόβῳ Θεοῦ καὶ ἐν ἀγάπῃ πρὸς τὸν κατ' εἰκόνα Αὐτοῦ πλασθέντα ἄνθρωπον.

Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ Ἀγίου Πνεύματος, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν».

(Συνεχίζεται)

Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

Δ) γτῆς τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου

κεδονικὸ - δικαίωμα Βορειοηπειρωτῶν) οἱ Ἱερεῖς Μονές παραμένουν θεματοφύλακες τῆς Ὁρθόδοξης Ρωμαιοσύνης καὶ τῶν Ἐθνικῶν ιδεῶν, ἀμετεώριστοι ἰδεολόγοι τῆς Μεγάλης ιδέας τοῦ Γένους. Ἡ προσέλευση πλῆθους πιστῶν δείχνει πὼς εἶναι μεγάλες οἱ στιγμὲς καὶ ὑψηλὸ τὸ χρέος.

Αὐτὲς οἱ σκέψεις ὁδήγησαν στὴν ἀπόφαση τὸν Ἡγούμενον Θεοφ. Ἐπίσκοπον Δωδώνης κ. Χρυσόστομον νὰ εἰσηγηθῇ εἰς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον τὸν ἑορτασμόν, ὁ ὁποῖος εὐχαρίστως δέχθηκε καὶ ἀνέθεσε εἰς τὸν Θεοφιλέστατον Ἡγούμενον τὴν ὅλην διοργάνωση. Διοργάνωση ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἀντιμετώπιζε πολλὰ προβλήματα. Καὶ ἡ προσευχὴ κάνει ἐλαφρὺ τὸν ζυγὸν καὶ στὴν ἀνηφορικὴ πορεία φέρνει τοὺς Κυρηναίους. Χωρὶς αὐτοὺς τοὺς τελευταίους δὲν θὰ μπορούσε νὰ γραφῇ τὸ χρονικὸ αὐτὸ γιατί καὶ ἂν φθάναμε στὶς ἑορτὲς δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ ἐπαναλάβουμε σήμερα, αὐτὰ ποὺ μὲ ἐπιείκεια ἀκούσθηκαν ἢ ἐγράφησαν κατὰ ἡ μετὰ τὶς ἑορτὲς γιὰ τὴν ἐπιτυχία τους. Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἡ σκέψη ἦταν ὁ ὅλος ἑορτασμός νὰ μοσχοβολᾷ ἀπὸ τὸ ἄρωμα τῆς λατρευτικῆς εὐωδίας γι' αὐτὸ τὰ πάντα κινήθηκαν σ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα.

Ἡ ἐπίσημη ἑναρξὴ τοῦ ἑορτασμοῦ πραγματοποιήθηκε στὶς 10 Αὐγούστου μὲ τὴν ὑποδοχὴ —πρὸ τοῦ Κοινοτικῷ Καταστήματος Πεντέλης— τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ποὺ μεταφέρθηκε ἀπὸ τὴν Ἱ. Μονὴ Κουτλουμουσίου τοῦ Ἀγιονύμου Ὁρους. Στὶς 13 καὶ 14 ἀφίχθησαν οἱ ἀντιπροσωπεῖες ἀπὸ ὅλα τὰ παλαιάφανα Πατριαρχεῖα καὶ τὶς λοιπὲς ὁμόδοξες Ἐκκλησίες. Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο ἐξέπροσώπησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μιλήτου κ. Απόστολος, τὸ Πατριαρχεῖο Ἀλεξανδρείας οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Ζυμπάμπου κ. Χρυσόστομος καὶ Ἀκκρας κ. Πέτρος καὶ ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Κανώπου κ. Φιλήμων, τὸ Πατριαρχεῖο Ἀντιοχείας ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Σεϊντανάγια κ. Ἠλίας, τὸ Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων οἱ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοποι Διοκλασσαρείας κ. Ἰάκωβος καὶ Ἱεραπόλεως κ. Εἰρηναῖος, τὸ Πατριαρχεῖον Μόσχας ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Τασκένδης καὶ Μέσης Ἀσίας κ. Βλαδίμηρος καὶ οἱ Θεοφ. Ἐπίσκοποι Καζάν καὶ Μαρίνσκυ κ. Ἀναστάσιος καὶ Μονκάτσεβ καὶ Οὐσκορότ κ. Εὐθύμιος ἐπικεφαλῆς 15μελοῦς ἀντιπροσωπείας, τὸ Πατριαρχεῖο Ρουμανίας ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Σουτσεβιάνου κ. Ποιμὴν, τὸ Πατριαρχεῖο Βουλγαρίας ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βιδινίου κ. Δομετιανὸς καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κύπρου ὁ Πανιερ. Μητροπολίτης Πάφου κ. Χρυσόστομος. Συμμετεῖχαν ἐπίσης πολλοὶ Ἱεράρχες τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ποὺ ὑπῆρξαν ἀδελφοὶ τῆς Μονῆς.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 14ης Αὐγούστου ἐψάλη μέγας

πολυαρχιερατικὸς Ἑσπερινὸς εἰς τὸν ὁποῖον προέστη ὁ Παν. Μητροπολίτης Πάφου κ. Χρυσόστομος καὶ στὴ συνέχεια ὁ Ἐπιτάφιος τῆς Παναγίας. Τὴν ἐπομένη 15 Αὐγούστου ἑορτὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου —καθ' ἣν ἑορτάζει τὸ Καθολικὸ τῆς Μονῆς— ἐτελέσθη Πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβον μέρος ὅλοι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἱερεῖς τῶν ξένων ἀντιπροσωπειῶν καὶ τὸν Θεῖον Λόγον ἐκήρυξεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ζυμπάμπου τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας κ. Χρυσόστομος. Τὸ ἀπόγευμα ἔγινε στὰ προπύλαια τῆς Μονῆς ἡ ὑποδοχὴ τῆς «Κυρᾶς τοῦ Αἰγαίου» τῆς Ἱερᾶς Εἰκόνας τῆς Μεγάλης Παναγίας ἀπὸ τὴν Ἱερὰ νῆσο Πάτιμο. Τὴν Ἱ. Εἰκόνα συνόδευε ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγίου Ἰωάννου Θεολόγου καὶ Πατριαρχικὸς Ἐξαρχος Θεοφ. Ἐπίσκοπος Τράλλεων κ. Ἰσίδωρος, ὁ ὁποῖος καὶ προέστη τοῦ ἑσπερινοῦ ποὺ ἐψάλη στὴ συνέχεια διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Ἀγίου.

Τὴν κυριώνυμον ἡμέραν, ἑορτὴν τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Ἀγίου Τιμοθέου ἐτελέσθη πανηγυρικὴ ὑπαίθρια Θεία Λειτουργία εἰς τὸν χώρον πρὸ τοῦ Διορθοδόξου Κέντρου, εἰς τὴν ὁποία προέστη ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ περιστοιχιζόμενος ἀπὸ τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων καὶ τῶν λοιπῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν. Συμπροσῆχοντο ἐπίσης πολλοὶ Ἱεράρχες τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῶν ἐν Ἀθήναις Ρωμαιοκαθολικῶν κ. Νικόλαος Φώσκολος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῶν Ἀρμενίων κ. Σαχάτ Αἰθαζιάν, πολλοὶ Ἱερεῖς καὶ πλῆθος κόσμου. Ἐπὶ καιρὸ ὁμιλία μὲ θέμα «Ἐξάρτηση ἀπὸ τὸ Θεὸ» ἐξεφώνησε ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Παντελεήμων Καθηρεπτίδης ἀδελφὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

Ἀνταποκρινόμενοι στὴν πρόσκλησή Σας, Μακαριώτατε Δέσποτα, οἱ τίμιοι ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν «ἐκ τῶν τῆς οἰκουμένης περάτων συνδραμόντες» λαμπρύνουν τὴν ἱερὰν αὐτὴν Σύναξιν. Καὶ μαζί μὲ αὐτοὺς οἱ πατέρες ἀπὸ τὶς ἱερὲς μονές, ποὺ συνόδευαν τὰ ἐγκαλωπίσματά των —τὸ Τίμιον Ὑλὸ ἀπὸ τὴν Μονὴ Κουτλουμουσίου καὶ τὴν εἰκόνα τῆς Μεγάλης Παναγίας ἀπὸ τὴν Πάτιμο— πρὸς ἀγιασμόν τῶν πατέρων καὶ ἀδελφῶν τῆς Μονῆς μας καὶ τῶν ἐδλαβῶν συνεορταστῶν καὶ προσκυνητῶν αὐτῆς. Ἔτσι, μὲ τὴν πρωτοβουλία τοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης, Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Δωδώνης κ. Χρυσοστόμου, μετέχουμε ὅλοι σήμερα στὴν πνευματικὴ αὐτὴ πανθαῖσια, γιὰ νὰ τιμήσουμε τὰ 400

χρόνια από της κοιμήσεως τοῦ κτίτορος τῆς Μονῆς Ἀγίου Τιμοθέου, Ἀρχιεπισκόπου Ἑυρόπου.

Γεννημένος σὶ τὸν Κάλαμο Ἀττικῆς τὸ 1510 διακρίνεται ἀπὸ νέος ὁ ἅγιος γιὰ τὴν εὐσέβειά του. Γι' αὐτὸ καὶ μὲ τὴν προστασία τοῦ ἐπισκόπου Ὁρωποῦ στέλλεται σὴν Ἀθήνα νὰ μορφωθεῖ. Ἐπιστρέφει, γίνεται κληρικὸς καὶ διαδέχεται τὸν ἐπίσκοπο Ὁρωποῦ, γιὰ νὰ ἀναδειχθεῖ στὴ συνέχεια Ἀρχιεπίσκοπος Ἑυρόπου. Διωγμοὶ ἀπὸ τοὺς Τούρκους τὸν ἀναγκάζουν νὰ φύγει. Τὸ θυνὸ τῆς Πετιέλης μὲ τοὺς πολλοὺς ἀσκητὰς του — ὅρος τῶν ἀμώμων τὸ ὀνόμαζαν — τὸν ἐλκύει καὶ ἰδρύει ἐδῶ τὴν Μονὴν του πρὸς τιμὴν τῆς Παναγίας. Ἡ Μονὴ γίνεται κέντρο ποικίλης ἀκτινοβολίας σὴν σκοτεινὴ ἐκείνη ἐποχὴ καὶ κατὰ τὴν ἐπανόστασιν τοῦ 1821. Ὁ Τιμόθεος ὅμως ἐπιθυμῶντας μεγαλύτερη ἡσυχία φεύγει — ἀφ' οὗ ἐξασφάλισε τὸ μοναστήρι του — φεύγει σὶ τὸν Γαργητό, σὴν Βραυρῶνα, γιὰ νὰ καταλήξει σὴν Κέα. Ἐκεῖ ἰδρύει μοναστήρι — τὸν ἅγιο Παντελεήμονα — καὶ σὲ βαθὺ γῆρας «εὐχόμενος τελειοῦται». Μέσα σὲ προσευχὴ, νηστεία καὶ ἄσκηση παραδίδει τὴν ψυχὴν του σὶ τὸν Θεό.

Ἦδη, ὅσο ζοῦσε, τιμῶνταν ὡς ἅγιος καὶ πολλὰς φορὰς οἱ προσευχές του, χάριν αὐτῶν, ποὺ προσέφυγαν σ' αὐτὸς ἔγιναν δεκτὲς ἀπὸ τὸν Θεό. Τὸ τίμιον λείψανό του γίνεται πηγὴ θαυμάτων. Σήμερα, ὡς θησαυροτομὰ ἱερὸν, ἔχει ἡ Μονὴ τὴν τιμὴν κάρα τοῦ ἁγίου Κτίτορός της — ποὺ θαυματουργικὰ ἐπανελημμένως διασώθηκε — καὶ τὴν προβάλλει εἰς προσκύνησιν.

Καθὼς μελετοῦμε τὴν ζωὴν τοῦ Ἀγίου Τιμοθέου, μᾶς κάνει ἐντύπωση ἓνα βασικὸ χαρακτηριστικὸ τοῦ Ἀγίου. Μέσα σὶ τοὺς διωγμούς, τοὺς ἀγῶνες, τὶς δυσκολίες ὁ Ἅγιος μένει ἀκλόνητος καὶ ὀρθός, γιὰ τὴν αἰσθάνεται ἐξαρτημένος ἀπὸ τὸν Θεό. Μέσα ἀπὸ τὶς περιστάσεις τῆς ζωῆς ἀκούει ὁ Ἅγιος τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὴν ἀκολουθεῖ. Καὶ βλέπει ὅτι «πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν» γι' αὐτούς, ποὺ ἔχουν τὴν συναίσθησιν τῆς πλήρους ἐξαρτήσεως ἀπὸ τὸν Θεό.

Πόσο ἔχει ἀνιῶσει αὐτὴ ἡ συναίσθησις σὶ τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο! Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν αὐτάρκεια καὶ τὴν ἀλαζονεία. Θαμπωμένος ἀπὸ τὰ ἐπιτεύγματά του ὁ ἄνθρωπος σήμερα νομίζει ὅτι εἶναι αὐτάρκης. «Ὅτι ὁ Θεὸς δὲν τοῦ χρειάζεται. Ὅτι μόνος του μπορεῖ νὰ προχωρήσει σὴν ζωὴν του μὲ μόνη τὴν ὀριζόντια διάστασιν, καταργώντας τὴν κατακόρυφον. Νομίζει ὅτι χωρὶς Θεοῦ θὰ κατακτῇ μόνος του τὴν εὐτυχία, τὴν λύσιν τῶν κοινωνικῶν προβλημάτων, τὴν εὐρίνην, τὴν καταξίωσιν του.

Ὅμως ἡ πραγματικότητα τὸν διαφεύδει, διὰ τὸ μῖσος, ἡ ἀδικία, ἡ πείνα, ἡ βία, οἱ πόλεμοι, ἡ ἀπανθρωπιά, τὸ ἔγκλημα ἀπὸ τὴν μία, ἡ δυστυχία, τὸ ἄγχος, ἡ μοναξιά, ἡ διάσπαση, ἡ ἀλλοτριώσις ἀπὸ τὴν ἄλλην, γελοιοποιοῦν τὴν αὐτάρκεια τοῦ ἀνθρώπου σήμερα καὶ ἀποδεικνύουν χάριτον τὸν πύργο τῆς Βαβέλ τοῦ πολιτισμοῦ μας. Καὶ θὰ μπορούσε νὰ ἐπαναληφθεῖ γιὰ τὸν ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς μας τὸ τῆς Ἀποκαλύψεως «λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδενὸς χρεῖαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός» (Ἀποκ. γ' 17).

Ἐνῶ χαρακτηριστικὸ τῶν ἁγίων εἶναι ἡ συναίσθησις τῆς πλήρους ἐξαρτήσεως ἀπὸ τὸν Θεό. Αὐτὴ ἡ συναίσθησις δὲν ὁδηγεῖ σὴν μοιρολατρεία, οὔτε παραλύνει τὶς ἀνθρώπινες δυνάμεις καὶ δυνατότητες. Ἀντίθετα, γίνεται ἡ πηγὴ ἀπ' τὴν ὁποία ἀποδεσμεύονται τεράστια κεφάλαια πνευματικῆς ἐνεργείας.

Αὐτὸ τὸ βλέπομε σὶ τὸν Ἅγιο Τιμόθεο, ποὺ ὡς ἐπίσκοπος καὶ ὡς μοναχὸς γίνεται φάρος πνευματικὸς σὶ τοὺς ζοφεροὺς ἐκείνους καιρούς. Ὅπου ὁ Θεὸς τὸν ὁδηγεῖ, ἔχει ὁ Ἅγιος θεμελιώνει ἓνα ἔργο — ἔργο πίστεως καὶ δυνάμεως — μὲ κορυφαῖον τὴν ἰδρυσιν τῆς Μονῆς αὐτῆς, ποὺ πάνω ἀπὸ τετρακόσια χρόνια εἶναι κέντρο πολυποίκιλης ἀκτινοβολίας καὶ δράσεως ἐκκλησιαστικῆς, πνευματικῆς, ἐθνικῆς, φιλανθρωπικῆς, κοινωνικῆς, παρορθοδόξου.

Καὶ ὅλα αὐτὰ μὲ πηγὴ ἐμπνεύσεως τὸν Ἅγιο Τιμόθεο. Τὸν ἄνθρωπο τῆς πλήρους ἐξαρτήσεως ἀπὸ τὸν Θεό. Γιὰ νὰ ἀποδειχθεῖ ὅτι δὲν εἶναι ἀδύνατοι, μοιρολάτραι, ὅσοι ἐξαγοῦν τὴν ζωὴν τους ἀπὸ τὸν Θεό, ἀλλὰ δυνατοί, ἀκτινοδόχοι, δημιουργικοί, ἀκατάβλητοι.

Ἀλλὰ τὸ χαρακτηριστικὸ τῆς αὐτάρκειας τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου ἐμφανίζεται καὶ μὲ μιὰ ἄλλην ὁψη: Τὴν ἀπορρόφηση ἀπὸ τὸ πρόσκαιρον. «Τώρα θέλω νὰ ζήσω» λέει ὁ ἄνθρωπος καὶ αὐτὸ τὸ θεωρεῖ θετικὴ νοοτροπία. «Ὁ κόσμος παράγεται», τονίζει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ. «Δὲν ἐλπίζω τίποτα» ἀπαντᾷ ὁ ἄνθρωπος περιμένοντας τὸ πᾶν ἀπὸ τὸ τώρα. Ἔτσι ἐγκλωβίζεται μέσα σὶ τὸ σήμερα, ἀγνοώντας τὴν αἰωνιότητα τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἔτσι μαζί μὲ τὸ αὔριο χάνει καὶ τὸ σήμερα. Γιατὶ ἓνα «τώρα» χωρὶς «μετὰ» ἓνα σήμερα χωρὶς αὔριο ἓνα πρόσκαιρον χωρὶς αἰωνιότητα ὁδηγεῖ σὲ μιὰ ζωὴ χωρὶς προοπτικές, χωρὶς σκοποὺς μεγάλους, σὲ μιὰ ζωὴ ἰδιοτελὴ καὶ μικρὴ. Ἀφαιρεῖ τὴν ἱερότητα καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς ἀνθρώπινης υπάρξεως καὶ κάνει τὸν ἄνθρωπο μικρό, ἀκρωτηριασμένο, ἀπάνθρωπο καὶ τὴν ζωὴν του πενιχρὴ καὶ φτω-

χή. Ὁ κόσμος κακοποιεῖται, ἡ φύση διάζειται κάτω ἀπὸ τὴν πίεση τοῦ σήμερα, τὸ πνεῦμα ἀσφυκτιᾷ, ἡ ζωὴ βεβηλώνεται.

Ἐνῶ ὁ ἅγιος ἔχοντας σιραμμένο τὸ δλέμμα πρὸς τὴν αἰωνιότητα τοῦ Θεοῦ, προχωρεῖ σταθερὰ πάνω στὴ γῆ, ἀγωνίζεται νὰ κατακτήσει τὴ ζωὴ, νὰ ἀξιοποιήσει τὸ σήμερα, πάντοτε κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ Θεοῦ, πὺν δίνει στὴν προσπάθειά του κατεύθυνση, σκοπὸ, ἀποτελεσματικότητα, διαχρονικότητα θὰ ἔλεγα. Γιατὶ γιὰ τὸν ἅγιο ὁ χρόνος δὲν ἔχει μόνο τρεῖς διαστάσεις —παρελθόν, παρόν, μέλλον—. Ἐχει καὶ τὴν τετάρτη διάσταση: τὴν αἰωνιότητα. Καὶ ἀπὸ αὐτὴν φωτίζονται τὰ δῆματά του στὸ παρόν. Γιὰ νὰ εἶναι δῆματα οἴγονρα, δημιουργικά, ἐλπιδοφόρα. Βήματα, πὺν ὁδηγοῦν σταθερὰ ἀπὸ τὸ ἀγωνιστικὸ σήμερα στὸ ἐπιτυχημένο αὐριο, ἀπὸ τὸ πρόσκαιρο στὸ αἰώνιο, ἀπὸ τὴ γῆ στὸν οὐρανό, ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ μέσω τοῦ ἀνθρώπου —τοῦ συνανθρώπου— στὸ Θεό.

Τέτοια ἦσαν τὰ δῆματα τοῦ Ἀγίου Τιμοθέου, πὺν τιμᾶται σήμερα. Ἀνάλογα, ἐχρηθεῖτε Μακαριώτατε Δέσποτα, νὰ εἶναι καὶ τὰ δικά μας δῆματα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς Θείας Λειτουργίας ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε στὴ σημασία τοῦ ἑορτασμοῦ, συνεχάρη τὸν Ἡγούμενο τῆς Μονῆς Θεοφ. Ἐπίσκοπο Δωδώνης κ. Χρυσόστομο διὰ τὴν ὁργάνωση καὶ ἐπιτυχία τοῦ ἑορτασμοῦ καὶ εὐχαρίστησε τὶς ὁμόδοξες Ἐκκλησίες γιὰ τὴν ἀποστολὴ ἀντιπροσωπειῶν των. Ἀκολούθησαν χαιρετισμοὶ τῶν ἐπικεφαλῆς τῶν ἀντιπροσωπειῶν καὶ ἐπίδοση ἀναμνηστικοῦ μεταλλίου ἐκ μέρους τοῦ Μακαριωτάτου. Τὴν Θεία Λειτουργία πλαισίωσε ἡ πολυμελὴς καλλιφώνος χορωδία τοῦ κ. Παύλου Φορτωμά καὶ παρέστησαν ὁ τ. Πρωθυπουργὸς κ. Γεώργιος Ράλλης, ἡ τ. Ὑπουργὸς κ. Ἀννα Συνοδινού, ὁ Κοσμητὼρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Ἡλίας Οἰκονόμου, ἐκπρόσωποι τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, ἀνώτατοι Δικαστικοί, κ.λπ. Τὸ μεσημέρι παρατέθηκε ἐπίσημο γεῦμα εἰς τὴν μεγάλη Τράπεζα τῆς Μονῆς εἰς τὸ ὁποῖο παρεκάθησαν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, τὰ μέλη τῶν ξένων ἀντιπροσωπειῶν, ὁ Ὑπουργὸς Ἐθνικῆς Ἀμύνης κ. Ἰωάννης Βαρθιτσιώτης, ὡς ἐκπρόσωπος τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνασπισμοῦ τῆς Ἀριστερᾶς καὶ τῆς Προόδου κ. Χαρίλαος Φλωράκης, ὁ τ. Πρωθυπουργὸς κ. Ἰωάννης Γρίβας, ὁ τ. Ὑπουργὸς Προεδρίας κ. Νικόλαος Θέμελης, ὁ Ἀρχηγὸς ΓΕΕΘΑ κ. Βερυβάκης, ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Βασίλειος Κόκκινος, ἄλλα ἡγετικά στελέχη τῶν Ἐνόπλων Δυνάμεων, οἱ Γεν. Γραμματεῖς τῶν Ὑπουργείων Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ Ἐθνικῆς Παι-

δείας, Βουλευτὲς, ὁ Πρόεδρος τῆς Ε.Ρ.Τ. κ. Δημ. Κόρσος, ὁ Πρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου Ἀθηνῶν κ. Σωτ. Πολύδωρας, ὁ Κοσμητὼρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν κ. Ἡλίας Οἰκονόμου, Καθηγητὲς, ἀνώτατοι Δικαστικοί κ.ἄ. Προσφωνώντας τοὺς προσκεκλημένους ὁ Καθηγούμενος τῆς Ἱ. Μονῆς Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Δωδώνης κ. Χρυσόστομος εἶπε:

«... Πιστεύω ὅτι ὅλοι συμμερίζεσθε τὴν συγκίνηση πὺν ἔχει καταλάβει τὴν καρδιά μου διότι ὁ Ἅγιος Θεὸς ἐπεφύλαξε εἰς τὴν ταπεινότητά μου αὐτὴν τὴν ἐδλογημένη καὶ ἱστορικὴ εὐκαιρία μέσα στὴν πολυετὴ διακονία μου στὴν Ἱερὰ αὐτὴ Μονὴ τῆς Πεντέλης. Εὐχαριστῶ ἀπὸ μυχίων ψυχῆς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἀνθέντην καὶ Δεσπότην τῆς Μονῆς μας κ.κ. Σεραφεῖμ, διότι ἀπεδέχθη τὴν ἐλλαδικὴ πρότασή μου ἀλλὰ καὶ διότι μοῦ ἐνεπιστεύθη τὴν διοργάνωση αὐτῆς τῆς Παρορθόδοξου ἐκδηλώσεως προκειμένου νὰ τιμηθῇ ὁ Κτίτορας τῆς Μονῆς μας Ἀρχιεπίσκοπος Εὐδρίπου Ἅγιος Τιμόθεος μετὰ τὴν συμπλήρωση τετρακοσίων εἰδῶν ἀπὸ τῆς Κοιμήσεώς Του. Εἶναι γεγονὸς ὅτι πολλὰς φορὰς ἡ Μονὴ μας ἔχει ζήσει ὑπερόχους στιγμὰς μετὰ τὴν παρουσίαν ἐκλεκτῶν ἀντιπροσώπων τῶν ξένων Ἐκκλησιῶν. Μὰ σήμερα ἡ παρουσία τους προσλαμβάνει ἰδιαίτερα σημασία μετὰ τὰ γεγονότα τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης πὺν συγκλόνισαν τὴν ἀνθρωπότητα. Διότι ἐμεῖς οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἰδιαίτερα οἱ Ὀρθόδοξοι χωρὶς πολιτικοοικονομικὰ ἐπιδράσεις καὶ ἀδιαφορώνας διὰ συστήματα καὶ τὰ διαχωριστικὰ τείχη, διότι τὰ γκρεμίζει ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, προτοῦ τὰ γκρεμίσουν οἱ Λαοί, προσπαθοῦμε χρόνια τώρα γιὰ τὴν εἰρήνη, τὴν δικαίωση, τὴν συναδέλφωση τῶν Λαῶν, τὴν ἐλευθερία, τὴν ἐλεύθερη ἔκφραση τῆς συνειδήσεως, τὴν ἐλεύθερη διακίνηση ιδεῶν καὶ ἀτόμων.

Ἐνχαριστῶ ὅλους ὅσους ἀποδεχθήκατε τὴν πρόσκλησή μας καὶ εὐρίσκεσθε σήμερα κοντά μας...».

Ἀπαντώντας ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος τόνισε, ὅπως καὶ εἰς τὴν Θ. Λειτουργία, τὴν κρίση πὺν περνᾷ σήμερα ὁ κόσμος καὶ παρατήρησε, πὺς ἂν ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Εὐαγγελίου του, περνοῦσε στὰ συντάγματα καὶ τὰ καταστατικά τῶν χωρῶν, τῶν ὁργανισμῶν καὶ τῶν κομμάτων ὅλου τοῦ κόσμου, κι ἐφαρμοζόταν ὁ νόμος τῆς ἀγάπης, τότε θὰ εἶχε ἐξαλειφθεῖ καὶ ἡ πείνα καὶ ἡ βία καὶ ἡ ἀδικία, καὶ θὰ εἶχαν σταματήσει οἱ διωγμοὶ καὶ οἱ πόλεμοι. Ἐξέφρασε γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ τὴν εὐαρέσκειά του πρὸς τὸν Θεοφιλέ-

Η ΠΑΛΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΟΝΗΡΙΑΣ*

Τὸ νὰ προσπαθῇ ὁ ἄνθρωπος νὰ αὐτοαναλύεται εἶναι τρομερὸς κίνδυνος γιὰ τὴν πνευματικὴ ζωὴ. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο μπορεῖ χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ καλὰ νὰ ὀδηγηθῇ στὴν σχιζοφρένεια, ὅπως διδάσκει σύγχρονος πεπειραμένος πνευματικὸς πατέρας. Γιατὶ εἶναι ἐνδεχόμενον αὐτὸ ποὺ θὰ ἀνακαλύψῃ νὰ τὸ ἀποδώσῃ σὲ ἄλλα αἴτια μὲ ἀποτέλεσμα νὰ γεμίσῃ ἀπόγνωση καὶ ἀπελπισία. Διότι πολλοὶ λογισμοὶ καὶ φαντασίες εἶναι «σπορὲς τῶν δαιμόνων» καὶ φυσικὰ ὁ διάβολος κάνει τὰ πάντα ὥστε νὰ παραπλανήσῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ κρύψῃ ἐπιμελῶς τὸν ἑαυτὸ του. Γνωρίζει κανεὶς τὸν ἑαυτὸ του ὅταν προσπαθῇ νὰ ἐργάζεται θετικά. Δηλαδή, ἀφ' ἑνὸς μὲν διάγει μὲ νήψη, ἀφ' ἑτέρου δὲ προσπαθεῖ νὰ τηρῇ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ στὴν καθημερινή του ζωὴ. Σ' αὐτὴν τὴν προσπάθεια βλέπει τὴν ἀντίδραση

τοῦ παλαιοῦ ἑαυτοῦ του καὶ στὴν συνέχεια μὲ τὴν μετάνοια ἀγωνίζεται νὰ ἀπαλλαγῇ καὶ νὰ ἐλευθερωθῇ.

Τὸ ὅτι ἡ προσπάθεια νὰ ἀναλύσῃ καὶ νὰ γνωρίσῃ κανεὶς τὸν ἑαυτὸ του διὰ τῆς αὐτογνωσίας εἶναι πλάνη τοῦ διαδόλου φαίνεται καὶ ἀπὸ ἄλλο χωρὶς τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Μιλώντας γιὰ τὶς δύο παιδαίεες, τὴν κατὰ Θεὸν καὶ τὴν κατὰ κόσμον, χρησιμοποιοῦν ἓνα παράδειγμα, ποὺ ἀναφέρεται στὸ θέμα τῆς αὐτογνωσίας. Στὴν Παλαιὰ Διαθήκη ὑπάρχει ἡ προτροπὴ «σαυτῶ πρόσεχε». Καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος λέγει ὅτι ὁ πονηρὸς διάβολος καὶ ἐκείνοι ποὺ σοφίστηκαν ἀπὸ αὐτὸν ἐκλεψαν αὐτὸ τὸ παράγγελμα καὶ τὸ εἰσήγαγαν μὲ διαφορετικὴ ἔκφραση λέγοντας «γνώθι σαυτὸν». Ὡς γνωστὸν αὐτὸ τὸ παράγγελμα («γνώθι σαυτὸν») ἦταν τοῦ Μαντείου τῶν Δελφῶν καὶ ἡ δόξα τῆς ἡθικῆς φιλοσοφίας τοῦ Σωκράτους. Ὅμως ὑπάρχει τεράστια διαφορὰ μεταξὺ τοῦ «σαυτῶ πρόσεχε» καὶ τοῦ «γνώθι σαυ-

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 580 τοῦ ὑπ' ἀρ. 16 τεύχους.

στατο Καθηγούμενο τῆς Μονῆς διὰ τὴν ἄρτια ὁργάνωση καὶ ἐπιτυχία τῶν ἐορτῶν.

Τὸ ἀπόγευμα στὸν ἴδιο χῶρο δόθηκε συναυλία Βυζαντινῆς μουσικῆς, ἀπὸ τὴν Βυζαντινὴ Πατριαρχικὴ Χορωδία τοῦ κ. Παύλου Φορτωμᾶ. Τὴν συναυλία ποὺ παρακολούθησε πλῆθος κόσμου προλόγισε ὁ Θεοφ. Καθηγούμενος ἐνῶ τὴν γενικὴ εἰσαγωγὴ καὶ τὴν παρουσίαση τῶν ὕμνων ποὺ ἐψάλησαν ἔκανε ὁ κ. Ἀριστείδης Πανώτης.

Τὴν ἐπομένη, 17 Αὐγούστου, πραγματοποιήθηκε προσκυνηματικὴ ἐκδρομὴ εἰς τὴν νῆσον Κέα (Τζιά) ὅπου καὶ ὁ Τάφος τοῦ Ἀγίου, μὲ κρουαζιερόπλοιο ποὺ παρεχώρησε εὐγενῶς ἡ ἐταιρεία τοῦ κ. Ἀνδρέα Ποταμιάνου. Στὴν ἀποβάθρα ἔγινε πάνδημη ὑποδοχὴ τῆς τιμίας καὶ χαριτοβρύτου Κάρας τοῦ Ἀγίου Τιμοθέου ποὺ μετέφερε συνοδεία Πατέρων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς καὶ τῶν ξένων ἀντιπροσωπειῶν. Εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς Χώρας ἐτελέσθη —σύμφωνα μὲ τὸ καταρτισθὲν ὑπὸ τῆς Μητροπόλεως Σύρου πρόγραμμα— Πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία ἱερουργουῦντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λήμνου καὶ Ἀγίου Εὐστρατίου κ. Ἱεροθέου, ἀδελφοῦ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς. Πλήθη λαοῦ συνέτρεξαν διὰ νὰ παρακολουθήσουν τὴν Θ. Λειτουργία καὶ νὰ προσκυνήσουν τὴν εὐωδιάζουσαν Κάρα τοῦ Ἀγίου. Ἀκολούθησε δεξίωσις τῶν ξένων ἀντιπροσωπειῶν εἰς τὸ Κοινοτικὸ κατὰστημα καὶ ἐπίδοσις μεταλλίου εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Κοινότητος ἀπὸ τὸν Θεοφ. Καθηγούμενο.

Μὲ τὴν εὐκαιρίαν τοῦ ἐορτασμοῦ ἡ Ἱ. Μονὴ κυκλοφόρησε ἀναμνηστικὸν σὲ σχῆμα μεταλλίου καὶ σὲ πολυτελὲς κυτίο. Τὸ ἀναμνηστικὸ ἀπὸ καθαρὸ ἀσήμι 925 βαθμῶν παρουσιάζει ἀπὸ τὴν μιὰ ὀψη τὴν Ἀρχιερατικὴ Μίτρα ἐντὸς τῆς ὁποίας φυλάσσεται εἰς τὴν Ἱερὰ Μονὴ ἡ Κάρα τοῦ Ἀγίου Τιμοθέου καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ὀψη ἀφιέρωση γιὰ τὸν Πανορθόδοξο ἐορτασμὸ τῶν 400 χρόνων τῆς Ἱστορικῆς Μονῆς Πεντέλης μὲ τὴν ἀνεκτίμητη προσφορὰ στοὺς ἀγῶνες τοῦ Ἑθνους, τὸ δὲ πιττάκιο μὲ τὸ ὁποῖο συνόδευσε τὴν ἀπονομὴ τοῦ μεταλλίου ὁ Μακαριώτατος, ἔγραψε μὲ καλλιτεχνικώτατη Βυζαντινὴ γραφὴ ὁ Πανος. Ἀρχιμ. κ. Χερουβεῖμ Μалиσιάνος.

Ἡ Πανορθόδοξη ἐκπροσώπηση ἀλλὰ καὶ οἱ χιλιάδες λαοῦ ποὺ προσῆλθον στὶς ἐορτὲς ποὺ ὁργάνωσε μὲ πρωτοβουλία καὶ πρωτοστατοῦντος τοῦ Θεοφ. Ἡγουμένου Ἐπισκόπου Δωδώνης κ. Χρυσοστόμου, ἡ Ἱ. Μ. Πεντέλης διὰ νὰ τιμήσῃ τὴν συμπλήρωσιν 400 ἐτῶν ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ Κτίτορά της, Ἀγ. Τιμοθέου, δὲν προσδιορίζουν μόνον τὸ μέγεθος τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἐορτασμοῦ, ἀλλὰ ὑπογραμμίζουν καὶ τὴν ἀναγκαιότητά του. Παρόμοιες ἐκδηλώσεις τονώνουν τὴν ἐνότητα τῶν Ὁρθόδοξων, συγχρόνως δὲ παρέχουν εἰς τὸν πιστὸ Λαὸ σπουδαῖες λατρευτικὰς εὐκαιρίας καὶ φέρνουν εἰς τὴν ἐπιφάνεια πρόσωπα πολὺ ἀξιόλογα στὸ διάβα τῆς Ὁρθόδοξης Ρωμαιοσύνης, ὅπως ὁ «Μπουρλοτιέρης τῶν ψυχῶν» Ἀγιος Τιμόθεος.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης)

τόν». Ἄν ἐξετάσης, συνεχίζει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, θὰ διαπιστώσης ὅτι τὸ παράγγελμα «γνώθι σαυτόν» συνδέεται στενῶτα μετὰ τὴν μετεμψύχωση. Δηλαδή, προτρέπεται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐξετάζη τὸν ἑαυτό του καὶ νὰ αὐτοαναλύεται. Καὶ μάλιστα διδάσκεται ὅτι γνωρίζει κανεὶς τὸν ἑαυτό του ὅταν μάθῃ σὲ ποῖο σῶμα ὑπῆρχε προηγουμένως, ποῦ κατοικοῦσε, τί ἔπραττε καὶ πῶς ὀνομαζόταν. Καὶ σημειώνει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὅτι ὁ ἄνθρωπος μανθάνει αὐτὰ «πειθήνιον ἑαυτὸν παρὰ τῶν τὰ τοιαῦθ' ὑποψυρίσαντι δολίως πονηρῶ πνεύματι»³⁵. Ἔτσι ὁ διάβολος πλανᾷ τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τῆς αὐτογνωσίας, προσφέροντας ἕνα ἰδιαίτερο τρόπο γνώσεως τοῦ ἑαυτοῦ τους.

Ἀλλὰ ἡ πονηρία καὶ τὸ πανοῦργο τοῦ διαδόλου ἐπεκτείνεται καὶ σὲ ἄλλα σημεία. Μολύνει καὶ αὐτὰ τὰ στάδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Εἴπαμε προηγουμένως ὅτι τὰ στάδια τῆς πνευματικῆς ζωῆς ποὺ ὁδηγοῦν στὴν ἀληθινὴ θεογνωσία καὶ αὐτογνωσία εἶναι: ἡ κάθαρση τῆς καρδιάς, ὁ φωτισμὸς τοῦ νοῦ καὶ ἡ θέωση. Ὁ διάβολος προσπαθεῖ νὰ ἀποτρέψῃ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ὁδὸ αὐτὴ ποὺ ὁδηγεῖ ἀσφαλῆστα στὴν σωτηρία. Καὶ αὐτὸ τὸ ἐπιχειρεῖ μετὰ τὴν διαγραφή τῆς δικῆς του ὁδοῦ πρὸς τὴν θεογνωσία καὶ αὐτογνωσία. Ὅμως ἂν δὲν μπορέσῃ νὰ ἀποτρέψῃ τὸν ἄνθρωπο σὲ πρῶτο στάδιο ἀπὸ τὴν καθαρὰ ὀρθόδοξη αὐτὴ πορεία, στὴν συνέχεια προσπαθεῖ μετὰ τὴν μεθοδεύει καὶ τὴν πονηρία του νὰ ἀλλοιώσῃ τὰ στάδια αὐτὰ τῆς πνευματικῆς ζωῆς. Γιὰ νὰ γίνω συγκεκριμένος θὰ ἤθελα νὰ ἀναφέρω μερικὰ παραδείγματα ἀπὸ τὴν διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Στὸ στάδιο τῆς καθάρσεως ὁ ἄνθρωπος προσπαθεῖ νὰ ἀποβάλλῃ ἀπὸ τὴν καρδιά του ὅλους τοὺς λογισμοὺς, νὰ μεταμορφώσῃ τὰ πάθη, δηλαδὴ τὶς κατὰ φύσιν δυνάμεις καὶ ἐνέργειες τῆς ψυχῆς, νὰ τὶς στρέψῃ πρὸς τὸν Θεό. Αὐτὸ ἐπιτυγχάνεται μετὰ τὴν μετάνοια καὶ γενικὰ μετὰ ὅλη τὴν μέθοδο ποὺ ἔχει ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Ὁ διάβολος ὅμως ἐπιδιώκει νὰ μεταστρέψῃ τὸν πραγματικὸ σκοπὸ τῆς καθάρσεως. Περιορίζει τὴν κάθαρση σὲ ἐξωτερικὰ σημεία καὶ δημιουργεῖ τὴν ἐντύπωση ὅτι κάθαρση εἶναι: ἀπλῶς μιὰ καλὴ ἐξωτερικὴ συμπεριφορά, ὅποτε δημιουργεῖται ἡ φαρισαϊκὴ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἠθικολογία. Πέρα ἀπὸ αὐτὸ ὁ διάβολος δημιουργεῖ μιὰ τρομερὴ σύγχυση μετὰ τῶν ἀρετῶν καὶ τῶν παθῶν. Τὶς ἀρετὲς τὶς προβάλλει ὡς πάθη καὶ τὰ πάθη τὰ προβάλλει ὡς ἀρετὲς.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος γράφει ὅτι μερικὲς φορές ὅταν ἀντλούσαμε νερό, μαζί μετὰ τὸ νερὸ «λεληθότως καὶ τὸν λεγόμενον δάτραχον συνηντήσαμεν».

Μὲ αὐτὸ ἐννοεῖ ὅτι πολλὲς φορές ἐνῶ καλλιεργοῦμε τὶς ἀρετὲς ταυτόχρονα καλλιεργοῦμε καὶ τὶς κακίες. Καὶ ἀναφέρει μερικὰ παραδείγματα. Μὲ τὴν φιλοξενία συμπλέκεται ἡ γαστρομαργία· μετὰ τὴν ἀγάπη ἡ πορνεία· μετὰ τὴν διάκριση ἡ εἰσνότης· μετὰ τὴν φρόνηση ἡ πονηρία· μετὰ τὴν πραότητα ἡ ὑπουλότης καὶ ἡ νωθρότητα, ἡ ὀκνηρία, ἡ ἀντιλογία, ἡ ἰδιορρυθμία καὶ ἡ ἀνυπακοή· μετὰ τὴν σιωπὴ ἡ διδασκαλικὴ ἔπαρση· μετὰ τὴν χαρὰ ἡ εἴση· μετὰ τὴν ἐλπίδα ἡ ὀκνηρία· μετὰ τὴν ἀγάπη ἡ κατάκριση· μετὰ τὴν ἡσυχία ἡ ἀκηδία καὶ ἡ ὀκνηρία· μετὰ τὴν ἀγνότης ἡ πικρία· μετὰ τὴν ταπεινοφροσύνη ἡ παρρησία³⁶. Ἔτσι, εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνον ὅταν, ἐν ὀνόματι μερικῶν ἀρετῶν, ἱκανοποιῶμε τὰ πάθη μας καὶ ὁ διάβολος θριαμβεῖ.

Στὸ στάδιο τοῦ φωτισμοῦ ὁ ἄνθρωπος κάνει τὴν νοερά προσευχή, γιατί μετὰ τὴν κάθαρση τῆς καρδιάς, ἀφοῦ ἀποβάλλονται ἀπὸ αὐτὴν ὅλοι οἱ λογισμοί, εἰσέρχεται μέσα στὴν καρδιά ὁ νοῦς καὶ τότε γίνεται ἀδιάλειπτη προσευχή. Ὁ διάβολος προσπαθεῖ καὶ αὐτὸ τὸ στάδιο νὰ μολύνῃ. Καὶ αὐτὸ τὸ ἐπιχειρεῖ μετὰ τὸν λογισμό ὅτι ἡ νοερά προσευχή εἶναι κατώτερη προσευχή, ὅτι ἡ τελειότερη προσευχή εἶναι ἡ λογικὴ, ἀφοῦ μάλιστα ἡ λογικὴ εἶναι τὸ κέντρο τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ἡ νοερά προσευχή ποὺ προϋποθέτει μιὰ ἡσυχία εἶναι κατώτερη ἐργασία ἀπὸ τὴν ἱεραποστολή. Ἔτσι, ἀφ' ἐνὸς μὲν ὑπερτιμᾷ τὴν ἱεραποστολή σὲ ὅρος τῆς προσευχῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπερεξυψώνει τὴν λογικὴ προσευχή σὲ ὅρος τῆς νοερᾶς προσευχῆς. Βέβαια, σ' αὐτὰ πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ἡ ἰδέα ποὺ ἐνσπείρει σὲ διαφόρους ἀνθρώπους ὅτι τὰ περὶ νοερᾶς προσευχῆς εἶναι αἵρεση ἢ ἀκατόρθωτα πράγματα ἀπὸ τοὺς χριστιανούς.

Ἀλλὰ στὸ θέμα αὐτὸ εἶναι ἐκφραστικὰ ὅσα λέγονται ἀπὸ τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Συναῖτη. Λέγει ὁ ὅσιος ὅτι «οἱ δὲ ὀλίγον φάλλοντες, καλῶς εἶναι ποιοῦσι». Δὲν πρέπει κανεὶς νὰ φάλλῃ συνέχεια, «ἵνα μὴ τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς ὅλην ἐν τῇ πρακτικῇ κενοῦντες, ὁ νοῦς ὀλίγως ἐν τῇ προσευχῇ εὕρισκόμενος, ἀτονῇ πρὸς αὐτήν». Ὁ ἄνθρωπος δὲν πρέπει νὰ περιορίζεται μόνον στὴν ψαλμωδία ποὺ συνιστᾷ τὴν λεγόμενη λογικὴ προσευχή, ἀλλὰ νὰ ἐπεκτείνεται καὶ στὴν νοερά προσευχή. Ὅμως, ὅταν ὁ νοῦς, κάνοντας τὴν νοερά προσευχή, ἀθυμῇ, τότε πρέπει νὰ ἐπανέρχεται στὴν ψαλμωδία. Μὲ αὐτὴν τὴν ἐννοια λέγεται ὅτι πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ φάλλῃ ὀλίγον. Ἀλλὰ «οἱ μηδὲν φάλλοντες, καλῶς ποιοῦσιν, ἔαν εἰσιν ἐν προσκοπῇ». Καὶ συνεχίζει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Συναῖτης ὅτι ὅσοι ἔχουν προσκοπὴ στὴν προσευχὴ αὐτοὶ «οὐ χρήζουσι λέγειν ψαλμούς, ἀλλὰ

35. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 82-84.

36. Ἰωάννου Συναῖτου, Κλίμαξ, ἐκδ. Παπαδημητρίου, σελ. 130, λξ'.

σιωπήν και ἀδιάλειπτον προσευχήν και θεωρίαν, ἐὼν ἐφθασαν εἰς φωτισμόν». Γιατί αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐνωμένοι μετὰ τὸν Θεὸ «καὶ οὐ χρεῖαν ἔχουσιν ἀποσπᾶσαι τὸν νοῦν αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ και θαλεῖν αὐτὸν εἰς σύγχυσιν». Ἡ ἀπόσπαση τοῦ νοῦ σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις συνιστᾷ μοιχεία. «Μοιχεύει γὰρ τῶν τοιούτων ὁ νοῦς ὅταν ἀποστή τῆς τοῦ Θεοῦ μνήμης, ὡς ἀπὸ νυμφίου· και ἐν ἐλαχίστοις πράγμασιν ἐρωτικῶς ἔχεται»³⁷.

Ἐπίσης στὸ στάδιο αὐτὸ ἄλλη μέθοδος τοῦ διαδόλου εἶναι νὰ ὀδηγήσῃ τὸν ἄνθρωπο στὸν διαλογισμό, ἀφοῦ τοῦ ἐμφυσᾷ ἰδέες ὅτι ὁ διαλογισμὸς εἶναι ἀνωτέρα πράξη ἀπὸ τὴν προσευχή. Σ' αὐτὸ τὸ θέμα ἀναφέρεται ὁ Ἀρχιμ. Σωφρόνιος στὸ νέο του βιβλίο (WE SHALL SEE HIM AS HE IS) στὸ ὁποῖο παρουσιάζει τὴν πτώση πού εἶχε στὴν νεανική του ἡλικία ὅταν θεωροῦσε πῶς ὁ διαλογισμὸς εἶναι καλύτερα μορφή θεοκοινωνίας.

Και στὸ στάδιο τῆς θεώσεως ὁ διάδολος προσπαθεῖ νὰ δημιουργήσῃ μιὰ σύγχυση μεταξὺ τοῦ Θεοῦ και τῆς κρίσεως ἢ τοῦ ἑαυτοῦ του. Οἱ ἅγιοι Πατέρες διδάσκουν ὅτι πολλές φορές ὁ διάδολος «μετασχηματίζεται και εἰς ἄγγελον φωτός», κατὰ τὸν λόγο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, γιὰ νὰ ἀποσπᾷ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν πραγματικότητα και ἀπλανή θεωρία τοῦ Θεοῦ. Δὲν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐπεκταθῶ περισσότερο στὸ θέμα αὐτὸ γιατί ἔχει ἀναλυθῇ σὲ ἄλλα ἔργα μου. Βέβαια, οἱ ἅγιοι, ἐπειδὴ ἐφθασαν στὴν θέωση μποροῦν εὐχερῶς νὰ κάνουν τὴν διάκριση μεταξὺ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ και τῶν ἐνεργειῶν τοῦ διαδόλου και μποροῦν νὰ ξεχωρίζουν τὰ πνεύματα. Αὐτὸ τὸ βλέπουμε στὴν περίπτωση τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμά. Ὁ ἅγιος ἀφηγεῖται γιὰ μιὰ «θεωρία» τοῦ σατανᾶ πού εἶχε ὁ Ἀκίνδυνος ὁ ὁποῖος στὴν ἀρχὴ ἦταν μαθητὴς του και στὴν συνέχεια ἔγινε πωλεμένος του και αἰρετικός. Ὁ Ἀκίνδυνος εὐρισκόμενος λίγες ἡμέρες στὸ Ἅγιον Ὅρος πλησίασε τὸν ἅγιο Γρηγόριο και τοῦ εἶπε ὅτι παραμένοντας μόνος του στὴν προσπάθεια νὰ στρέψῃ τὸν νοῦ του πρὸς ἑαυτὸν εἶδε ἕνα φῶς τὸ ὁποῖο «ὕπορρηγνύμενον πυκνῶς διαφαίνειν ἔνδοθεν ἀνθρώπειόν τι πρόσωπον». Εἶδε, δηλαδή, κάτω ἀπὸ ἕνα σχισμένο φῶς ἀνθρώπινο πρόσωπο. Καὶ ὁ ἅγιος Γρηγόριος τοῦ εἶπε ὅτι πρόκειται γιὰ δεινὴ πλάνη «καὶ χλεύη και παίγνιον σατανικόν» και διὰ τοῦ φωτός αὐτοῦ «τοῖς προστάταις τῆς ἐλληνικῆς πλάνης εἰς τέλος ὁ πονηρὸς συνεζύγη»³⁸.

Τὸ ἐξισορροπεῖ εἶναι ὅτι ὁ διάδολος προκαλεῖται νὰ πλανήσῃ τὸν ἄνθρωπο και νὰ τὸν ἐξοστρακίσῃ ἀπὸ

τὸν δρόμο τῆς σωτηρίας πολλές φορές καθίσταται θεολόγος και ἐρμηνευτὴς τῶν Γραφῶν, προσφέροντας ἀποκαλύψεις μυστηρίων. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Συναΐτης μᾶς προσφέρει μιὰ ἀξιόλογη μαρτυρία πάνω στὸ σημεῖο αὐτό. Λέγει ὅτι ὑπάρχουν μερικοὶ ἀκάθαρτοι δαίμονες οἱ ὁποῖοι προσφέρουν κυρίως στοὺς ἀρχαίους «τὴν τῶν θείων γραφῶν ἐρμηνείαν». Καὶ μάλιστα αὐτὸ τὸ κάνουν κυρίως σὲ καρδιὰς κενόδοξες και «μάλιστα τῶν τὴν ἔξω σοφίαν ἐξασκημένων». Καὶ αὐτὸ γίνεται με σκοπὸ νὰ τοὺς ἀπατήσουν ὀλίγον κατ' ὀλίγον και ἔτσι «εἰς αἱρέσεις και δλασφημίας ἀγάγωσιν»³⁹. Γι' αὐτὸ χρειάζεται ἰδιαιτέρη προσοχὴ στὴν ἐρμηνεία τῶν Γραφῶν, ἀφοῦ εἶναι ἐνδεχόμενο νὰ ὀδηγηθούμε σὲ αἱρέσεις και δλασφημίες. Αὐτὴν τὴν μέθοδο και αὐτὸν τὸν τρόπο ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Συναΐτης τὴν ἀποκαλεῖ «τῶν δαιμόνων θεολογίαν, μᾶλλον δὲ δαυτολογία»⁴⁰.

Σὲ ὅλα αὐτὰ πρέπει νὰ προσθέσουμε και μιὰ ἄλλη πλάνη τῶν δαιμόνων πού εἶναι ἡ ἄρνηση τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δίδει διάφορα χαρίσματα στὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος περιφρονεῖ τὰ χαρίσματα αὐτὰ ἢ τὰ ἀποδίδει στὶς ἐνέργειες τοῦ διαδόλου δλασφημεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, πού δὲν εἶναι ἄσχετο ἀπὸ τὸν πόλεμο τοῦ διαδόλου. Ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ νέος θεολόγος λαμβάνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὸν λόγο τοῦ Μ. Βασίλειου ὅτι δλασφημία τοῦ ἁγίου Πνεύματος εἶναι «τὸ ἐπιφημίζειν τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ τῷ πνεύματι τῷ ἐναντίῳ» λέγει ὅτι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος βλέποντας ἕνα θεῖο χάρισμα ἢ ἕναν ἀδελφὸ πού διακρίνεται γιὰ τὴν κατάνυξη, τὰ δάκρυα, τὴν ταπείνωση, τὴν θεία γνώση, τὸν λόγο τῆς ἁνωθεν σοφίας ἢ γιὰ κάποιο ἄλλο χάρισμα πού προσφέρεται ἀπὸ τὸ Ἅγ. Πνεῦμα και λέγει ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀπάτη τοῦ διαδόλου, αὐτὸς δλασφημεῖ τὸ Ἅγ. Πνεῦμα. Ἀλλωστε ὁ διάδολος ἐπιδιώκει νὰ ἰδιοποιητῇ τὰ θεῖα χαρίσματα γιὰ νὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸν Θεὸ και νὰ τοὺς αἰχμαλωτίξῃ στὶς δικές του ἐνέργειες. Ἀλλὰ τὸ ἴδιο δλασφημεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα και ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος αὐτοὺς πού εἶναι υἱοὶ τοῦ Θεοῦ και ἀγιάζονται ἀπὸ τὸν Θεὸ χαρακτηρίζει ὅτι πλανῶνται ἀπὸ τοὺς δαίμονες⁴¹.

Θὰ μπορούσα νὰ παρατείνω τὸν λόγο, ἀλλὰ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ σταματήσουμε κάπου στὸ σημεῖο αὐτό. Δὲν ἤθελα μετὰ τὴν εἰσήγησή αὐτὴ νὰ περιγράψω ὅλες τὶς πλάνες τοῦ διαδόλου, ἀλλὰ μερικὲς μόνον σχετικὰ μετὰ τὴν θεογνωσία και τὴν αὐτογνωσία, και τὸν τρόπο

37. Φιλοκαλία, ἐκδ. Παπαδημητρίου, τόμος Δ', σελ. 74-75, ζ' - η'.

38. Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμάς, Ἅγιον Ὅρος, σελ. 175.

39. Ἰωάννης Συναΐτης, Κλίμαξ, ἐκδ. Παπαδημητρίου, σελ. 141, λσ'.

40. Ἐνθ' ἄνωγ.

41. S. C. 113, 238-240.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἐκφράσεις εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον ἐπὶ τῇ 25ετηρίδι τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων.

Τὸ Πανεπιστήμιον Ἰωαννίνων, ἐπὶ τῷ ἐορτασμῷ τῆς 25ετηρίδος τῆς ιδρύσεώς του, δικαίως ἐτίμησε τὸν κληθέντα καὶ παρασιάντα εἰς τὰς σχετικὰς δογματικὰς ἐκδηλώσεις Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ διὰ τὴν ρηξικέλευστον καὶ ἡγετικήν συμβολήν του εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ Ἀνωτάτου αὐτοῦ Πνευματικοῦ Ἰδρυμάτος τῆς διακρινομένης διὰ τὴν πνευματικὴν τῆς παράδοσιν Ἡπείρου.

Ὁ Μακαριώτατος ὡς τότε Μητροπολίτης Ἰωαννίνων οὐ μόνον ἠγωνίσθη σθεναρῶς διὰ τὴν ἐξουδετέρωσιν τῶν ἐπιπροσθούτων εἰς τὴν ἰδρυσιν τοῦ

Πανεπιστημίου ἐμποδίων, ἀλλὰ καὶ ἐξησφάλισε τοὺς ἀναγκαίους διὰ τὴν λειτουργίαν του ζωτικούς χώρους, εἴτε συντελῶν ὡς Πρόεδρος Ἀγαθοεργῶν καὶ Πνευματικῶν Ἰδρυμάτων εἰς τὴν παραχώρησιν εἰς αὐτὸ καταλλήλων κτιρίων, ὡς λ.χ. τοῦ Μεγάρου τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς, τῆς πτέρυγος τῆς Ζωσιμαίας Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας καὶ τοῦ Καμπερείου Πνευματικοῦ Ἰδρυμάτος, εἴτε προσφέρων διὰ τὴν χωροταξικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Πανεπιστημιοπόλεως μεγάλα ἐκκλησιαστικὰ καὶ μοναστηριακὰ οἰκόπεδα.

Πάντα ταῦτα ἐξηγοῦν διατὶ ἔνθεν μὲν τὸ Πανεπιστήμιον Ἰωαννίνων δι' εἰδικοῦ ψηφίσματος συγκατηρίθμησε τὸν Μακαριώτατον μετὰ τῶν σπουδαιοτέρων κτιτόρων αὐτοῦ, ἐτέρωθεν δὲ ὁ Τύπος ὑπέμνησε παλαιότερας ἐκδηλώσεις εὐγνωμοσύνης πρὸς αὐτὸν

καὶ τὸν δρόμο γιὰ νὰ φθάσῃ κανεὶς στὴν θέωση ποὺ συνδέεται μὲ τὴν σωτηρίαν. Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀπαραίτητο νὰ τονίζεται, γιατί μιὰ ἐσφαλμένη ὁδὸς ὁδηγεῖ μακριὰ ἀπὸ τὴν σωτηρίαν. Μιὰ ἀπλανὴς ὁδὸς ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ κατ' εἰκόνα στὸ καθ' ὁμοίωσιν. Εἶναι σημαντικό αὐτὸ γιατί τὰ πνευματικὰ λάθη κατὰ τὴν πνευματικὴν μας πορεία στοιχίζουν πολύ, δημιουργοῦν τρομερὲς ἀπώλειες στὴν ζωὴ μας.

Ὁ Ἀρχιμ. Σωφρόνιος στὸ νέο του διβλίο περιγράφει τὴν μετάνοιά του ὕστερα ἀπὸ τὴν γνώση τῆς μεγάλης του πτώσης, ὅταν γιὰ 7-8 χρόνια ἔκανε διαλογισμό. Τὴν ἐποχὴ ποὺ ἔκανε διαλογισμό τὴν αἰσθάνεται ὡς ἐποχὴ ἀρνήσεως τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὴν ἀναζητήσῃ τοῦ Θεοῦ στὸν ἀπρόσωπο θεὸ τοῦ βουδισμού τὴν αἰσθάνεται ὡς ἐγκατάλειψιν τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ γράφει: «ὅταν ἤμουν δεκαοκτὼ ἐτῶν ἐγκατέλειψα τὸν Θεὸ τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας. Δὲν διέπραξα κανένα ἔγκλημα ποὺ νὰ τιμωρῆται ἀπὸ τὸ νόμο, ἀλλὰ ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά μου ἦταν ἀνοιχτὰ σὲ κάθε εἶδους κακὸ... Πῶς τὸ ἀπαλὸ καὶ δυνατό Του χέρι μὲ ἄρπαξε, ὅταν ὁρμούσα ἀπερίσκεπτα στὴν σκοτεινὴν ἄβυσσος τοῦ μὴ ὄντος μὲ τὴν ἰσχυρογνωμοσύνη τῆς νεανικῆς μου ἀνοησίας; Τὸ οὐράνιο πῦρ ἀνάψε μέσα μου καὶ ἡ θερμότητά του ἔλιωσε τὴν καρδιά μου. Μετανοημένος πικρά, προσευχήθηκα γονατιστὸς στὸ πάτωμα. Ὡ τί ντροπὴ αἰσθανόμουν ἐκεῖνα τὰ χρόνια! Ἡ ἀλαζονικὴ μου προσπάθεια νὰ ὑπερβῶ τὸν Θεὸ στὸ ὄνομα τοῦ Ὁποίου εἶχα βαπτισθῇ ἐρχόταν μπροστά μου ὡς ἐφιάλτης. Αἰσθάνθηκα τὴν ἁμαρτία μου ὡς αὐτοκτονία —

αὐτοκτονία ἔχει θνητῆς, διεφθαρμένης σάρκας, ἀλλὰ ὡς λιποταξία ἀπὸ τὴν αἰωνιότητα τοῦ Δημιουργοῦ μου, ἡ ἀπεριόριστη ἀγάπη τοῦ Ὁποίου ἐπιθυμοῦσε νὰ μοῦ δώσῃ τὴν ἀπαστρέπτουσα βασιλεία Του... Ἀπεχθανόμουν τὸν ἑαυτὸ μου καὶ γιὰ πολλὰ χρόνια ἔκλαιγα ἀπὸ λύπη καὶ ντροπὴ»⁴².

Γιὰ νὰ ἀποφύγῃ κανεὶς τὶς μεθοδεῖες καὶ τὴν πλάνη τοῦ διαδόλου ὁ ὁποῖος μὲ τὴν δική του θεολογία ἐπιδιώκει νὰ πλανήσῃ τὸν ἄνθρωπο θὰ πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ σταθερὰ τὴν μέθοδο τὴν ὁποία ἔχει ἡ Ἐκκλησία μας καὶ τὴν ὁποία περιγράφουν οἱ ἅγιοι Πατέρες. Αὐτὴ ἡ μέθοδος εἶναι ἡ λεγομένη νοερά ἡσυχία. Ὁ νοῦς πρέπει νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τὴν δουλεία του στὰ κτίσματα, στὶς αἰσθήσεις καὶ στὴν λογικὴ καὶ νὰ στραφῇ στὴν καρδιά. Αὐτὴ ἡ κυκλοειδὴς μέθοδος εἶναι ἡ πιὸ κατάλληλη γιὰ τὴν θεογνωσία. Ὅταν αὐτὴ ἡ ἐργασία γίνεται μὲ ταπείνωση πολλή, ἀλλὰ καὶ καθοδήγηση ἀπὸ ἔμπειρο πνευματικὸ ὁδηγὸ τότε ἀκολουθοῦμε τὴν ἀπλανὴ ὁδόν. Τότε μὲ τὴν θείαν Χάρη μπορούμε νὰ νικήσουμε τὶς ἀρχές καὶ τὶς ἐξουσίες, τοὺς κοσμοκράτορες τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, «τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις», καὶ νὰ γίνουμε κατὰ Χάριν τέκνα Θεοῦ.

(Τέλος)

Ἀρχιμ. ΙΕΡΟΘΕΟΣ ΒΛΑΧΟΣ
Ἱεροκήρυξ Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

42. ARCHIM. SOPHRONY: WE SHALL SEE HIM AS HE IS, STAVROPEGIC MONASTERY OF ST. JOHN THE BAPTIST, ESSEX, 1988, σελ. 37-38.

ὡς τὸν τότε Μητροπολίτην Ἰωαννίνων. Οὕτω λ.χ. τὸ 1967 ὁ μὲν Ἐμπορικὸς Σύλλογος Ἰωαννίνων ἐξεδήλωνε πρὸς αὐτὸν «τὴν ἀπειρον ἐγγνωμοσύνην του διὰ τὴν πλήρη συμπαράστασιν του καὶ τὸ προσωπικὸν ἐνδιαφέρον του, ἵνα ἡ γενέτειρα τῶν Μεγάλων Εὐεργειῶν καὶ Διδασκάλων τοῦ Ἔθνους καταστῇ Πνευματικὸν Κέντρον ὁλοκλήρου τῆς Ἡπείρου», τὸ δὲ Ἐργατοῦπαλληλικὸν Κέντρον τῆς ἡπειρωτικῆς πρωτευούσης ἐξέφραζε διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὴν «αἰωνίαν ἐγγνωμοσύνην» του. Καὶ ἐπειδὴ ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων ἐλειτούργησε διὰ πρώτην φορὰν ὡς παράρτημα τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, δι' αὐτὸ καὶ αὐτὴ ἡ Σύγκλητος καὶ τὸ Πρυτανικὸν Συμβούλιον τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης ἔχουν ἐκφράσει θερμὰς εὐχαριστίας πρὸς τὸν τότε Μητροπολίτην Ἰωαννίνων καὶ σημερινὸν Προκαθήμενον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Εἶναι περιττὸν νὰ εἰπωμεν, ὅτι ἡ συμβολὴ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Σεραφείμ εἰς τὴν ἰδρυοῦν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων εἶναι ἐν ἐπὶ πλέον χαρακτηριστικὸν δείγμα τοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τῶν θυσιῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς Παιδείας, τῶν Γραμμάτων, τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Πνευματικῆς Ζωῆς τοῦ Γένους.

«Ἱερὰ Ἀκολουθία ὑπὲρ τῆς προστασίας τοῦ περιβάλλοντος».

Δέον ἰδιαίτερος νὰ προβληθῇ ἡ ἀσματικὴ «Ἱερὰ Ἀκολουθία ὑπὲρ τῆς προστασίας τοῦ Περιβάλλοντος», ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη εἰς προηγούμενα τεύχη τοῦ περιοδικοῦ «Ἐκκλησία». Ἡ Ἀκολουθία αὕτη, ἥτις ἀφιερώθη εἰς τὸν Παναγιώτατον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δημήτριον, ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου, ἵνα φάλληται κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς «Ἰνδικτιῶνος» (1ην Σεπτεμβρίου), ἥτις ὑπὸ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ὠρίσθη ὡς ἡμέρα ἐορτασμοῦ τῆς προστασίας τοῦ οἰκολογικοῦ περιβάλλοντος.

Ὁ ἐορτασμὸς οὗτος, ὅστις θὰ εἶναι ἐντεταγμένος εἰς τὸ λειτουργικὸν ἔτος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, θὰ περιλαμβάνῃ τὴν τέλεσιν τῆς εἰδικῆς Ἱερᾶς Ἀκολουθίας ἐν τοῖς Ναοῖς μετὰ Θ. Λειτουργίας καὶ εἰδικῶν ἐπὶ τοῦτω κηρυγμάτων ὑποβοηθούτων τὴν γενικωτέραν διαφώτισιν καὶ κινητοποιήσιν τῶν πάντων, πρὸς ἀνάσχεσιν καὶ ἀποτροπὴν τῶν ἐπικρατέων κινδύνων. Οἱ κίνδυνοι οὗτοι, ὡς σημειοὶ ἐνστόχως ἐν τοῖς Προλεγομένοις ὁ Σεβ. Μητροπολί-

της Πατρῶν κ. Νικοδήμος, προκαλοῦνται «ἐκ διαταρξέως τῆς ἰσορροπίας, ἕνεκα μερικῶν ἀλλοιώσεων ἐν τῇ οἰκονομίᾳ τῆς φύσεως. Τὸ φαινόμενον τοῦτο, παρενέργεια ἀνεπιθύμητος ὠρισμένων τολμηρῶν ἐφαρμογῶν ἐπιστημονικῶν τινῶν ἀνακαλύψεων καὶ τεχνολογικῶν προόδων, ἐπισημαίνεται ὡς ἀπαρχὴ ἀνησυχητικῶν ἐξελλίξεων εἰς τὸν Πλανήτην Γῆν, διὰ τῆς συσσωρεύσεως ρύπων, διὰ τῆς ἀλογίστου καὶ ὑπερμέτρου φθορᾶς τῶν φυσικῶν στοιχείων καὶ διὰ τῶν ἀπαγορευτικῶν καὶ θλεθρῶν συνεπειῶν τῆς ἱαμῆς — ἅς ἐπιτραπῇ ὁ χαρακτηρισμὸς — τακτικῆς ταύτης τῶν ἀνθαιρέτων ἐπεμβάσεων εἰς τὴν φυσικὴν τάξιν».

Ὅθεν ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐορτασμὸς θὰ ὑπομνησθῇ τὴν ἀνάγκην «τῆς προστασίας τοῦ φυσικοῦ ἡμῶν Περιβάλλοντος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ ἡθικοῦ καὶ πνευματικοῦ».

Πρότυπον ἀνανεώσεως τῆς ὑμνογραφικῆς παραδόσεως.

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ μνημονευομένη εἰς τὴν προηγουμένην παρατήρησιν «Ἱερὰ Ἀκολουθία ὑπὲρ τῆς προστασίας τοῦ Περιβάλλοντος» διακρίνεται ὡς πρότυπον ἀνανεώσεως τῆς ὑμνογραφικῆς παραδόσεως τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις παράδοσις, ὡς ἡ Ἱστορία αὐτῆς ἐγγλῶτως μαρτυρεῖ, δὲν εἶναι στατική, ἀλλὰ συνεχίζει — τόσον ἐξ ἐπόμενης μορφολογικῆς ἢ εἰδολογικῆς, ὅσον καὶ ἐξ ἐπόμενης ὕλης ἢ περιεχομένου — τὸ ἔργον τῶν μεγάλων ὑμνογράφων τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πατρῶν κ. Νικοδήμου φιλοτεχνηθεῖσα Ἱερὰ Ἀκολουθία εἶναι ὄχι μόνον ἀξιολογώτατον ὑπόδειγμα ἀναβιώσεως τῶν παραδεδομένων μέτρων τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς μορφολογίας καὶ ἁρμονίας, ἀλλὰ καὶ ἐξαίρετον δείγμα ἐπενδύσεως διὰ τῶν αἰσθητικῶν τούτων μορφῶν θεολογικοῦ περιεχομένου, τὸ ὅποιον δὲν σταχνολογεῖται ἐξ ἀντιγραφῆς ἐκ προὑπαρχόντων ὑμνολογικῶν κειμένων, ἀλλὰ διατυπῶνται πρωτοτύπως καὶ ἀναφέρεται ἀμεσῶτα εἰς τὸ συγκεκριμένον νόημα καὶ τοὺς εἰδικούς στόχους τῆς ἐξυμνουμένης ἐορτῆς. Ἀληθῶς τὸ ἰδιάζον τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἀσματικῆς Ἀκολουθίας «ἐγκνέται εἰς τὴν εὐρεῖαν ἀγιογραφικὴν θεμελίωσιν καὶ τὴν ἐν πολλοῖς θεολογικῇν τεκμηρίωσιν τῶν πραγμάτων».

«Ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθετε πρὸς με»
(Ματθ. κε' 36).

Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθη-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

τῆς Τρίτης 6 Νοεμβρίου 1990

Συνήλθε σήμερα, στίς 9 π.μ., ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ στὴν πρώτη τακτικὴ συνεδρία τῆς τοῦ Νοεμβρίου ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

νῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ ὑπὲρ τῶν κρατουμένων ἐν ταῖς φυλακαῖς τοῦ Κορυθαλλοῦ, ὅπερ ἐξεδηλώθη διὰ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς καὶ μετ' αὐτῶν συνομιλίας τοῦ Γεν. Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Πρωτοπρ. π. Κωνσταντίνου Ἀνδρουλάκη, εἶναι ἀναβίωσις λαμπρᾶς παραδόσεως τῶν βυζαντινῶν χρόνων. Ὡς ἐπεσήμανεν ὁ γράφων τὸ παρὸν σχόλιον εἰς ἄρθρον δημοσιευθὲν εἰς ἀθηναϊκὴν ἐφημερίδα, «οἱ βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες ἀναγνώριζαν στὴν Ἐκκλησίᾳ τὸ δικαίωμα νὰ ἀσκήσῃ ἐποπτεία στίς φυλακές, νὰ ἐλέγχῃ τὸ ἔργο... τῶν φρουρῶν τῶν φυλακῶν καὶ νὰ ἀγρυπνῇ γιὰ τὴν χριστιανικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς φυλακισμένους. Ὁ αὐτοκράτωρ Ὀνώριος, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοδοσίου..., παρεχώρησε σιτοὺς ἐπισκόπους τὸ δικαίωμα νὰ ἐλέγχουν... τοὺς ὑπαλλήλους τῶν φυλακῶν καὶ νὰ ὑπενθυμίζουν ὃ αὐτοὺς τὰ καθήκοντά τους. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς τὸ 529 ἐξέδωσε ἄλλο νόμο, σύμφωνα πρὸς τὸν ὁποῖο οἱ ἐπίσκοποι κάθε Τετάρτη καὶ Παρασκευὴ ἔπρεπε νὰ ἐπισκέπτονται τοὺς φυλακισμένους, νὰ συζητοῦν μαζί τους γιὰ τὰ αἷτια τῆς φυλακισέως τῶν, νὰ τοὺς συμβουλεύουν, νὰ ὑπενθυμίζουν στίς δικαστικὰς ἀρχὰς τὰ χριστιανικά τους καθήκοντα καὶ νὰ ἀναφέρουν στὸν αὐτοκράτορα τοὺς ὀκνηροὺς ἢ ἀσπλάγχχνους ὑπαλλήλους, ποὺ ἔδειχναν ἀδιαφορία γιὰ τὴν ζωὴ τῶν φυλακισμένων».

Ἄς ἐπιτραπῇ νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα, ὅτι ἡ βυζαντινὴ αὕτη παράδοσις ὑπενθυμίζει ἅψ' ἐνὸς εἰς τοὺς λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου «Ὡς φυλακὴ ἤμην καὶ ἦλθετε πρὸς με» (Ματθ. κε' 36) καὶ ἅψ' ἐτέρου εἰς τὰ ἀρμόδια πολιτειακὰ ὄργανα διὰ πραγματικὴ ἐξυγιάνσις τῶν φυλακῶν δὲν εἶναι δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ ἄνευ συστηματικῆς συνεργασίας μετὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἄρα γε ἡ ἀλήθεια αὕτη θὰ ληφθῇ ὅπ' ὄψιν ὑπὸ τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος μετὰ ἄλλων ἀσχολήθηκε μὲ τὸ θέμα ποὺ δημιουργήθηκε μὲ τίς πρόσφατες ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Σχετικὰ ἐνημέρωσε τὰ μέλη τῆς Δ.Ι.Σ. ὁ εἰδικὸς Νομικὸς Σύμβουλος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κ. Γ. Λιλαῖος. Πρὶν τῆ συζήτησις καὶ τῆς λήψεως ἀποφάσεως, ζήτησε τὴν αὐτοεξαίρεσίν του ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμος, ὁμοίως καὶ οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κ. Ἀμβρό-

γίου Δικαιοσύνης πρὸς μελέτην τῶν τρόπων ἀναμορφώσεως τοῦ σωφρονιστικοῦ μας συστήματος;

Μετὰ παρέλευσιν 73 ἐτῶν.

Κατὰ τὴν ἐορτὴν τῆς Ἀγίας Σκέπης τῆς Θεοτόκου ὁ Μακ. Πατριάρχης Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλέξιος ὁ Β', βαθύτατα συγκεκινημένος, ἐτέλεσε τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν εἰς τὸν εὐρύτατα γνωστὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἀγίου Βασιλείου, ὅστις διὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς καὶ ἐπιβλητικῆς ἀρχιεπισκοπικῆς μορφῆς του κοσμεῖ τὴν Ἐρρυθρὰν Πλατεῖαν τῆς Μόσχας, ἐκτὸς τῶν τειχῶν τοῦ Κρεμλίνου. Ἡ συγκίνησις τοῦ ἐκλεκτοῦ Πατριάρχου καὶ τοῦ πλήθους τῶν Ρώσων πιστῶν ὠφείλειτο εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Ὀκτωβριανῆς Ἐπαναστάσεως εἶχεν ἀπαγορευθῇ νὰ εἶναι ὁ Ναὸς οὗτος τόπος λατρείας. «Ὁ Ναὸς μας αὐτός, —εἶπεν ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας κατὰ τὴν διάρκειαν ἐπακολουθησάσης λιτανείας—, λειτουργήθηκε σήμερον μετὰ ἀπὸ 73 χρόνια. Εἶναι ὁ ἱερώτερος Ναὸς τῶν Ὁρθόδοξων Ρώσων. Διασώθηκε ἀπὸ ὅλες τίς ἐπιδρομὰς, γιὰτί ἔτοι τὸ θέλησε ὁ Θεός». «Ὅθεν ἦσαν δεδικαιολογημένοι αἱ χαρμόσυνοι κωδωνοκρουαὶ καὶ ἡ θριαμβευτικὴ ἐκφρασις τῶν βιωμάτων τῶν πιστῶν ἐνώπιον τοῦ Μανσαλείου τοῦ Λένιν διὰ τοῦ γνωστοῦ ὕμνου: «Τίς Θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν; Σὺ εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ ποίων θαυμάσια μόνο».

Ἐὰν παραλλήλως πρὸς αὐτὰ ληφθῶν ὅπ' ὄψιν ἡ κατὰ τὸ ἱερόν ἔτος ὑποβάθμισις τῶν ἐορτασμῶν τῆς ἐπετείου τῆς Ὀκτωβριανῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τὸ γεγονός ὅτι εἰς πολλὰς σοβιετικὰς πόλεις κρημνίζονται οἱ ἀνδριάντες τοῦ Λένιν ἢ καταστρέφονται αἱ φωτογραφίαι καὶ τὰ ἀπεικονίζοντα αὐτὸν ζωγραφικὰ ἔργα, θὰ ὀδηγηθῶμεν εἰς τὸ νὰ ἐπαναλάβωμεν ἄλλην μίαν φορὰν: «Αὕτη ἡ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου».

σιος καὶ Παραμυθίας καὶ Γηρομερίου κ. Τίτος, οἱ ὁποῖοι καὶ δὲν ἔλαβαν μέρος σ' αὐτήν.

Σχετικὰ μὲ τοὺς 8 Μητροπολίτες, ἐπειδὴ ἡ ἀκύρωση τῶν Πράξεων ἐκπτώσεως καὶ τοῦ Προεδρικοῦ Διατάγματος ἀπὸ τὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας ἐγινε γιὰ λόγους τυπικούς, ἡ ὅλη ὑπόθεση ἀναπέμπεται στὸ ἀρμόδιο ἐκκλησιαστικὸ ὄργανο, τὸ ὁποῖο, ἀφοῦ τηρήσει τὸ μέτρο τῆς προηγουμένης ἀκροάσεως, θὰ ἐπιληφθεῖ τῆς κρίσεως περὶ τῆς κανονικότητος τῶν προσφυγόντων στὸ Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας Μητροπολιτῶν, στοὺς ὁποίους ἀποφασίσθηκε νὰ διαμνηνυθεῖ ὅτι ὀφείλουν νὰ ἀναμείνουν τὶς ἐκκλησιαστικὰς ἀποφάσεις.

Γιὰ τὴν Ἱ. Μητρόπολη Λαρίσης, ἡ Δ.Ι.Σ. ἀναθέτει τὴν ἄσκηση τῆς διοικήσεως προσωρινὰ στὸν Γεν. Ἀρχιερατικὸ Ἐπίτροπο Πρωτ. Δημήτριο Καρανίκα. Στὸ διάστημα αὐτὸ θὰ μνημονεύεται στὶς Θ. Λειτουργίες καὶ τὶς λοιπὰς ἀκολουθίες ἡ Ἱερὰ Σύνοδος.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου)

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

τῆς Τρίτης 13 Νοεμβρίου 1990

Ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ἐξέδωσε τὸ παρακάτω ἀνακοινωθέν.

«Συνήλθε σήμερον εἰς ἑκτακτον συνεδρίαν ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ προκειμένου νὰ συζητήσῃ ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν ὀκτῶ Μητροπολιτῶν, ὅπως αὐτὸ διευορκώθη μετὰ τὰς προσφάτους ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Μὲ τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδρίας ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ, ἀφοῦ ἀνεφέρθη εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος καὶ εἰς τὴν ἐπ' αὐτοῦ δυνατότητα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ ἐφαρμόσῃ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνες, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὸ ἀπὸ αἰώνων σταθερὸν πηδάλιον διὰ τὴν ἀρίστην διοίκησιν αὐτῆς, εἰς τὴν συνέχειαν ἐπρότεινε ὅπως καταβληθῇ προσπάθεια ἐξευρέσεως εἰρηνικῆς διευθετήσεως τοῦ θέματος διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εἰρήνης εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

Ἐπικολούθησε εὐρεῖα συζήτησις κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Ἱεράρχαι ἐτόνισαν τὴν ἀπαραχάρακτον γραμμὴν τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀποθλέπῃ εἰς τὴν εἰρηνικὴν ἐπίλυσιν τῶν ἐκαστοτε ἀναφωσμένων διοικητικῶν θεμάτων αὐτῆς μὲ γνώμονα τὴν περὶ ἀγάπης ἐπιταγὴν τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τὴν περὶ ἐνότητος τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ποιμένων αὐτῆς διδασκαλίαν τοῦ Κυρίου, τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγίων Πατέρων.

Ἐτονίσθη ὡσαύτως μετὰ πάσης σαφηνείας ὅτι ἡ προσπάθεια διὰ τὴν εἰρήνευσιν τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀποτελεῖ ὑποχώρησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἰς τὰς γνωστὰς ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, διὰ τῶν ὁποίων, διὰ τυπικούς καὶ μόνον λόγους, ἠκυρώθησαν αἱ ἐκπρωτικά ἀποφάσεις τοῦ 1974. Ἀντιθέτως ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καίτοι γνωρίζουσα τὰ βάσει τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν διατάξεων τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας δικαιώματά

της, ὡς καὶ τὴν παγίαν νομολογίαν τοῦ Σ.τ.Ε. ἐπὶ τοῦ πρακτέου, ἐκτιμῶσα ἐπὶ πλέον τὰς κρίσιμους διεθνεῖς καὶ ἐθνικὰς περιστάσεις καὶ ἀποθλέπουσα εἰς τὸ εὐρύτερον πνευματικὸν συμφέρον τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ μας, ἀπεφάσισε νὰ προετοιμάσῃ τὴν ἱστορικὴν πρότασιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου. Καὶ τοῦτο ἐπραξεν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ οἱ προσφυγόντες Μητροπολίται θὰ ἐπιδείξουν ἀνάλογον κατανόησιν καὶ εἰλικρινῆ διάθεσιν καὶ θὰ πειθαρχήσουν εἰς τὰς τελικὰς ἀποφάσεις τῆς Ἐκκλησίας.

Πρὸς τοῦτο συνεκροτήθη εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου, Παραμυθίας κ. Τίτου καὶ Ἰωαννίνων κ. Θεοκλήτου, ἔργον τῆς ὁποίας θὰ εἶναι νὰ μελετήσῃ τὸ ὅλον θέμα ἐρχομένη εἰς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν δύο Ἀρχιερέων, οἱ ὁποῖοι ὡς ἐκπρόσωποι καὶ τῶν ἄλλων προσήλθον κατ' αὐτὰς εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον. Αἱ προτάσεις τῆς Ἐπιτροπῆς θὰ κατατεθοῦν εἰς τὴν Διαρκὴ Ἱερὰν Σύνοδον μέχρι τῆς 11ης Δεκεμβρίου καὶ ἀκολουθῶς θὰ ὑποβληθοῦν εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας, ἡ ὁποία συγκαλουμένη θὰ λάθῃ τὰς τελικὰς ἀποφάσεις.

(Ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Τύπου τῆς Ἱ. Συνόδου)

Ἱερὰ Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἐπαναλαμβάνονται γιὰ 5ο κατὰ σειρὰν ἔτος ἀπὸ τῆς Τετάρτης 17 Ὀκτωβρίου σὲ αἶθουσα τοῦ Πνευμ. Κέντρου τὰ μαθήματα τῆς Σχολῆς Γονέων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Ἡ Σχολὴ αὕτη εἶναι καρπὸς τῆς ἀγάπης τῆς Ἐκκλησίας μας πρὸς τὰ νέα ζευγάρια, καὶ εὐθύνης τῶν ποιμένων τῆς ἐμπρὸς στὰ ὀγκώδη προβλήματα τῆς συζυγίας. Συνιστᾷ μιά συστηματικὴ προσπάθεια γιὰ ποιμαντικὴ καθοδήγηση τῶν γονέων καὶ τῶν ὑποψηφίων γονέων στὴ σωστὴ ἀντιμετώπιση τῶν δυσκολιῶν τοῦ ἐγγάμου βίου. Σ' αὕτη τὴν προσπάθεια ὁδηγὸς εἶναι ἡ ἐμπειρία τῶν Πατέρων ποὺ μεταστοιχείωνται σὲ πρᾶξιν καὶ ζωὴ. Μὲ τὴ Σχολὴ Γονέων ἡ Ἱ. Μητρόπολις προετοιμάζει τοὺς νέους γιὰ νὰ γίνουν εὐτυχισμένοι σύζυγοι καὶ ἐπιτυχημένοι γονεῖς. Νὰ δημιουργήσουν δηλ. μιά συγκροτημένη χριστιανικὴ οἰκὸγενεῖα.

—Τὸ Κέντρο Συμπαραστάσεως Οἰκογενείας, λειτουργεῖ ὅλες τὶς ἐργασίμες ὥρες τῆς ἐβδομάδος στὸ Πνευματικὸ Κέντρο καὶ ἐπιλαμβάνεται περιπτώσεων κλονιζομένων οἰκογενειῶν καὶ ἄλλων οἰκογενειακῶν προβλημάτων ποὺ ἀνακύπτουν καὶ τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει εἰδικὸ ἐπιτελεῖο ἐπιστημόνων. Ἡ Κοινωνικὴ Λειτουργία τοῦ Κέντρου εἶναι στὴ διάθεση παντός ἐνδιαφερομένου.

—Ὁ Συμβουλευτικὸς Σταθμὸς Προβλημάτων Ἐμφυβείας λειτουργεῖ καὶ αὐτὸς στὸ Πνευματικὸ Κέντρο καὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ εἰδικούς ἐπιστήμονες ποὺ ἀναλαμβάνουν τὴν ἀντιμετώπιση προβλημάτων τῶν νέων παιδιῶν ποὺ ἔχουν τάσεις νὰ παρασυρθοῦν στὰ ναρκωτικὰ ἢ νὰ ἀκολουθήσουν παρασιτικὸ βίον. Στὰ πλαίσια τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Σταθμοῦ αὐτοῦ γί-

νονται καὶ ἐκδόσεις, ὁμιλίες, διάλογοι στὶς γειτονιές καὶ στὰ σχολεῖα, καθὼς καὶ στὰ στέκια τῶν νέων, προβολές κ.λπ.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολις μας μετὰ ἀπὸ σχετικὸ Γράμμα τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐπισκόπου Λότζ καὶ Πόζναν κ. Σίμωνα ἀπέστειλε σ' αὐτὸν διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐπισκοπῆς του 300.000 δρχ. καὶ δύο ξυλοκιβώτια μὲ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ εἶδη, ὅπως σταυροὺς εὐλογίας, ἀρτοφόρια, δυσκοπότηρα, θυμιατήρια, κανδήλια, καλύματα Ἀγίας Τραπεζῆς κ.λπ.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος

Ἐλειτούργησαν καὶ ἐφέτος στὶς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Παραθεριστικοῦ καὶ Ἐκπαιδευτικοῦ Κέντρου τῆς Μητροπόλεώς μας στὴν παραλία Φανερωμένης Σαλαμίνος τὰ θερινὰ ἐπιμορφωτικὰ σεμινάρια γιὰ νέους καὶ νέες 15-25 ἐτῶν. Κοινὸ θέμα καὶ γιὰ τὰ δύο σεμινάρια ἦταν «Ἀγαπῶ τὸν Θεό, ἀγαπῶ τὸν ἑαυτό μου, ἀγαπῶ τὸν ἀδελφόν μου».

Τὸ σεμινάριο γιὰ τοὺς νέους ἐλειτούργησε ἀπὸ 2 ἕως 12 Ἰουλίου, μὲ ἀρχηγὸ τὸν Πρωτοπρεσβύτερο π. Γεώργιο Μοῦλτο καὶ βοηθὸ ἀρχηγὸ τὸν Διάκονο π. Σεραφεῖμ Δρίτσα. Οἱ σπουδασταὶ τοῦ σεμιναρίου ἦσαν 42. Στὸ σεμινάριο ἀναπτύχθηκαν τὰ θέματα α) «Τὸ νόημα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης» ἀπὸ τὸν Ἀρχιμ. π. Δωρόθεο Μουρτζούκο, β) «Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν» ἀπὸ τὸν Ἀρχιμ. π. Ἱερεμία Φούντα, γ) «Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον, ὡς προϋπόθεσις τῆς σωτηρίας» ἀπὸ τὸν Ὁμότιμο Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μᾶρκο Σιώτη, δ) «Περιβάλλον καὶ υγεία - Κάπνισμα - Ἀλκοολισμός» ἀπὸ τὴν Διδάσκουσα Ε.Ε.Σ. κ. Κωνσταντῖνα Τέλιου, ε) «Τὸ ἐπάγγελμα» ἀπὸ τὸν Πρωτοπρεσβύτερο π. Γεώργιο Μοῦλτο, στ) «Μιά ὁρθόδοξη θεώρηση τῆς συνδικαλιστικῆς ἐλευθερίας» ἀπὸ τὸν Θεολόγο - Κοινωνιολόγο κ. Ἀπόστολο Νικολαΐδη καὶ ζ) «Ἡ ἀξία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς» ἀπὸ τὸν Ἀναπληρωτὴ Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Χαράλαμπος Σωτηρόπουλο.

Τὸ σεμινάριο γιὰ τὶς νέες ἐλειτούργησε ἀπὸ 14 ἕως 30 Ἰουλίου, μὲ ἀρχηγὸ τὴν δ. Εὐαγγελία Μαργέτη, Καθηγήτρια Οἰκοκυρικῶν Μαθημάτων καὶ Φοιτήτρια Θεολογίας καὶ βοηθὸ ἀρχηγὸ τὴν δ. Ἀναστασία Δημητρίου, Φοιτήτρια Ἱατρικῆς. Οἱ σπουδάστριες τοῦ σεμιναρίου ἦσαν 48. Ἀναπτύχθηκαν τὰ ἐξῆς θέματα α) «Τὸ νόημα τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης» ἀπὸ τὸν Ἀρχιμ. π. Δωρόθεο Μουρτζούκο, β) «Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν» ἀπὸ τὸν Ἀρχιμ. π. Ἱερεμία Φούντα, γ) «Ἡ ἀξία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς» ἀπὸ τὸν Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἰωάννη Παναγόπουλο, δ) «Βιοματικὴ ἔκφραση τῆς ἀγάπης τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἡ ψυχικὴ μας υγεία» ἀπὸ τὴν Καθηγήτρια τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν δ. Ἀφροδίτη Ραγιᾶ, ε) «Ἡ προστασία μας μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι» ἀπὸ τὴν Διδάσκουσα Ε.Ε.Σ. κ. Δήμητρα Μαυράκη, στ) «Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον, ὡς προ-

ϋπόθεσις τῆς σωτηρίας» ἀπὸ τὸν Ὁμότιμο Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Μᾶρκο Σιώτη, ζ) «Μητρότης - Γαλουχία» ἀπὸ τὴν Διδάσκουσα Ε.Ε.Σ. δ. Ὀλγα Κουλούρη, η) «Κοινωνικότητα τοῦ ἀνθρώπου καὶ συνδικαλισμός τοῦ πολίτη» ἀπὸ τὸν Θεολόγο - Κοινωνιολόγο κ. Ἰωάννη Δρούλια καὶ θ) «Ἡ γυναίκα καὶ τὰ ἔργα τῆς ἀγάπης» ἀπὸ τὸν Ὁμότιμο Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Εὐάγγελο Θεοδώρου.

Στοὺς σπουδαστὲς καὶ τῶν δύο σεμιναρίων παρασχέθηκε, ἐντελῶς δωρεάν, πλήρης φιλοξενία. Στὸ ἡμερήσιο πρόγραμμα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μαθήματα, εἶχαν ἐνταχθῇ καὶ ἄλλες ἐκδηλώσεις, ὅπως θαλάσσια λουτρά, ἀθλητισμός, ψυχαγωγία, συμμελέτη πνευματικῶν θεμάτων. Οἱ σπουδάστριες μάλιστα ἀφιέρωσαν μιὰ ὁλόκληρη ἡμέρα γιὰ νὰ κάνουν γενικὴ ἀνασκόπηση τῶν θεμάτων τοῦ σεμιναρίου, νὰ διατυπώσουν τὶς ἀπόψεις τους ἐπ' αὐτὰ καὶ νὰ καταλήξουν σὲ συμπεράσματα καὶ ἀποφάσεις.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης μας ἐλειτούργησε στὸ Παρεκκλήσιο τοῦ Κέντρου δύο φορὲς καὶ μίλησε ἐπικαιρὰ στοὺς νέους καὶ τὶς νέες. Καθολικὴ ὑπῆρξε καὶ ἡ συμμετοχὴ τῶν σπουδαστῶν καὶ σπουδαστριῶν στὴν Ἱερὰ Ἐξομολόγηση καὶ τὴν Θεία Εὐχαριστία.

(Ἐκ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως)

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ὁρθόδοξος Ἀκαδημία Κρήτης

Ἀπὸ 26ης Μαΐου μέχρι 4ης Ἰουνίου 1990 ἔλαθε χώραν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης ἡ Θ' Συνάντησις εἰς τὰ πλαίσια τοῦ διμεροῦς θεολογικοῦ διαλόγου μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας. Θέμα τῆς Συναντήσεως ταύτης ἦτο «Ζωὴ ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος», ὅπερ ἐξητάσθη ὑπὸ τὰς ἐξῆς ἐπὶ μέρους προοπτικὰς (ἐπὶ μέρους θέματα), μὲ τὰς ἀκολουθοῦσας διαλέξεις ἐκατέρωθεν:

1) Οἱ καρποὶ τοῦ Ἀγ. Πνεύματος ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας. (Εἰσηγήσεις Καθ. Γρηγόριος Λαρεντζάκης ἀπὸ ὁρθόδοξου πλευρᾶς καὶ οἱ καθηγ. LOTHAR PERLITT καὶ JÜRGEN BECKER ἀπὸ εὐαγγελικῆς πλευρᾶς).

2) Ζωὴ ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῷ ἐκκοσμηκευμένῳ κόσμῳ. (Εἰσηγήσεις Δρ. Ἀλέξανδρος Παπαδερὸς ἀπὸ ὁρθόδοξου καὶ Βοηθὸς Ἐπίσκοπ. GOTTFRIED SPRONDEL ἀπὸ εὐαγγελικῆς πλευρᾶς).

3) Πνευματικὴ κλήσις καὶ εὐθύνη ἔναντι τοῦ κόσμου. Εἰσηγήσεις: Καθηγ. Ἀναστάσιος Κάλλης ἀπὸ ὁρθόδοξου καὶ καθηγ. WOLFGANG BIENERT ἀπὸ εὐαγγελικῆς πλευρᾶς).

Τῆς Συναντήσεως μετέσχον, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω εισηγητῶν, καὶ οἱ

— ἄ π ὁ ὁ ρ θ ο δ ὁ ξ ο υ π λ ε υ ρ ᾶ ς: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γερμανίας κ. Αὐγουστίνος, Πρόεδρος καὶ Ἀρχηγός τῆς ὁρθόδοξου Ἀντιπροσωπείας, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ Καθηγηταὶ κ. κ. Βασίλειος Σταυρίδης, Θεόδωρος Νικολάου, ὁ Τριτεύων Διάκονος

Χρυσόστομος Καλαϊτζής και ὁ δρ. Ἀθανάσιος Μπασ-
δέκης.

— Ἄ π ὁ ε ὕ α γ γ ε λ ι κ ῆ ς π λ ε υ ρ ᾱ ς :
ὁ κ. Δρ. HEINZ JOACHIM HELD, Πρόεδρος καὶ Ἀρ-
χιηγὸς τῆς Εὐαγγελικῆς Ἀντιπροσωπείας ὡς καὶ οἱ
LANDESBISCHOF DR. ENGELHARDT, PROF.
HANS FRIEDRICH GEISSER, KIRCHENRAT EUGEN
HAEMMERLE, DR. DIETRICH PFISTERER OBER-
KIRCHENRAT KLAUS SCHWARZ.

Μετὰ τὸ πέρασ τῶν ἐργασιῶν τῆς Συναντήσεως
ἐξεδόθη τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον «Κοινὸν Ἀνα-
κοινωθέν»:

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

τῆς 9ης συναντήσεως ἐν τῷ πλαisiῷ τοῦ διμεροῦς
Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριαρχείου καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν
Γερμανίᾳ.

Ἀπὸ 26ης Μαΐου μέχρι 4ης Ἰουνίου 1990 ἔλαβε
χώραν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης ἡ 9η
συνάντησις ἐν τῷ πλαisiῷ τοῦ διμεροῦς Θεολογικοῦ
Διαλόγου μεταξὺ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ. Αὕτη
ἐπραγματοποιήθη ὑπὸ τὴν ἀπὸ κοινῶν Προεδρίαν τοῦ
Μητροπολίτου Γερμανίας καὶ Ἐξάρχου Κεντρῶς
Εὐρώπης Αὐγουστίνου (Λαμπαρδάκη) καὶ τοῦ Προ-
έδρου DR. HEINZ JOACHIM HELD, Προϊσταμένου
τῆς ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑποθέσεων Ὑπηρεσίας τῆς
Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ.

Ἦδη ἡ 8η συνάντησις τοῦ Διαλόγου ἐν ἔτει 1987
εἰς HOHENWART, πλησίον τοῦ PFÖRZHEIM, εἶχεν
ὡς θέμα τὴν Πνευματολογία. Ἐν περαιτέρῳ ἐξετά-
σει τῶν ἐκείσε ἐπεξεργασθέντων κοινῶν συμπερα-
σμάτων ἡ 9η συνάντησις ἐμελέτησε τὸ θέμα «Ζωὴ
ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Ἀγίου Πνεύματος».

Ἐπὶ τῇ θάσει εἰσηγήσεων, αἵτινες ἐγένοντο ὑπὸ
μελῶν ἀμφοτέρων τῶν Ἀντιπροσωπειῶν, ἀνεπτύχθη
καὶ συνεζητήθη διεξοδικῶς ὑπὸ διαφόρους Θεολογι-
κὰς προοπτικὰς τὸ θέμα τοῦτο, ἐν τῷ πλαisiῷ τῶν
ἀκολουθῶν ὑποθεμάτων

— «Οἱ καρποὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐν τῇ ζωῇ
τῆς Ἐκκλησίας».

— «Ζωὴ τῇ δυνάμει τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐν τῇ
ἐκκοσμιευμένῃ κοινωνίᾳ».

— «Πνευματικὴ κλήσις καὶ εὐθύνη διὰ τὸν κόσμον».

Ὡς διὰ πρώτην φοράν ἐν τῇ 7ῃ συναντήσει (Κα-
βάλα 1984) καὶ ἐν συνεχείᾳ καὶ πάλιν κατὰ τὴν 8ην
τοιαύτην (HOHENWART 1987) κατέστη καὶ ἐνταύ-
θα, ἰδίως λόγῳ τοῦ τόπου, ὅπου διεξήχθη ὁ ἡμέτερος
διάλογος, ὁρατὴ καὶ αἰσθητὴ ἡ σημασία τοῦ διαφο-
ρετικοῦ ἱστορικοῦ δρόμου, τὸν ὅποιον ἠκολούθησαν
ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι. Τοῦτο διεπιστώθη τόσο
κατὰ τὰς συζητήσεις, καθ' ἑαυτάς, ὅσον καὶ κατὰ
τὰς ποικίλας συναντήσεις εἰς Ἑνορίας καὶ Ἱερὰς
Μονὰς. Ἰδιαιτέρως ἐντυπωσιακαὶ ὑπῆρξαν ἡ συζή-
τησις μετ' ἐκπροσώπων ἐκκλησιαστικῶν γυναικείων
Συλλόγων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κισάμου καὶ Σε-

λίνου, καθὼς καὶ ἐκθέσεις περὶ πλείστων ἀναπτυξια-
κῶν καὶ διακονικῶν πρωτοβουλιῶν καὶ προγραμμά-
των, αἵτινα ἔχουν ὡς ἀφετηρίαν τὴν Ἐκκλησίαν καὶ
ἐποπτεύονται ὑπ' αὐτῆς.

Αἱ εἰς θάθος ἐκτεινόμεναι ρίζαι τῆς Ὁρθοδόξου
Ἐκκλησίας ἐν τῇ ζωῇ τοῦ λαοῦ ἐγένοντο παραδει-
γματικῶς συνειδητὰ ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἐπισκέψεων εἰς
διαφόρους Ἱερὰς Μονὰς τῆς Νήσου, αἵτινες εἰς πε-
ριόδους δοκιμασίας καὶ δεινοπαθημάτων ἠγωνίσθη-
σαν ἐπανεπιλημμένως μέχρις αὐτοθυσίας διὰ τὴν ἐλευ-
θερίαν καὶ τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ ἀνθρώπου. Αἱ ρίζαι
αὗται φανεροῦνται ἐπίσης καὶ ἐν αὐτῷ τὸ τόπῳ τοῦ
διαλόγου, τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἀκαδημίᾳ Κρήτης, ἥτις διὰ
τῶν πολυσχιδῶν δραστηριοτήτων αὐτῆς ἐπιλαμβάνε-
ται συγχρόνων προβλημάτων καὶ εἰς τὸ μέλλον ἀ-
ναγομένων ὑποχρεώσεων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ
κοινωνίᾳ τοπικῶς καὶ παγκοσμίως, ἐν οἰκουμενικῇ
εὐθύνῃ καὶ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς
Εὐρώπης.

Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν εἰς Ἡράκλειον, ἔδραν τῆς Ἱε-
ρᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, κα-
θὼς καὶ εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Ἀγίου Τίτου κατέστη
εἰς ἡμὰς ἐκ νέου συνειδητόν, πῶς διὰ μιᾶς πλήρους
δεινοπαθημάτων ἱστορίας ἀπὸ τῶν ἀπαρχῶν μέχρι
τοῦ παρόντος ἐβιώθη καὶ ἐμαρτυρήθη, συμφώνως
πρὸς τὸν Ἀποστολικὸν λόγον, ἡ χρηστότης καὶ φι-
λανθρωπία τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, ὅστις ἔσωσεν ἡμὰς
«διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως Πνεύ-
ματος Ἀγίου» (Τίτ. 3,5).

Ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν ἀνωτέρω καὶ ἐν ζωῇ μετ'
ἀλλήλων ἀναστροφῇ ἠδυνήθημεν νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς
ἤδη κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν συζήτησιν ἐν HOHEN-
WART ἐπιτευχθείσης ὁμοφωνίας ἐν τῇ πίστει εἰς τὸν
Τριαδικὸν Θεόν, νὰ ἐμβασθῶμεν καὶ νὰ κρατῶν-
μεν αὐτήν. Πρὸς τοῦτο προσηνέγκαμεν κατὰ τὰς καθ'
ἡμέραν προσευχὰς ἡμῶν αἶνον τῷ ἐν Τριάδι Θεῷ
καὶ εὐχαριστίαν διὰ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἀγίου Πνεύ-
ματος, τὸ ὅποιον, συμφώνως πρὸς τὸ κεῖμενον τοῦ
Συμβόλου τῆς Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως (381)
εἶναι «τὸ κύριον, τὸ ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκ-
πορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνού-
μενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν προ-
φητῶν». Αὐτὸ ἀνακαινίζει, φωτίζει καὶ ἀγιάζει ἡμὰς
διηλεκῶς. Αὐτὸ εἶναι ὁ Παράκλητος, τὸν ὅποιον ὑπε-
σχέθη ὁ Χριστός. Αὐτὸ συνδέει ἡμὰς μετὰ τοῦ Χριστοῦ
ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ καλεῖ ἡμὰς εἰς
μαρτυρίαν ἐν τῷ κόσμῳ.

Εἰς τὸ τέλος τῆς δευτέρας χριστιανικῆς χιλιετίας
πάσχομεν εἰσεῖτι ἀπὸ τὰς συνεπειὰς τῆς ἀποξενώσεως
τῶν Ἐκκλησιῶν μας. Γνωρίζομεν ὅτι φέρομεν ἐνοχὴν
καὶ εὐθύνην. Διὰ τοῦτο εἶναι σημαντικὸν νὰ καθιστῶ-
μεν ἡμὰς αὐτοὺς ἀμοιβαίως ἔτι μᾶλλον μετόχους τῶν
ἱστορικῶν ἡμῶν ἐμπειριῶν. Εὐγνωμόνως ὁμολογοῦ-
μεν, ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα παρέχει εἰς ἡμὰς τὴν δυ-
νατότητα πρὸς μετάνοιαν καὶ συγχρόνως ἀνοίγει εἰς
ἡμὰς νέας ὁδοὺς πρὸς ἀλλήλους ἐν ἀξαναούσῃ ἐνό-
τητι καὶ πρὸς διακονίαν τοῦ κόσμου.

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ ἐπιθυμοῦμεν, ὅπως προαγά-
γωμεν τὴν κοινωνίαν τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν καὶ ἐν-

δυναμώσωμεν αὐτὴν παντοῦ, ὅπου διαβιοῦν τὰ μέλη αὐτῶν.

Σήμερον τιθέμεθα ἐνώπιον κοινῶν ὑποχρεώσεων, καθὼς ἐνοποιεῖται ἡ Εὐρώπη καὶ διανοίγονται τὰ σύνορα. Ἡ Ὁρθόδοξος καὶ ἡ Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία συνομολογοῦν τὴν παγχριστιανικὴν εὐθύνην διὰ τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ συνεισφέρουν εἰς αὐτό.

Συμμεριζόμεθα τὰς ἀνησυχίας ἐνὸς αὐξανομένου ἀριθμοῦ ἀνθρώπων, καθὼς ἡ αὐθαίρετος καὶ ἀκόρεστος χρῆσις τῶν ἀγαθῶν τῆς Δημιουργίας, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐμπεισιτευμένα εἰς ἡμᾶς, διαστρέφει τὴν ζωὴν ἐπὶ τοῦ πλανήτου ἡμῶν καὶ ἀπειλεῖ νὰ καταστρέψῃ αὐτήν. Παρακαλοῦμεν ὅθεν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα νὰ χορηγήσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν δωρεὰν τῆς ἀσκητικῆς αὐτοκυριαρχίας, ἵνα ἐκπληρώσωμεν τὸ θέλημα τοῦ Δημιουργοῦ καὶ ἀσκήσωμεν ὑπευθύνως καὶ ἀποτελεσματικῶς «ἐν ἱερατικὸν λειτουργήμα πάντων ἔναντι τῆς Δημιουργίας».

Μετὰ παρέλευσιν εἴκοσι καὶ πλέον ἐτῶν διμεροῦς Θεολογικοῦ Διαλόγου μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἀναγνωρίζομεν εὐγνωμόνως, ὅτι κατωρθώθη μία μεγάλου βαθμοῦ ἐμπιστοσύνη καὶ κατανόησις. Διὰ τοῦτο βλέπομεν ἤδη ἐνώπιον ἡμῶν καὶ πρακτικὰς ὑποχρεώσεις, ὡς π.χ.

—πῶς δυνάμεθα νὰ ἐρμηνεύωμεν καὶ νὰ κατανοῶμεν ἀπὸ κοινοῦ τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

—πῶς βιοῦμεν καὶ ὁμολογοῦμεν σήμερον τὴν τριαδικὴν πίστιν ἡμῶν.

—τί σημαίνει ἀσκητισμός εἰς τοὺς παρόντας καιρούς.

—ποῖαι νέαι διακονικαὶ ὑποχρεώσεις προκύπτουν διὰ τὰς Ἐκκλησίας ἡμῶν.

Ἡ 9ῃ συνάντησις τοῦ Διαλόγου ἔλαβε χώραν κατὰ τὴν ἑβδομάδα πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς, τὴν ὁποῖαν ἡδυνήθησαν νὰ ἐορτάσουν ἐφέτος ταῦτοχρόνως οἱ Χριστιανοὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει. Ὁ θεολογικὸς διάλογος συνωδεύθη διὰ τοῦτο ἀκόμη ἐντονώτερον ὑπὸ τῆς ἱκεσίας διὰ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, τὴν παρουσίαν τοῦ ὁποίου ἐπεκαλοῦντο αἱ Ἀντιπροσωπεῖαι κατὰ τὰς προσευχάς, τὰς ψαλμωδίας καὶ τὰς ἀκολουθίας αὐτῶν.

Τὴν ἐορτὴν τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπανηγύρισαν ἀμφότεραι αἱ Ἀντιπροσωπεῖαι εἰς τὴν Ἑνορίαν τῆς Καντάνου, φιλοξενηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καὶ Σελίνου Εἰρηναίου. Ἐν θαθείᾳ συγκινήσει καὶ θλίψει ἐμνήσθησαν αἱ Ἀντιπροσωπεῖαι τῆς ὁλοκληρωτικῆς καταστροφῆς τῆς Καντάνου καὶ τῶν θυμάτων, τὰ ὁποῖα προέκάλεσαν μέλη τοῦ γερμανικοῦ στρατοῦ πρὸ 49 ἀκριβῶς ἐτῶν, τῇ 3ῃ Ἰουνίου 1941. Ἦδη ἡ προηγούμενη ἐπίσκεψις εἰς τὸ ἐν Μάλεμε γερμανικὸν στρατιωτικὸν νεκροταφεῖον εἶχεν ὑπομνήσει τὴν τραγικότητα τῆς νεωτέρας Ἱστορίας τῶν λαῶν μας.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης Τιμόθεος ἐπεσκέφθη τὰς Ἀντιπροσωπεῖας εἰς τὸν τόπον τοῦ Διαλόγου διαρκούσης μιᾶς συνεδρίας.

Αἱ ἐπισκέψεις εἰς τὰς ἑδρας τῶν Μητροπολιτῶν

Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Θεοδώρου καὶ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Εἰρηναίου ἐχαρακτήρισθησαν ἐπίσης ὑπὸ ἐξόχως ἐγκαρδίου κρητικῆς φιλοξενίας, ἥτις κατεδείχθη εἰς πολλαπλὰς ἐκδηλώσεις πνευματικῶν δεσμῶν. Αἱ Ἐπιτροπαὶ τοῦ Διαλόγου ἡδυνήθησαν τοιοῦτοτρόπως νὰ ἀποκτήσουν παραστάσεις καὶ ἐμπειρίας περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐσεβείας τὴν ἐν Κρήτῃ Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, αἵτινες ὑπῆρξαν πολῦτιμοι διὰ τὰς θεολογικὰς συζητήσεις ἐπὶ δογματικῶν ζητημάτων. Ἐπὶ τῇ θάσει τῶν νέων τούτων παραστάσεων καὶ ἐμπειριῶν τὰ μέλη τῶν Ἀντιπροσωπειῶν ἔχουν τὴν βεβαιότητα, ὅτι ἡ συνέχισις τοῦ διαλόγου τούτου εἶναι ἀπαραίτητος. Διὰ τοῦτο εἰσηγοῦνται πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς αὐτῶν Ἀρχάς τὴν συνέχισιν τοῦ Διαλόγου.

Ἐν τῇ Ὁρθόδοξῃ Ἀκαδημίᾳ Κρήτης, τῇ 4ῃ Ἰουνίου 1990

Διὰ τὴν Ἀντιπροσωπεῖαν
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
† Αὐγουστίνος
Μητροπολίτης Γερμανίας
καὶ Ἐξάρχος Κεντρῶας Εὐρώπης

Διὰ τὴν Ἀντιπροσωπεῖαν
τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἐν Γερμανίᾳ
DR. HEINZ JOACHIM HELD
Πρόεδρος

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Οἱ Μουσουλμᾶνοι μερικῶν περιοχῶν τῆς Βουλγαρίας ἐκ παλαιωτάτων χρόνων ἐκαλλιέργουν χριστιανικὰς συνηθείας. Μερικαὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι αἱ ἐξῆς: κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ μεγαλομάρτυρος ἁγίου Γεωργίου προσέρχονται εἰς τοὺς ἀφιερωμένους εἰς τὸν ἅγιον Γεώργιον ἱ. ναοὺς καὶ προσφέρουν δῶρα, ἐνῶ κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου σφάζουν ἄμνους. Διαδομένα μεταξύ τῶν Μουσουλμάνων ἐπίσης εἶναι ἡ τιμὴ καὶ ὁ σεβασμὸς εἰς τὸν ἅγιον προφήτην Ἡλίαν καὶ ὁ ἐορτασμὸς τῶν ἁγίων 40 μαρτύρων. Τέλος διὰ νὰ ἐπιζήσουν τὰ ἀσθενῆ νεογεννηθέντα βρέφη, δίδουν εἰς αὐτὰ χριστιανικὰ δνόματα.

—Οἱ νέοι ἐπιστήμονες τῆς Βουλγαρίας ἱδρυσαν εἰς τὴν Σόφιαν Ἑταιρείαν διὰ τὴν ἔρευναν τῶν σλαβονικῶν —ιδίως μεσαιωνικῶν— μνημείων. Προετοιμάζεται ἡ ἔκδοσις τῶν μεσαιωνικῶν ἔργων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων καὶ ἐπιφανῶν μοναχῶν, θὰ ὁργανωθοῦν ἐπιστημονικὰ συνέδρια καὶ θὰ ἐνημερωθοῦν οἱ ὑπεύθυνοι τῶν σχολείων ὥστε οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ διδάσκωνται ὀρθότερον τὸ μεσαιωνικὸν παρελθόν.

—Εἰς τὸ CUSTENDIL, περιοχὴν τῆς Βουλγαρίας, τοὺς τελευταίους μῆνας παρετηρήθη μέγας ἀριθμὸς κλοπῶν εἰς ὀρθοδόξους ἱ. ναοὺς. Ἐπισήμως ἐπεβεβαιώθη ὅτι κατὰ τοὺς 7 τελευταίους μῆνας διερρήχθησαν 11 ἱ. ναοὶ εἰς πόλεις καὶ χωρία καὶ ἀφῆρθησαν ἀρκεταὶ ἱεραὶ εἰκόνες. Μόνον ἐκ τοῦ ἱ. ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου εἰς τὴν πόλιν STANKO TODOROV ἐκλάπησαν 36 μεγίστης ἀξίας εἰκόνες. Οἱ ἀρμόδιοι

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Δεληκωνσταντῇ Κ., Τὸ ἥθος τῆς ἐλευθερίας. Φιλοσοφικὲς ἀπορίες καὶ θεολογικὲς ἀποκρίσεις, Ἐκδόσεις «Δόμος», Ἀθήνα 1990, σελ. 133.

Στὴν πλουσιώτατη σύγχρονη βιβλιογραφία, φιλοσοφική, κοινωνιολογική καὶ θεολογική, σχετικὰ μὲ τὸ θεμελιακὸ ζήτημα τῆς ἐλευθερίας προσφέρει μιὰ ἐξαιρετική καὶ γόνιμη συμβολὴ ὁ συνάδελφος θεολόγος, φιλόσοφος καὶ παιδαγωγὸς Κ. Δεληκωνσταντῆς μὲ τὴν πρόσφατη, μεστή καὶ πυκνὴ μελέτη του. Σκοπὸς του εἶναι νὰ προσφέρει μιὰν ἀνανεωμένη ἀποκάλυψη, περιγραφή καὶ ἀνάδειξη θεμελιακῶν ὀψεων τῆς χριστιανικῆς ἐλευθερίας, «ὅπως αὕτη διώνεται καὶ συζητεῖται στὴν Ὁρθοδοξία καὶ στὸν διάλογο τῆς Ὁρθοδοξίας μὲ τὴν φιλοσοφία καὶ τὸν σύγχρονο κόσμον» (σελ. 10).

Στὴν «Εἰσαγωγή»: «Ἡ κρίση τῶν ἐλευθεριῶν καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς ἐλευθερίας», ἀφοῦ ἐπισημάνει τὴν μονομέρεια καὶ ἀνεπάρκεια τῆς φιλοσοφικῆς ἔννοιας τῆς ἐλευθερίας, καταδεικνύει τὴν ἀνάγκη τῆς στροφῆς πρὸς τὴν βιβλική καὶ πατερνική, ὁπλ. τὴν ἐκκλησιολογική κατανόηση τῆς ἐλευθερίας. «Ἐλευθερία στὸν Χριστιανισμό καὶ ἡ ἴδια ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶναι εἰκόνα τῆς ζωῆς τοῦ Τριῶν Θεῶν» (σελ. 20). Τὴν περιεκτικὴ αὕτη κατανόηση τῆς ἐλευθερίας ἀναλύει συστηματικὰ στὸ πρῶτο κεφάλαιο: «Τὸ εὐαγγέλιο τῆς ἐν Χριστῷ ἐλευθερίας» καὶ ἐπ'ἀγεται: «Ἡ ἐλευθερία εἶναι θεανθρώπινη πραγματικότητα», καθόσον ἡ ἀλήθειά της δὲν εἶναι ὁ ἀνθρωποθεός, ἀλλὰ ὁ Θεάνθρωπος (σελ. 29). Μὲ τὴν ἔννοια αὕτη εἶναι συμμετοχὴ στὴν ζωὴ τοῦ Χριστοῦ διὰ τῶν μυστηρίων τῆς Ἐκκλη-

σίας καὶ συνεπῶς ταυτίζεται μὲ τὴν χάρη τῆς σωτηρίας (σελ. 42). Στὰ ἐπόμενα δύο κεφάλαια «Ἑλληνικὴ ἐλευθερία καὶ ἐλευθερία τῆς ἀγάπης» καὶ «Χριστιανικὴ ἐλευθερία καὶ σύγχρονος κόσμος» διαφοροποιεῖ ὁ συγγραφέας τὴν χριστιανικὴ ἐλευθερία ριζικὰ ἀπὸ τὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ τὴν σύγχρονη φιλοσοφικὴ αὐτονομία. Ἡ τελευταία εἶναι καθαρὰ ἀνθρωπιστικὴ κατηγορία, ἐνῶ ἡ κατὰ Χριστὸν ἐλευθερία ὑπερβαίνει τὴν ἀτομικὴ αὐτοπραγμάτωση καὶ λειτουργεῖ ὡς τρόπος ζωῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοποιημένου ἀνθρώπου. Συνδέεται δηλ. ὀργανικὰ μὲ τὸ πρόσωπο καὶ ἀποκαλύπτεται ὡς κοινωνία ἀγάπης καὶ δεσμεύσεως πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸν πλησίον. Στὴν συνέχεια προβαίνει σὲ σοδαρὴ κριτικὴ τῆς σύγχρονης δυτικῆς (ρωμαιοκαθολικῆς καὶ προτεσταντικῆς) θεολογίας, ἡ ὁποία καταλήγει ἀναγκαστικὰ στὸν προσημεϊκὸ ὑποκειμενισμό· ἡ χριστιανικὴ ἐλευθερία στὴν Δύση ἀποδεικνύεται, μὲ βάση συστηματικὴ ἀνάλυση τῆς φιλοσοφίας τοῦ Καρτεσιῶ (ὁ υποκειμενισμὸς τοῦ σκεπτόμενου Ἐγώ) καὶ τῆς θεολογίας τοῦ Λουθήρου (ὁ υποκειμενισμὸς τοῦ πιστεύοντος Ἐγώ) (σελ. 113 ἐξ.) ὡς θεμέλιο καὶ ἔκφραση τῆς ἀτομικῆς σωτηρίας. Ἀντίθετα στὴν ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία ἡ ἐλευθερία «εἶναι ταυτόσημη μὲ τὴν ἐκκλησιαστικοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ζεῖ μέσα στὴν εὐχαριστιακὴ κοινωνία τῆς Ἐκκλησίας, στὴν κοινωνία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού εἶναι ὁ μοναδικὸς ἀληθινὸς ὑπαρξιακὸς χώρος της» (σελ. 119). Τέλος διαλέγεται ψυχραίμα μὲ τὴν σύγχρονη δυτικὴ πολιτικὴ θεολογία, ἡ ὁποία γιὰ χάρη τῆς ἀλλαγῆς τῶν δομῶν τῆς ἀπάνθρωπης καὶ ταξικῆς κοινωνίας, λησιμονεῖ τὸν πλησίον, «ὕπὲρ αὐ-

ὕποθέτουν ὅτι αἱ ἱ. εἰκόνες μετεφέρθησαν εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

— Εἰς τὸ χωρίον PLISKA πλησίον τοῦ SUMEN, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκ τοῦ ἔτους 681 καὶ διὰ περισσότερα ἀπὸ 200 ἔτη ἦτο ἡ πρώτη πρωτεύουσα τῆς Βουλγαρίας, ἐξηκριβώθη εἰς τί ἐχρησίμευον τὰ ἐρείπια ἑνὸς παλαιοῦ κτιρίου. Διεπιστώθη ὅτι πρόκειται περὶ τῆς ὀνομαζομένης Μεγάλης Βασιλικῆς, ἡ ὁποία ἀνηγέρθη εἰς τὴν θέσιν τοῦ μαρτυρίου τοῦ στρατηλάτου ἁγίου ENRAVOT, παθόντος διὰ τὸν Χριστὸν τὸ ἔτος 865. Τὸν Χριστιανισμόν πρῶτον ἐδέχθησαν οἱ κάτοικοι τῆς PLISKA καὶ κατόπιν οἱ ἄρχοντες· διὰ τοῦτο δὲ οἱ Χριστιανοὶ ὕφισταντο φοβεροὺς διωγμούς. Ὁ ἀρχαιολόγος GEORGIEV ἐξηκρίβωσε τὰς διαστάσεις τῆς βασιλικῆς, τὴν θέσιν τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα ἀνήκον εἰς αὐτήν, τὴν θέσιν τοῦ ἱεροῦ θήματος, ὡς καὶ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν καὶ πριγκηπικὸν θρόνον ἀπὸ τοῦ

9ου αἰῶνος. Ὑπάρχει ἐπίσης βαπτιστήριον καὶ μικρὸν μαυσωλεῖον τοῦ κτίτορος, τοῦ πρίγκηπος BORIS - Μιχαήλ. Αἱ ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι εἰς τὴν PLISKA ἤρχισαν τὸ ἔτος 1930 καὶ πιστεύεται ὅτι συντόμως θὰ περατωθοῦν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑΣ

Εἰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν μεγάλα εἶναι αἱ ἀνάγκαι διὰ τὴν Ἀγίαν Γραφήν, ἐπεὶδὴ ἕως τὰς προσφάτους ἀλλαγὰς ἡ Πολιτεία δὲν ἐπέτρεπε τὴν ἱδρυσιν Βιβλικῆς Ἑταιρείας, οὔτε τὴν ἐλευθέραν πώλησιν τῆς Βίβλου. Συντόμως ὁμοῦ θὰ ὁλοκληρωθῇ ἡ ἱδρυσις Βιβλικῆς Ἑταιρείας οἰκουμενικοῦ χαρακτῆρος. Παρόμοιαι Βιβλικαὶ Ἑταιρεῖαι ὑπάρχουν ἤδη εἰς τὴν Ἀνατ. Γερμανίαν, Πολωνίαν καὶ Οὐγγαρίαν. Ἀναμένεται ἡ ἱδρυσις εἰς τὴν Ρωσίαν καὶ εἰς τὰς χώρας τῆς Βαλτικῆς.

Χριστός απέθανε» και εξισώνει την Ἐκκλησία με τις συνθήκες τοῦ ἱστορικοῦ κόσμου (σελ. 98 ἐξ.).

Ἡ σπουδὴ αὐτὴ στὴν χριστιανικὴ ἔγνοια τῆς ἐλευθερίας τοῦ Κ. Δελχωνσταντὴ γίνεται μετὰ πλούσια παράθεση βιβλικῶν, πατερικῶν καὶ λειτουργικῶν κειμένων καὶ μετὰ νηφάλια συζήτηση τῶν κυριώτερων σύγχρονων φιλοσοφικῶν, κοινωνιολογικῶν καὶ πολιτικῶν ρευμάτων, τὰ ὁποῖα γνωρίζει ἄριστα σὲ βάθος. Ἡ ἰδιαίτερότητα καὶ πρωτοτυπία τῆς μελέτης τοῦ ἐντοπίζεται στὴν σκόπιμη ἀποφυγὴ ὁποιοδήποτε ὁρισμοῦ τῆς ἐλευθερίας καὶ στὴν ὀργανικὴ τῆς σύνδεση μετὰ τις θεμελιώδεις χριστιανικὲς ἔγνοιες τῆς μετανοίας, τῆς ἀσκήσεως, τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀλήθειας. Ἐπὶ πλέον ἀστείρευτὴ πηγὴ τοῦ εἶναι τὸ αὐθεντικὸ ἐκκλησιαστικὸ καὶ λειτουργικὸ δῶμα, τὸ ὁποῖο προσδίδει προσωπικὴ ἀμεσότητα στὴν ἐπιστημονικὴ καὶ συνάμα ὑπαρξιακὴ ἀνάλυση, στοιχεῖο σπάνιο στὶς σύγχρονες ψυχρὲς καὶ ὀρθολογιστικὲς πραγματεῖες. Ἡ παρούσα μελέτη εἶναι μίᾳ κραυγαλέα μαρτυρία γιὰ τὴν ἀνυποψίαστη δυναμικὴ καὶ ἐπικαιρότητα τῆς ἐλληνικῆς ὀρθοδόξου θεολογίας, ἡ ὁποία προσφέρει ἐντελῶς διαφορετικὴ θέαση καὶ ἐμπειρία τῶν σύγχρονων πνευματικῶν καὶ κοινωνικῶν προβλημάτων. Συνιστοῦμε μετὰ θερμὴν τὴν παρούσα μελέτη τοῦ πολλὰ ὑποσχόμενου συναδέλφου καὶ ἐκφράζουμε τὴν εὐχὴ νὰ προχωρήσει μετὰ τὴν ἴδια ἐπιστημονικὴ τόλμη καὶ ἐκκλησιαστικὴ εὐαισθησία σὲ γόνιμο διάλογο τῆς ὀρθοδόξου θεολογίας καὶ μετὰ ἄλλα ἀπειλητικὰ γιὰ τὴν ὀρθόδοξον ταυτότητα πνευματικὰ ρεύματα τῆς ἐποχῆς μας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΣ

Καθηγητὴς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν

Ἀρχμ. Εὐσέβιος, Ἡ δὲ οὐ - Ὁ δὲ ὕνῃ (ὁ διπλὸς καρπὸς τῆς αἰσθήσεως). Ἐκδ. «Ἀκρίτας», Ἀθήνα 1990, σσ. 224.

Βιάζομαι νὰ σημειώσω ἐδῶ, πῶς τὸ βιβλίο τοῦτο εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ πνευματικὰ βιβλία ποὺ κυκλοφόρησαν τὸ 1990. Εἶναι ὁ πρῶτος τόμος, τὸ πρῶτο βιβλίο, ἀπὸ μίᾳ σειρά φιλοκαλικῶν μελετῶν τοῦ σ. ποῦ θ' ἀκολουθήσουν πάνω σ' ἐπίκαιρα καὶ συγκλονιστικοῦ ἐνδιαφέροντος θέματα, μετὰ νηπτικὴ ἀγιοπατερικὴ θεώρηση καὶ προοπτικὴ ὅπως ἀκριδῶς ἐδῶ, ποῦ ὁ διπλὸς καρπὸς τῆς αἰσθήσεως, δηλ. ὁ ὑπαρξιακὸς ἄξονας Ἡδονῆς - Ὁδύνης, φωτίζεται μετὰ τοὺς προβολεῖς τῶν νηπτικῶν συγγραφέων τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ἐπιχειρεῖται μετὰ πνευματικὸ τρόπο ἢ ὑπέρθασή του. Ὁ σ. τοῦ βιβλίου εἶναι γνωστὸς γιὰ τὴν μετριοφροσύνη του (ὑπογράφεται πάντα: Εὐσέβιος, καγχριαλὸς μοναχός), ἀλλὰ καὶ

γιὰ τὴν πλατειά, ὅσο καὶ θαθεῖα παιδεία του. Τὴν ὥρα ποῦ πολλοὶ πανεπιστημιακοὶ θὰ ζήλευαν τὶς σπουδὲς του καὶ τὶς τυπωμένες μελέτες του, ἐκαῖνος ἐδιάλεξε μίᾳ δυσπρόσιτῃ ἐρημικῇ κορφῇ καὶ ἐν ἀπλῷ κελλί μοναχικῷ, ὅπου ἔχτισε μετὰ τὰ χέρια του τὸ ἐκκλησάκι του, καὶ ὅπου ζῇ τὸν πράγματι μοναχικὸ βίον του, προσευχόμενος, μελετών, συγγράφων καὶ ἀναπαύων πλήθος πληγμένων ψυχῶν, ποῦ φτάνουν ὡς τὸ φτωχικὸ κελλί τοῦ νὰ ἐξομολογηθοῦν ἢ ν' ἀκούσουν τὶς πνευματικὲς συμβουλές του. Ὁ π. Εὐσέβιος εἶναι γλωσσολογικὸς καὶ ἔχει μεταφράσει ἀσκητικά, πατερικά ἢ ξένα λογοτεχνικά βιβλία, ποῦ κυκλοφοροῦν εὐρύτατα. Ἐσχάτως, ὅμως, ἔχει ἀφιερῶθει στὰ νηπτικὰ κείμενα τῆς «Φιλοκαλίας», ποῦ ἀποτελοῦν τὰ «Ἁγία τῶν Ἀγίων» τῆς Πατερικῆς Γραμματείας. Πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια εἶχε κυκλοφορήσει μίᾳ (παράλληλῃ μετὰ τὴ σημερινή) ἔκδοσή του, μετὰ τὸν τίτλο «Εἰς ὕψος νοητόν...», ποῦ εἶχε κάνει μεγάλῃ ἐντύπωση στοὺς ὀρθόδοξους πνευματικούς κύκλους (ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, σειρά «Λογικὴ Λατρεία», ἀριθ. 2).

Τὸ νέο βιβλίο τοῦ π. Εὐσεβίου ἐξετάζει σοδαρά, ἐμβαθύνοντας στὸ ζεῦγμα ἡδονῆς - ὀδύνης καὶ ἀναλύοντας πνευματικὰ, ὅλα τὰ ἐρωτηματικὰ ποῦ μπορεῖ νὰ προκύψουν γιὰ τὸν καθένα μας ὅταν σκεφτόμαστε ἢ ἀντιμετωπίζουμε διαλεκτικὰ τὴν ἡδονὴ καὶ τὴν ὀδύνη. Ἰδοὺ μερικὰ τέτοια ἐρωτηματικά: «τί εἶναι ἡ ἡδονὴ καὶ τί εἶναι ἡ ὀδύνη; Ποιὲς εἶναι οἱ ρίζες τους; Ποιά εἶναι ἡ σημασία τους γιὰ τὴν ὑπαρξιν; Γιατί νὰ εἶναι ἔτσι τὸ πράγμα καὶ ὅχι ἄλλιως; Πῶς ἐξηγεῖται ἡ ταυτόχρονη, ἀλλὰ ἀντιφατικὴ ἐμφάνισή τους στὴν ἀνέλιξη τῆς ὑπάρξεως; Γιατί δὲν μπορεῖ ἡ πρώτη (ἡ ἡδονὴ) νὰ καταλύσῃ τὴ δεύτερη (τὴν ὀδύνη), ὥστε τῆς προσωρινῆς διαδόσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτὸ νὰ μὴν ἀποτελοῦν κυρίαρχα χαρακτηριστικὰ «ὁ πόνος, ἡ λύπη, ὁ στεναγμός»; Ποιὸς θὰ μπορούσε νὰ δώσῃ ὑπεύθυνη ἀπάντηση σὲ ὅλα αὐτά, μετὰ τρόπο ποῦ νὰ γίνεταί καὶ ἀποδεκτὴ καὶ ἱκανὴ νὰ διωθῇ;» (βλ. σελ. 22-23).

Πρέπει νὰ τονιστεῖ, πῶς τὸ βιβλίο δὲν μυρίζει σχολαστικισμό, μὰ οὔτε καὶ ψυχολογικὸ ἐργαστήριον. Ὁ σ. ἔχει μίᾳ ἰδιαίτερη μέθοδο πνευματικὴ, ὅπως καὶ οἱ νηπτικοὶ Πατέρες, νὰ σκάβει βαθύτερα τὸ πνευματικὸ ἔδαφος, γιὰ νὰ πεῖ καὶ νὰ σπείρει τὸ λόγο του, ὥστε νὰ φυτρώσῃ καὶ νὰ καρποφορήσῃ μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀναγνώστη του, ποῦ τὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν σέβεται σὰν ἀδελφὸ τοῦ ἐν πνεύματι.

Τὸ βιβλίο, μετὰ τὴν Εἰσαγωγὴν, χωρίζεται σὲ τρία Μέρη. Στὸ Α', μετὰ τὸν τίτλο Ἡ «κατα - Στροφή», ἔχουμε τρεῖς κεφάλαια: στὸ πρῶτο παρακολουθοῦμε τὴ θεο-

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΝ ΣΥΝΟΔΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Θ Ε Ν

Τὸ Πρωτοβάθμιον Συνοδικὸν διὰ Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς Ἑκκλησιαστικὸν Δικαστήριον, συνελθὼν εἰς συνεδρίαν τῇ 6ῃ Νοεμβρίου 1990, ἵνα κρίνῃ καὶ δικάσῃ τὸν Ἱερομόναχον Ἀ θ α ν ἄ σ ι ο ν Ρ η γ ἄ λ ο ν, κατὰ κόσμον Ἀνδρέαν τοῦ Φωτίου καὶ τῆς Κωνσταντίνας, Ἀδελφὸν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀντινίτης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, κατηγορηθέντα ἐπὶ ἀντικανονικοῖς παραπτώμασι, ἐπέβαλεν αὐτῷ τὴν ποινὴν τῆς ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΩΣ ἐκ τοῦ Ὑψηλοῦ τῆς Ἱερῶς Μονῆς Ὑπουργήματος καὶ τῆς ἀποβολῆς αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀντινίτης τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος, μετ' ἀφαιρέσεως τοῦ Μοναχικοῦ αὐτοῦ Σχήματος, διαγραφῆς ἐκ τοῦ Μοναχολογίου τῆς προειρημένης Ἱερᾶς Μονῆς καὶ τῆς ἐπαναφορᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκῶν.

Ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις, συνωδὰ τοῖς ἄρθροις 133, 134 καὶ 151 τοῦ Νόμου 5383)1932 «Περὶ Ἑκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καὶ τῆς πρὸ Αὐτῶν διαδικασίας», ὡς ταῦτα τίθενται καὶ ἰσχύουν κατὰ τὰ σαφῶς ἀριζόμενα ὑπὸ τῆς παρ. 1 τοῦ ἄρθρου 44 τοῦ

λογικῇ διερεύνῃ τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ὁδύνης· στὸ δεῦτερον ἀντιμετωπίζονται ξεχωριστὰ τὰ περὶ ἡδονῆς, ἐνῶ στὸ τρίτο τὰ περὶ ὁδύνης (σελ. 33-84). Στὸ Δεύτερο Μέρος ἐξετάζονται σ' ἑξὶ κεφάλαια «Αἱ κατὰ ψυχὴν δυνάμεις ὡς ὅργανα τῆς ἡδονῆς» (Οἱ αἰσθήσεις, Ἡ ἐπιθυμία ἢ τὸ ἐπιθυμητικὸν τῆς ψυχῆς, Ὁ «θυμὸς» ἢ τὸ θυμητικὸν τῆς ψυχῆς, Ἡ φαντασία, Ὁ νοῦς, Ὁ ρόλος τοῦ πονηροῦ). Στὸ Γ' Μέρος, μετὰ τίτλου «Ἡ ἀνα - Στροφή ἢ ἡ καλὴ Ἀντιστροφή» ἔχουμε τρία κεφάλαια, ὅπου ἐπιχειρεῖται ἡ θεολογικὴ ἀναίρεσις τοῦ ζεύγματος ἡδονῆς - ὁδύνης (α' Ἡ σάρκωσις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, β' Ἡ Ἀσκησις καὶ γ' Οἱ πειρασμοὶ καὶ οἱ θλίψεις), ποὺ ὁ Χριστὸς τὸ ἀντέστρεψε, ἀντικαθίστας τὸ ὁδύνη - ἡδονὴ καὶ ὁδηγώντας τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν καταστροφή στὴν ἀνα - στροφή, δηλ. στροφή πρὸς τὰ ἄνω.

Ὅμως, δὲν γίνεται νὰ μεταφέρω ἐδῶ, χωρὶς ν' ἀδικήσω, τίς θέσεις τοῦ σ.. Παρακαλῶ τὸν ἀναγνώστη νὰ μὲ συγχωρήσῃ, καὶ νὰ πάρῃ ὁ ἑαυτοῦ χρέια τοῦ τὸ χρησιμώτατο καὶ πνευματικώτατο αὐτὸ βιβλίον, νὰ τὸ χαρεῖ καὶ νὰ ρουφήξῃ τὰ πνευματικὰ του μηνύματα, γιὰ κάθε ψυχὴ λυτρωτικὰ καὶ σωτήρια.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Νόμου 590)1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», εἶναι τελεσίδικος, ὁριστικὴ καὶ ἀμετάκλητος.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΥ ΣΥΝΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
† Ὁ Φθιώτιδος ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ

Ὁ Γραμματεὺς
Ἀρχιμ. Σεραφεὶμ Μεντζελόπουλος

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 37, παρ. 2, καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προθῶμεν εἰς ἀνακέρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρῶσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίου Νικολάου - Χαλανδρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15ῃ Νοεμβρίου 1990

† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀρτης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὴν κενὴν ὁργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Παλαιοχωρακίου - Δημαρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ἀρτῇ τῇ 6ῃ Νοεμβρίου 1990

† Ὁ Ἀρτῆς ΙΓΝΑΤΙΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Καρπενησίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρῶσωμεν τὴν κενὴν ὁργανικὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῶν Εὐρυτάνων Ἀγίων Καρπενησίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ

καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐ Καρπενησίῳ τῇ 6ῃ Νοεμβρίου 1990

† Ὁ Καρπενησίος ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Λήμνου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 38 παρὰ γρ. 2 τοῦ Ν. 590/1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἀρθρῶν 33-37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν Ἀγ. Τριάδος Μυρίνης, Κοιμήσεως Θεοτόκου Μυρίνης, Ἀγ. Παντελεήμονος Μυρίνης, Ἀγ. Γεωργίου Ἀγγαριῶνων, Ἀγ. Ἀναργύρων Δάφνης, Ἀγ. Παχωμίου Καρπασίου, Ἀγ. Δημητρίου Κοντοπουλίου, Ἀγ. Μαρίνης Λειβαδοχωρίου, Εὐαγγ. Θεοτόκου Μούδρου, Γεν. Θεοτόκου Παναγιᾶς, Εἰσοδίων Θεοτόκου Πορτιανοῦ, Ἀγ. Δημητρίου Σαρδῶν, Ἀγ. Νικολάου Σκανδαλίου, Ἀγ. Ἰωάννου Φυσίνης.

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Μυρίνῃ τῇ 12 Νοεμβρίου 1990

† Ὁ Λήμνου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Λαθόντες ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπ' ἀρ. 64)1225)28.8.90 ἡμετέραν Προκήρυξιν διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ὀργανικῆς θέσεως τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἑνοριακοῦ Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Εὐαγγελιστρίας - Ἀναλήψεως Ἀργοστολίου, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ ὑπ. ἀρ. 13)1-15.9.90 τεύχος τοῦ περιοδικοῦ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ ὅτι οὐδεὶς ὑποψήφιος ἐνεφανίσθη, διὰ τῆς παρούσης Προκηρύξεως καὶ αὐθις καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, τοὺς ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ἥτοι «τοὺς ἐγγεγραμμένους εἰς τὴν Γ' τοῦλάχιστον τάξιν Θεολογικῆς Σχολῆς, ἢ τοὺς ἔχοντας πτυχίον Ἀνωτέρας Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς», ὡς ὀρίζει τὸ ἀρθρον 34 παρὰ γρ. 16 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ ἐφημερίων», ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης Προκηρύξεως ἐν τῷ Περιδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσι τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς θέσεως.

Ἐν Ἀργοστολίῳ τῇ 13ῃ Νοεμβρίου 1990

† Ὁ Κεφαλληνίας ΣΠΥΡΙΔΩΝ

«ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Παραμυθίας ΤΙΤΟΣ

† Ὁ Γρεβενῶν ΣΕΡΓΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ὁμότ. Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἑσωτερικοῦ: Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ: Δολλάρια 20 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ἑθνικαὶ Πεντηκονταετηρίδες.

Ἀρχιμ. Ἱγνατίου Λάππα, Ὁ Παροναξίας Ἐπιφάνιος (†).

Ι. Μ. Χατζηφώτης, Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἶκον. Πατριάρχης κ. Δημήτριος εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος Ἀθῶς (21 - 27.9.1990).

Ι. Μ. Χατζηφώτης, Ἡ ποιμαντορικὴ ἐπίσκεψις τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἴκου. Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου εἰς Η.Π.Α.

Ἱ. Μονῆς Πεντέλης, Ὁ πανορθόδοξος ἑορτασμός διὰ τὴν 400ετηρίδα ἀπὸ τῆς ἐκδημίας τοῦ ἁγίου Τιμοθέου.

Ἀρχιμ. Ἱεροθέου Βλάχου, Ἡ πάλιν πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.